

de Hessencombinatie

Magazine voor Voor-Drempt, Achter-Drempt, Hoog-Keppel, Laag-Keppel, Hummelo en Eldrik

Midwinterhoorn:
Blaos maor vedan,
as d'r maor geluud uutkump!

En verder in dit nummer o.a.:

- Schrijver Charles Krienen, 150 jaar geleden geboren in Laag-Keppel
- Bijzondere natuur: Het mysterie van de vleermuizen
- Dirk Minor, 50 jaar molenaar

Bremer **Bouw**

Roy Bremer | Molenweg 10 | 6996 DN Drempt | M: 06-13380622 | www.bremerbouw.nl | info@bremerbouw.nl

CLAUS SPORT

IJsselkade 10-12 Doetinchem 0314 - 32 31 39
info@claus sport.nl

- gratis • sparen voor extra korting • eenvoudig verzilveren • exclusief voordeel
- aanbiedingen op maat • altijd inzicht in je saldo • en nog veel meer privileges

*Fijne feestdagen
en een gezond
en duurzaam 2024!*

Garage Berns, voor duurzaam rijden!

BERNS

www.garageberns.com

Van de redactie

Nadat de klok een paar weken geleden weer op wintertijd is gezet, werden de dagen al snel korter. De donkere dagen voor Kerstmis zijn aangebroken. Een periode waarin we in huiselijke sfeer veelal genieten van gezelligheid en saamhorigheid. Maar ook een tijd om terug te blikken op al hetgeen er dit jaar weer is gebeurd. Mooie dingen, maar ook veel narigheid, nationaal en vooral ook internationaal. We hopen desalniettemin dat u met elkaar kunt genieten en een fijne tijd zult hebben.

Uiteraard hopen wij ook dat u weer kunt genieten van hetgeen wij u in deze 53e editie van De Hessencombinatie voorschotelen. Een interessante bijdrage gaat over de traditie van het midwinterhoornblazen in het oosten van ons land. We hadden een boeiend gesprek over het maken en 'bespelen' van dit 'instrument'. Ook het dialectverhaal heeft een overleveringselement gerelateerd aan Kerst en de jaarwisseling.

In onze gemeenschappen waren in het verleden vele winkels en bedrijfjes. De traditie van de eindejaarswensen kwam tot uiting in kleine advertenties in de regionale dagbladen. We hebben een collage samengesteld uit de periode 1920-1940.

In de reeks over bijzondere natuur dit keer aandacht voor de vleermuizen. Bijzonder is ook het verhaal van een van onze inwoners over de toepassing van het mineraal olivijn, een steen die CO₂ opslaat.

Onlangs was het 150 jaar geleden dat de bekende kinderboekenschrijver Charles Krienen in Laag-Keppel werd geboren. Zijn bijzondere levensverhaal leest u in deze uitgave. Molenaar Dirk Minor is inmiddels 50 jaar molenaar, waarvan 45 jaren in Laag-Keppel.

Voor Krasse Knarren spraken we met Koob ter Haar uit Hoog-Keppel en effe kletsen deden we met Nike Elbertsen over haar internationale successen bij het honden trimmen.

De dorpsraden informeren ons, uiteraard ook weer de bekende HC'03-items en de visie van onze columnisten. Tot slot kunt u de gezelligheid tijdens de feestdagen nog verder verhogen door het enthousiast oplossen van onze Kerstpuzzel.

Wij wensen u veel leesplezier, hele fijne en vredige dagen en uiteraard alle goeds voor 2024!

Inhoud

3	Van de redactie
5	Colofon
7	Column Mart de Kruif
8	Charles Krienen (1873-1945), 150 jaar geleden geboren te Laag-Keppel
18	Krasse knarren: Koob ter Haar uit Hoog-Keppel
22	HC'03: Tweede 7x7 elftal van start
25	Column Jeroen te Lindert
26	Ff kletsen met... Nike Elbertsen
30	Midwinterhoorns: Blaas maor vedan, as d'r maor geluud uut kump!
36	Bijzondere natuur: Vleermuizen
40	Wij wensen u fijne feestdagen en alle goeds en gezondheid voor 2024
42	Nieuwjaarswensen uit vroeger tijden
44	Bijzonder jubileum Dirk Minor, molenaar te Laag-Keppel
49	Column Gijs Jolink
50	Van de dorpsraden
54	HC'03: Laura Memelink, 'ik wil elke wedstrijd winnen'
57	Column Jur Raatjes
58	Olivijn, de steen die CO ₂ opslaat
62	In het dialect: Praotende peerden op Oldejoorsaovend...
66	HC'03: Koen van Loon, nieuwe hoofdtrainer HC'03
69	Column Guinevere Wolvetang
70	Puzzel
72	Varia
76	Activiteitenkalender

DE Honda specialist
van de Achterhoek!

Autobedrijf

Bergsma

- Verkoop van nieuwe en gebruikte auto's
- Reparatie en onderhoud van alle type auto's
- APK keuringsstation
- Schade reparatie & expertise
- Airco service

Autobedrijf Bergsma
Dorpsstraat 27, Hummelo
tel. 0314-381660
www.bergsmahummelo.nl
info@bergsmahummelo.nl

Italiaanse wijn koopt u toch ook bij een echte Italiaan?

www.de-italiaan.nl

Keppelseweg 377 • 7008 BD Doetinchem (winkel: do, vr, za)
0314 - 38 04 22 • info@de-italiaan.nl • www.de-italiaan.nl

M. LEISINK
BOUWONDERNEMING

TIMMERWERKEN - VERBOUW - ONDERHOUD

Strengsche Veld 25

6996 DK Drempt

T 06 - 12 99 60 05

E maurice@leisinkbouw.nl

I www.leisinkbouw.nl

Colofon

De Hessencombinatie

Magazine voor de inwoners van Voor-Drempt, Achter-Drempt, Hoog-Keppel, Laag-Keppel, Hummelo en Eldrik.

Redactie

Ceciel Bremer, Berna ter Horst,
Rinus Rabeling en Henk ten Zijthoff
E-mail: dehessencombinatie@hc-03.nl,
telefoon: 06-51 32 99 78 (Rinus Rabeling).

Aan dit nummer werkten mee

Fred van Daalen, Anke Goossens, Alieke Hilhorst, Gijs Jolink, Marion Lagaij,
Mart de Kruif, Jeroen te Lindert, Gerard Maalderink, Jur Raatjes, Pierre Seegers, Ine Snelder, Guinevere Wolvetang

Fotografie

Ceciel Bremer, Fred van Daalen, Duncan de Fey, Wim van Hof, Rinus Rabeling, Wilber Thus, Jamie de Vries, Vyasa Wolvetang

Advertenties/Marketing

Wim Fontein, Patrick Verheij
Voor vragen of informatie:
06-20 44 38 10 (Patrick Verheij)

Vormgeving en druk

Youprinting, Giesbeek

Auteursrecht

Overname van artikelen (of delen ervan) uit deze uitgave is niet toegestaan zonder uitdrukkelijke, schriftelijke toestemming van de uitgever. Dat geldt ook voor vermenigvuldigen, kopiëren, publiceren op internet of opslaan in een databank. Dit magazine wordt met grote zorgvuldigheid samengesteld. Ten aanzien van de juistheid van de inhoud kan echter geen aansprakelijkheid worden aanvaard.

De Hessencombinatie is een uitgave van voetbalvereniging HC'03 en verschijnt 4 keer per jaar, in een oplage van 2600 exemplaren, in het verspreidingsgebied: Voor-Drempt, Achter-Drempt, Hoog-Keppel, Laag-Keppel, Eldrik, Hummelo, Langerak en een gedeelte van Toldijk.

De volgende editie van De Hessencombinatie wordt verspreid rond 10 maart 2024.

Informatie of klachten over bezorging

Monique Bruins, telefoon 0314-84 22 19.

Abonnement

Woont u buiten het bezorgingsgebied van De Hessencombinatie of wenst u het magazine op naam per post te ontvangen, dan is een abonnement voor 20 euro per jaar mogelijk. U kunt hiervoor telefonisch contact opnemen met de redactie: 06-15 44 53 41 (Ceciel Bremer) of een e-mail sturen naar: dehessencombinatie@hc-03.nl.

Website

www.dehessencombinatie.nl

DUURZAME (H)EERLIJKE BEEFBURGERS UIT DE STREEK

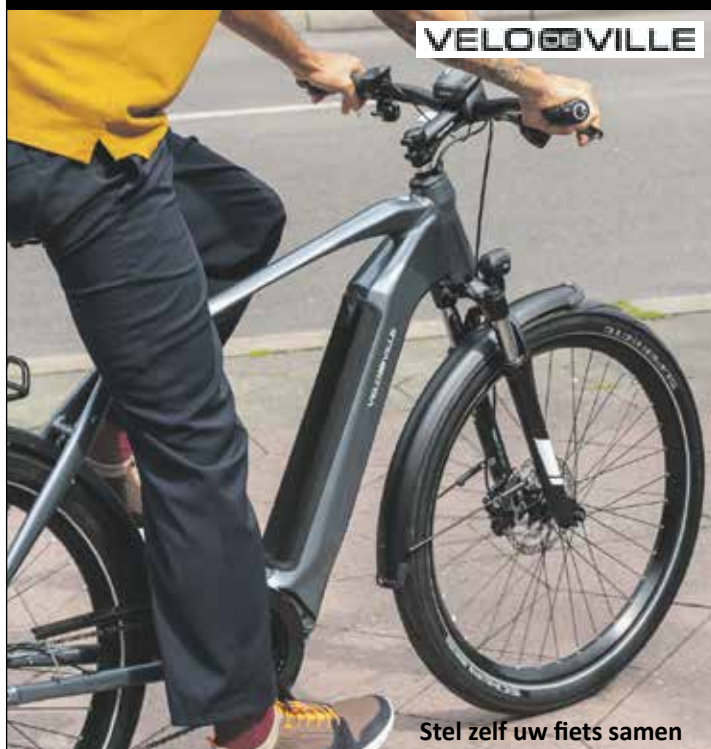
DE OLDE SCHOLE
LUNCHROOM & CAFETARIA
SINCE 1944

Rijksweg 88 Laag-Keppel
0314 380050
www.deoldeschole.nl

Dinsdag t/m Zondag geopend
1200u -2100u
Zomervakantie maandag geopend

KOM LANGS EN LAAT JE VERRASSEN DOOR ONZE KEUZE AAN FIETSEN!

Stel zelf uw fiets samen

Xycleservice

xycleservice.nl

Leigraafseweg 33f • 6983 BR Doesburg • t 0313 412 727

Peters olie.nl
smeermiddelen en specialiteiten

Alles op gebied van smering!

www.petersolie.nl
www.innoself.nl

geen verkoop aan particulieren
0313-475918 • info@petersolie.nl

INNOSELF® BENELUX

Langdurige zekerheid door innovatieve smeertechnologie

Patrick Visser

**'wij betalen graag zo weinig
mogelijk belasting, u ook?'**

 meer!
ACCOUNTANTS + ADVISEURS

HRM + salarisadministratie
Administratieve dienstverlening
Bedrijfsfinanciering Belastingaangifte
Belastingadvies Accountancy

Meander 701, 6825 ME Arnhem
(026) 369 83 00 info@ditismeer.nl

www.ditismeer.nl

Nederigheid

‘Wie veel heeft, kan veel verliezen.’

Toen ik in Afghanistan was, had ik een tolk. Hij had Afghaanse, Britse en Nederlandse voorouders en sprak de Afghaanse talen vloeiend, evenals Engels en Nederlands. Toen ik een paar dagen terug moest naar Nederland, ging hij met mij mee. Op de terugweg naar Afghanistan vroeg hij of hij mij mocht spreken, want er moest hem iets van het hart. Hij kon geen media zien of horen zonder het woord ‘crisis’. Crisis in de zorg, crisis in het onderwijs, crisis bij de woningbouw, crisis bij de politie, crisis overal. Hij begreep best wel dat dingen beter moesten en dat we als Nederland best wel problemen hadden. Maar rechtvaardigde dat het woord crisis? Voor hem was klagen verbonden met rijkdom. Wie veel heeft, kan veel verliezen. Dat leidt tot angst. En angst tot klagen. Daarom klagen Afghanen zelden. Een klein lesje nederigheid.

Deze week kreeg ik de vervolgles. Toninho Norden zat in dezelfde jeep als luitenant Dennis van Uhm en Mark Schouwink. Beiden sneuvelden. Roger Hack en Toninho raakten zwaar gewond. Toninho raakte beide benen kwijt. Ik zie hem nog binnenkomen in het militair hospitaal in Utrecht. Een onbeschrijfelijk beeld. Maar Toninho was niet klein te krijgen. Hij revalideerde, kreeg een prachtig gezin, een baan bij de Koninklijke Marechaussee en nam deel aan de Invictus Games. En gaf lezingen over veerkracht.

Totdat het noodlot weer toesloeg. Toninho heeft ALS. Een ongeneeslijke spierziekte. Zijn toekomst is eindig. Toen hij nog kon praten, heeft hij boodschappen ingesproken voor familie en vrienden. De teneur: treur niet, ik heb een prachtig leven gehad. Kameraadschap, liefde, kinderen, veerkracht. Als er iemand recht heeft om te klagen, was hij dat. Maar geen woord dat erop lijkt, kwam over zijn lippen of bepaalde zijn daden. Toninho vindt zichzelf geen held en wil niet anders worden gezien dan anderen. Maar misschien is het goed even aan hem te denken als we weer klagen over van alles en nog wat. En doen we het toch maar even niet.

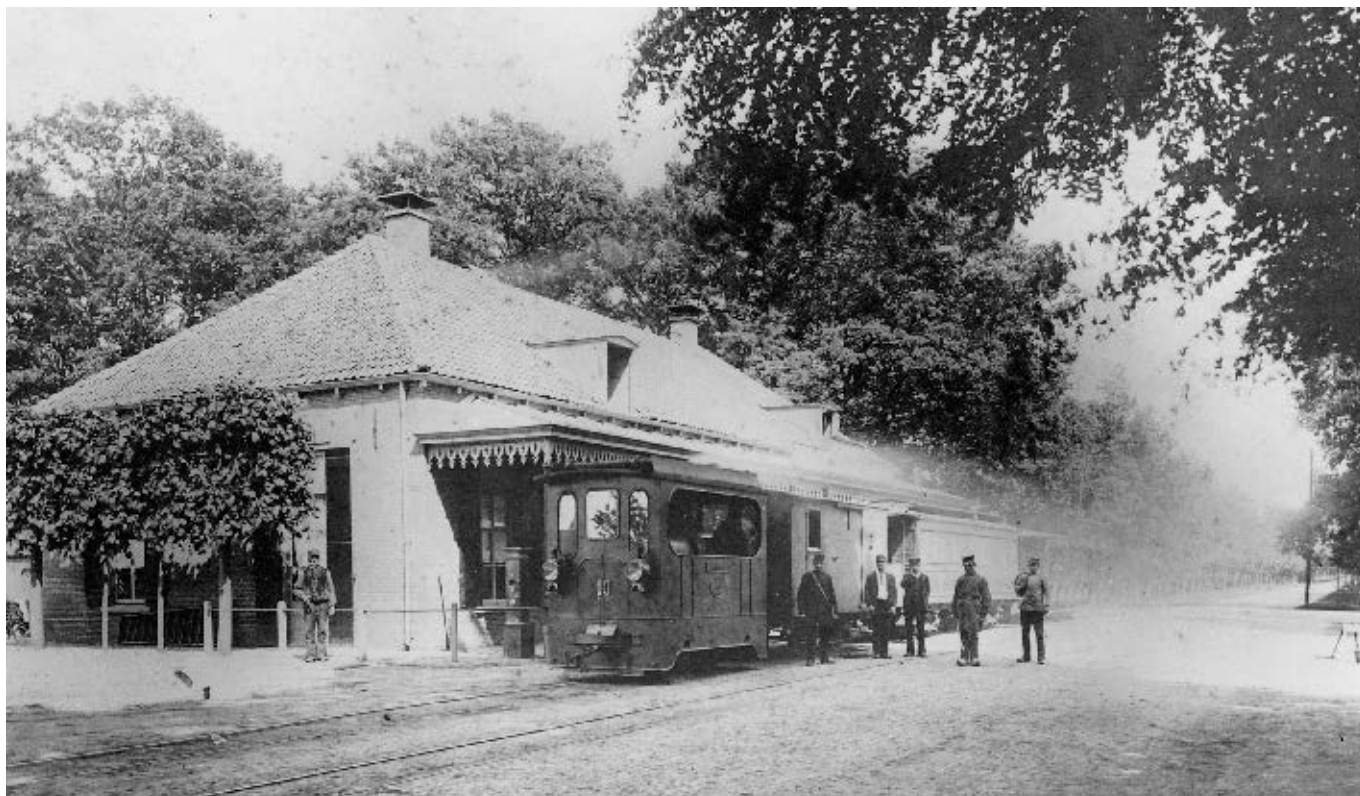

Foto: Wim van Hof

Mart de Kruif

Eind 1892 verliet Charles Krienen, vermoedelijk met de stoomtram vanaf station Laag-Keppel, de Achterhoek.

'De zoon van den dorpssmid' uit Laag-Keppel werd bekend kinderboekenschrijver Charles Krienen (1873-1945), 150 jaar geleden geboren

Op 30 november 1873, 's ochtends om 04.00 uur, werd in Laag-Keppel aan de huidige Rijksweg (toen B32), de in latere jaren buitengewoon bekende en gewaardeerde kinderboekenschrijver Charles Krienen geboren. De aangifte op het gemeentehuis werd verzorgd door timmerman Jan Klotz (33) en zandvormer op de gieterij Jan Willemsen (45), beide burens van de familie Krienen. In deze bijdrage zullen we proberen een beeld te schetsen van de persoon Krienen en zijn leven en activiteiten buiten zijn geboortestreek. Vele jaren moesten we het doen met een foto van Krienen (uit 1933). Net voor het afronden van deze bijdrage hebben we, na vele jaren speuren, toch nog een portret van hem gevonden uit de periode 1915-1920, van de schilder Leonard Roggemans.

Het gezin Krienen bestond uit vader Gerrit Georg Krienen (geboren te Laag-Keppel op 22 februari 1835 en aldaar overleden op 22 april 1875), van beroep smid, en moeder Gerritje ter Harmsel (geboren

te Rijssen op 25 augustus 1839 en in Laag-Keppel overleden op 27 november 1900). Zij waren getrouwd op 3 mei 1865 te 's-Gravenhage. Uit dit huwelijk werden zes kinderen geboren waarvan er twee kort

na de geboorte reeds overleden.

1. *August Frederik Willem* (geboren 27 december 1865, overleden 20 augustus 1867, 1 jaar oud);
2. *August Frederik Carel* (geboren 27 april 1868, overleden op 20 maart 1949), smid;
3. *Willemine* (geboren op 3 januari 1870, overleden op 24 mei 1870, 4 maanden oud);
4. *Willem Abraham* (geboren 11 januari 1872, overleden 13 april 1953), loodgieter;
5. *Charles* (geboren 30 november 1873, overleden 8 maart 1945), onderwijzer en schrijver;
6. *Gerritte Georgine* (geboren 17 november 1875, overleden 26 augustus 1942), onderwijzeres.

Vader Krienen overleed toen Charles ongeveer anderhalf jaar was. Moeder Gerritje was toen net in verwachting van dochter Gerritte Georgine.

Gerritje ter Harmsel hertrouwde op 5 april 1877 te Hummelo en Keppel met de 30-jarige Dietrich Wilhelm Heesen (geboren op 21 juli 1846 te Süderwick, overleden op 3 april 1923 te Hengelo, Gld.). Uit dit huwelijk werden twee kinderen geboren.

1. *Johannes Heesen* (geboren 1 januari 1878, overleden 2 april 1918);
2. *Johanna Aleida Heesen* (geboren 22 augustus 1879, overleden 4 september 1882, 3 jaar oud).

Heesen hertrouwde na het overlijden van Gerritje op 2 juni 1903 te Hummelo en Keppel.

De kinderjaren in Laag-Keppel

Ofschoon Charles nog geen twee jaar oud was toen zijn vader overleed, zal hij van het verdriet ongetwijfeld een en ander hebben gemerkt. Ofschoon hij geen technische interesses had, zal hij ongetwijfeld hebben rondgelopen in en bij de smederij en zeker het komen en gaan en de verhalen van dorpsgenoten met een opdracht of met een paard voor hoefbeslag hebben meegekregen. Het was blijkbaar een jongetje met een goed observatievermogen.

Een hedendaagse foto van het woonhuis met daarnaast de smederij van de familie Krienen, Rijksweg 79 in Laag-Keppel.

In een gesprek met dochter Lydia Oorthuys-Krienen op 18 maart 1971 haalt zij een uitspraak van haar grootvader aan direct na de geboorte van Charles. Hij was blijkbaar erg ontevreden over het uiterlijk van zijn jonggeborene: *'Hij is allesbehalve mooi, het enige wat we voor hem kunnen doen, is hem maar een mooie naam geven.'* Volgens de familie was Krienen bij de geboorte al *'lelijk met een groot hoofd en een klein lichaam.'*

Omstreeks zijn zesde verjaardag maakte Charles zijn opwachting op de vrijwel naast de smederij gelegen dorpschool. Nadat hij hier de destijds gebruikelijke zeven klassen had doorlopen, werd hij in maart 1886 te Doetinchem toegelaten tot de Rijksnormalessen voor de opleiding tot onderwijzer. Vanaf de beginjaren 1890 werd deze opleiding omgezet in de bekende kweekscholen. Hij was blijkbaar ook sportief want op 7 januari 1891 won hij een schaatswedstrijd voor jongens boven de 15 jaar op de Oude IJssel.

In april 1892 slaagde Charles voor zijn examen (5 van de 7 kandidaten werden afgewezen!) en ontving de voor hem zo waardevolle onderwijsbevoegdheid. Op 6 mei 1892 slaagde hij ook voor de akte Lichamelijke Opvoeding.

Opvallend is dat Charles direct aan de slag kon. Op 11 mei 1892 staat hij een maand voor de klas in Dinxperlo en vanaf 4 juni van dat jaar enkele maanden in Wehl. Op 1 oktober 1892 ontvangt Charles Krienen bericht dat hij tot onderwijzer der 4e klasse (er was toen nog een soort ervaringssysteem in het onderwijs) is benoemd aan de Openbare Lagere School te Bussum. Krienen verlaat de Achterhoek. In 1895 slaagt hij te Breda voor de hoofdakke.

Hierna zullen we diverse aspecten over de persoon Charles Krienen de revue laten laten. Na vele jaren archiefonderzoek, het lezen van ruim 950 berichten en artikelen in krant en tijdschrift, het verzamelen van al zijn 86 boeken (op drie na gelukt!) blijft het bijzonder lastig om een beeld te vormen van het karakter van Krienen. Hij was in al zijn doen en laten bijzonder gedreven. Was het prestatiedrang, onrust, ongedurigheid? Stelde hij veel eisen aan zijn omgeving? Hij heeft zelf ongelooflijk veel werk verzet. Het was in een tijd waarin er vrijwel geen telefoonaansluitingen bestonden, contacten verliepen via het schrijven van vele, vele brieven en verplaatsen ging hoofdzakelijk met stoomtram en trein.

De voormalige openbare school omstreeks 1915 aan de huidige Rijksweg 85 in Laag-Keppel.

In het onderwijs

Opvallend is dat Charles Krienen regelmatig bleef solliciteren naar een (andere) baan als onderwijzer. Ruim een jaar na zijn benoeming aan de Openbare Lagere School in Bussum werd hij benoemd tot onderwijzer 4e klasse aan de Openbare School aan de Rijswijksche Straat in Den Haag. Op 1 mei 1896 volgde hier zijn bevordering tot onderwijzer der 2e klasse. Na een sollicitatie in Monster (1897) en als schoolhoofd in Lisse (1898) wordt hij met ingang van 20 juli 1898 als onderwijzer der 1e klasse benoemd aan de school aan de De Gheynstraat in Den Haag. Op 29 juli 1903 staat Krienen tweede op een voordracht voor hoofd van de school in Voorburg. Hij wordt niet benoemd. Op 2 mei 1905 wordt zijn wens om schoolleider te worden vervuld met de benoeming tot hoofd der school aan de Openbare Lagere School aan de Van der Messtraat in Den Haag. Enkele jaren later (vanaf 1 mei 1910) is Charles Krienen tevens actief als directeur van de avondcursus 'Opleiding voor Onderwijzer en Onderwijzeres' gevestigd in de Middelbare School voor Handel en Administratie (Laan van Meerdervoort 104) in Den Haag. Hoe lang hij deze functie heeft

vervuld, is niet bekend, in ieder geval nog in het studiejaar 1914/1915.

Op 12 maart 1913 vraagt Charles Krienen aan het College van B&W overplaatsing aan als hoofd der school naar de te openen Openbare School aan de Beeklaan te Den Haag. B&W heeft geen bezwaar en kan hiermee instemmen. Of een en ander ook is gerealiseerd is twijfelachtig. Ook over zijn functie aan de school in de Van der Messtraat is door het volgende bericht uit 1921 onduidelijkheid.

Op 23 juli 1921 wordt in enkele dagbladen melding gemaakt van een eervol ontslag van Krienen in verband met de opheffing van de school aan de De Gheynstraat. In het pand komt de Gemeentelijke Handelsavondschool. Blijkbaar was Krienen weer op zijn vroegere school teruggekeerd als schoolhoofd.

In *de Avondpost* van 24 juli 1921 lezen we: 'B&W stelt de Raad voor daartoe over te gaan en aan het hoofd dier school Ch. Krienen, aan wien thans ziekteverlof is verleend, zoodat hij bezwaarlijk terstond aan een andere school kan worden gesteld, met ingang van 23 augustus 1921 eervol ontslag te verlenen.'

Vermoedelijk is een en ander het einde van de onderwijsloopbaan van Krienen. We komen geen nieuwe aanstellingen meer tegen. Krienen ontving eerst een aantal jaren wachtgeld en kon daarna blijkbaar met vervroegd pensioen. Over zijn ziekteverlof later meer.

Literaire activiteiten

Naast zijn werk in het onderwijs en het schrijven van een enorm aantal kinderboeken trok Charles Krienen ook het land in met lezingen en voordrachten over onder andere jeugdliteratuur en belangwekkende schrijvers uit de negentiende eeuw. Zijn eerste lezing (over kinderliteratuur) hield Krienen al in 1906. Daarna vinden we in krant en tijdschrift vele aankondigingen over waar hij, onder andere bij onderwijsinstellingen en leesgezelschappen in het land, met name in de regio Zuid-Holland, een avond verzorgd. Zijn kennis en liefde voor de negentiende-eeuwse Nederlandse literatuur oogst overal veel bijval. Hij bespreekt met name de moderne literatuur en schrijvers als De Genestet (1829-1861), Potgieter (1808-1875) en vooral Multatuli (1820-1887). Op 9 november 1927 verzorgt Krienen zijn vijftigste Multatuli-avond!

Aankondiging van de Multatuli-avond dinsdag 15 april 1919 door Charles Krienen in *De vrije socialist* van 5 april 1919.

In 1902 ging Charles Krienen met Sophia Maria Schild in de Van Bylandstraat 134, Den Haag wonen, hier werd ook dochter Maria Gerritte geboren.

Het privéleven: pieken en grote dalen

Zoals aangegeven vertrok Charles Krienen in 1892 vanuit Laag-Keppel naar de andere kant van ons land. Bussum, Den Haag en Amsterdam. We hebben nergens kunnen vinden of hij wel of niet regelmatig zijn geboortestreek en familie bezocht. In ieder geval veroorzaakte het overlijden van zijn moeder op 27 november 1900, net voor zijn verjaardag, veel verdriet. In het kort daarna volgende kinderboek dat verschijnt, *Kees Lovers*, lezen we: 'Moeder! Dit boekje heb ik geschreven uit liefde voor u. Charles Krienen, Den Haag.'

Charles Krienen trouwde op 6 september 1901 te 's-Gravenhage met de 27-jarige onderwijzeres Sophia Maria Schild, geboren op 9 juli 1874 te 's-Gravenhage. Zij overleed op 10 januari 1911 te 's-Gravenhage, 36 jaar oud.

Uit dit huwelijk werden vijf kinderen geboren:

1. *Maria Gerrite Krienen* (geboren op 20 juli 1902 te 's-Gravenhage);
2. *Charles Krienen* (geboren op 1 augustus 1903 te 's-Gravenhage);
3. *Antoinette Sophia Krienen* (geboren op 2 januari 1906 te 's-Gravenhage, overleden op 5 februari 1907 te 's-Gravenhage, 13 maanden oud);
4. *Bob Krienen* (geboren op 12 januari 1908 te 's-Gravenhage, overleden op 21 november 1950 te Bussum, 42 jaar);
5. *Max Krienen* (geboren op 29 januari 1909 te 's-Gravenhage, overleden op 2 december 1909 te 's-Gravenhage, 10 maanden oud).

Charles Krienen hertrouwde op 30 mei 1913 te 's-Gravenhage met het dienstmeisje Kniertje Westerduin (geboren op 8 augustus 1889 te 's-Gravenhage, overleden op 8 augustus 1981 te Amsterdam).

Uit dit tweede huwelijk werden drie kinderen geboren:

1. *Louise* (geboren op 14 oktober 1914 te 's-Gravenhage, overleden op 4 januari 1951 te Amsterdam);
2. *Frank* (geboren op 25 november 1917 te 's-Gravenhage, overleden op 20 maart 2008 te Amsterdam);
3. *Lydia* (geboren op 12 september 1919 te 's-Gravenhage, overleden op 11 juli 2010 te Amsterdam).

Ergens in die jaren ontwikkelde zich bij Charles Krienen een ernstig drankprobleem. De oorzaak daartoe hebben we niet kunnen achterhalen. In ieder geval trok het een grote wissel op het gezin en op zijn relatie met Kniertje. Het is ongetwijfeld de reden dat zij omstreeks 1925 besloot om, samen met de kinderen, hem te verlaten. Eerder spraken we al over zijn ziekteverlof bij het eervol ontslag als hoofd van de Openbare School aan de De Gheynstraat in 1921. Ook hier was al sprake van het alcoholprobleem. Vanaf het moment dat de problemen ontstonden, was er natuurlijk ook sprake van een structureel geldprobleem in huize Krienen.

Uiteindelijk werden, bij vonnis van de arrondissementsrechtbank in Den Haag van 23 november 1926, Kniertje Westerduin (zonder beroep) en

Charles Krienen (zonder beroep), officieel gescheiden van tafel en bed.

Charles Krienen leidt vanaf dat moment een min of meer 'zwervend bestaan'. We tellen vanaf dat moment tot ongeveer 1935 in Den Haag maar liefst 13 woonadressen van Krienen. Waarschijnlijk is in bijna alle gevallen sprake van kamerhuur en/of kosthuizen. Uit het bevolkingsregister blijkt dat hij hiervan telkens wel keurig melding maakte bij de burgerlijke stand van Den Haag. In oktober 1936 laat Krienen zich inschrijven aan de Kribbestraat in Amsterdam. Er volgen hier nog zes adressen in 1937, 1939 en 1940 (Uiterwaardenstraat).

In de *Nederlandsche Staatscourant* van 15 januari 1927 de vermelding van de scheiding van tafel en bed.

Enkele herinneringen van Lydia Krienen

We citeerden al eerder informatie uit het gesprek in maart 1971 met Lydia Oorthuys-Krienen de dochter uit het tweede huwelijk van Krienen. In de notities van toen: *'Mijn vader was een moeilijke man. Qua onderwijzer-opvoeder goed op zijn plaats, maar 'buiten de school' abso-luut een 'buitenbeen'. Hij schreef ook toneelstukken, waarvan er nooit één werd opgevoerd, ondanks het feit dat acteurs als Louis Bouwmeester en Jan Musch, met wie hij bevriend was, ons thuis bezochten. Vader was een goed onderwijzer, die veel van de jeugd hield, maar die zich aan zijn eigen kinderen niet zoveel gelegen liet liggen. Zijn 'vrienden' wisselden nogal eens vanwege zijn zeer gecompliceerde karakter, en ook al door het 'borreltjes drinken' in zijn stamcafés.*

Zijn presentemplaren verkocht hij al dadelijk na ontvangst en zonder dat zijn vrouw er iets van wist. Hij liep regelmatig bij uitgevers binnen om een voorschot op boeken die hij nog schrijven moest. Hij kwam altijd in tijdnood, want nooit kwam hij zijn beloftes om een manuscript gereed te hebben, na. Trouwens, hij sprong slordig met zijn manuscripten om, liet mijn moeder ze corrigeren, evenals de drukproeven. Als het 'af' was, maalde hij niet meer om zijn boeken.'

'Volgens de familie was hij een zonderling figuur. Het was niet gemakkelijk met hem samen te leven. Hij verdween soms plotseling. Soms vertrok hij naar Parijs en schreef daar nieuwe verhalen. Niemand weet het precies. Er werd in het gezin eigenlijk nooit over zijn werk en zijn boeken gesproken.'

Een nieuwe relatie?

Op 12 april 1941 laat Charles Krienen een advertentie plaatsen in *Het nieuws van den dag*:

'Echtpaar 1 k. vraagt zit-slaapkamer, keukengebruik, bij burger- of boerenmensen. Veluwe of Gooi, f 4,- p.w., voor 1 mei. Ch. Krienen, Uiterwaardenstraat 146-huis, Amsterdam.'

Het resultaat: inschrijving op 1 mei 1941 te Lunteren op het adres Boschrand 33. Reeds op 3 november is het nieuwe adres echter Mielweg 24 in Lunteren. Het lijkt weer een bijzondere periode te zijn in het leven van Charles Krienen.

Aan het eind van de dertiger jaren werd er 'in de omgeving' van Charles Krienen gesproken over het feit dat hij op latere leeftijd een relatie zou hebben met een veel jongere bibliothecaresse. Details werden nergens vermeld.

Een eventueel huwelijk zou niet kunnen omdat bij de scheiding van tafel en bed er geen ontbinding van het huwelijk met Kniertje Westerduin had plaatsgevonden. Formeel was Krienen dus nog gehuwd.

In de hiervoor genoemde advertentie voor woonruimte spreekt Krienen echter wel van 'echtpaar met 1 kind'.

Het toeval wil dat we in 2009 in onze regio werden bezocht door een in 1942 geboren mevrouw (naam bekend bij de auteur), die vertelde dat zij, en een ouder zusje, dochters waren van Charles Krienen en dat hun moeder niet met hem getrouwd was geweest. Zij was geïnteresseerd in de omgeving waar hun vader was geboren en opgegroeid en was tevens op zoek naar boeken door hem geschreven. In eerste instantie lukte het niet om met behulp van het destijds genoteerde adres in Tilburg, telefoonnummer en e-mail, haar op te sporen.

De hedendaagse privacyregels maakten toegang tot het actuele bevolkingsregister en de gegevens van de Tilburgse woningcorporatie helaas niet mogelijk.

Toch is het onlangs gelukt om, door het combineren van bekende bronnen met andere relevante gegevens, enige duidelijkheid te krijgen in deze laatste relatie van Charles Krienen.

Zoals eerder beschreven is Krienen om redenen vele malen verhuisd en bij naspeuring van al deze adressen ontdekten we dat op de laatste zeven adressen vanaf 21 maart 1939 ook Trijntje van der Heijden (geboren op 23 januari 1919 in Amsterdam, overleden 17 maart 1990 in Amsterdam) telkens stond ingeschreven. Op haar persoonskaart staat als beroep vermeld 'winkeljuffrouw', zij was dus geen bibliothecaresse. Uit deze relatie werd op 10 december 1940 dochter Joke en op 18 maart 1942 dochter Marianne geboren. Bijzonder is dat op 15 september 1945 (6 maanden na het overlijden van Krienen) nog een dochter werd geboren Emilie Carla. Mogelijk was Trijntje op het moment van overlijden van Krienen zwanger.

Trijntje van der Heijden trouwde op 10 september 1947 met Krijn Razenberg (overleden 21 mei 1990). Hij 'echte' Joke en Marianne. Bijzonder is dat dit niet gebeurde met Emilie Clara, zij werd door een echtpaar geadopteerd (vermoedelijk 26 september 1946). Ten tijde van Krienen was Razenberg nog niet in beeld. Hij woonde in Lisse en werkte in de Tweede Wereldoorlog, al dan niet gedwongen, in Duitsland.

Charles Krienen overlijdt in eenzaamheid

In het bevolkingsregister van Amsterdam lezen we dat Charles Krienen op 8 maart 1945 is overleden. Hij was danig verzwakt. Omdat we nergens hebben kunnen vinden hoe het in de loop van de jaren met zijn drankprobleem is gegaan, kan de zwakte hiermee wellicht in verband worden gebracht.

In de jaren 1923 en 1924 bezocht hij in Den Haag regelmatig dr. Soesman. Dr. F.J. Soesman was medisch leider van het Consultatiebureau voor Alcoholisme in Den Haag. Het kinderboek *Hij worstelde en ontzwoom* (1924) werd door Krienen uit waardering en achting opgedragen aan dr. Soesman. Of Krienen baat heeft gehad bij de bezoeken en therapie valt te betwijfelen, mede vanwege het feit dat, zoals eerder beschreven, in 1925 door Kniertje Krienen-Westerduin de scheiding van tafel en bed werd aangevraagd.

Uiteindelijk overlijdt Charles Krienen op 8 maart 1945 aan de gevolgen van ernstige ondervoeding (hongerodeem) in de Hongerwinter van 1944-1945. In het gesprek met dochter Lydia in maart 1971 vertelt zij dat het overlijden van haar vader het gevolg was van de ontberingen in de Tweede Wereldoorlog en het ontbreken van medicijnen. De schoonzoon van Krienen, de bekende fotograaf Cas

Oorthuys en gehuwd met genoemde dochter Lydia, maakte een foto van het pand Krom Boomsloot 44 in Amsterdam. In zijn archief bij deze foto de notitie: *'Het inmiddels gesloopte pand aan de Krom Boomsloot waar Charles Krienen – de vader van Lydia Oorthuys – in de oorlog woonde met zijn tweede echtgenote.'* Deze aantekening zou betekenen dat Kniertje Westerduin in de laatste periode van Charles' leven zich mogelijk ook over hem heeft ontfermd. We weten niet of Trijntje van der Heijden met haar twee kinderen tijdens deze moeilijke tijden in Amsterdam ook bij Krienen verbleef. Twee weken na het overlijden staat zij met haar kinderen ingeschreven op een adres in de Winterdijkstraat te Amsterdam.

Het pand aan de Krom Boomsloot 44 waar Charles Krienen in de oorlog woonde en op 8 maart 1945 is overleden.

De overlijdensakte van Charles Krienen, 8 maart 1945.

In het bevolkingsregister ontbreekt de informatie over een eventueel graf of begraafplaats. Het overlijden in betrekkelijke eenzaamheid en armoede en in de Hongerwinter in het Amsterdam van toen, heeft

mede tot gevolg gehad dat Charles Krienen met redelijke zekerheid zal zijn begraven in een van de (massa-)graven op de zeven Amsterdamse begraafplaatsen.

Hout voor een doods-kist was nauwelijks verkrijgbaar. Eerst gebruikte men noodkisten waarbij het frame van hout was, maar de wanden met karton werden opgevuld. Daarna introduceerde het Amsterdamse Gemeentelijk Bureau voor Lijkbezorging vanaf 30 januari 1945 wisselkisten. Deze kisten hadden een bodem die kon worden weggeklapt. Zo konden de lijken wel in een kist naar de begraafplaats worden vervoerd. Boven het vers gedolven graf ging dan de bodem open en viel het lijk eruit. Op die manier konden vele doden in korte tijd worden begraven en de kisten opnieuw worden gebruikt. De begraafplaatsen werden tijdelijk gesloten voor bezoek, nabestaanden moesten op de plek van overlijden afscheid nemen. Men wilde nabestaanden niet confronteren met deze trieste werkelijkheid.

Vermaard (kinderboeken)schrijver

Nadat Charles Krienen de Achterhoek had verlaten voor zijn onderwijsaspiraties in de Randstad, is hij in zijn vrije tijd begonnen met het schrijven van kinderboeken. Mogelijk is hij daartoe geïnspireerd door een onderwijzer die in hetzelfde schoolgebouw werkzaam was, E. Vrieze. Hij had, naast vele schoolboekjes, ook enige kinderboeken gepubliceerd waaronder het toen bekende jongensboek *Uit de schooljaren van Jan Veldt*. Vrieze had in die tijd al contacten met Stamperius en Bloemink. Personen die ook later bij de uitgaven van Krienen een rol hebben gespeeld.

Het eerste boek van Krienen verscheen in 1900: *De zoon van den dorpsmid*. Een jongensboek dat onder andere zijn jeugd jaren in Laag-Keppel beschrijft. Hier volgen de eerste regels van het boek en van Krienen op zijn schrijverspad.

'Ik zag het levenslicht op een klein Geldersch dorpje. Wil je weten, waar het ligt, zoek dan op de landkaart het kleine riviertje den Ouden IJssel en kies uit de dorpjes, door zijn kabbelende golfjes bespoeld, het liefelijkste, het aardigste en het landelijkste; en je hebt de plaats, waar ik geboren ben.

Aan den kant van de groote beukenlaan, die van Doesburg naar Doetinchem leidt, lag onze smidswoning. Voor de smederij, die links van ons huis lag, stonden twee groote kanstanjeboomen, die met hun vijf- en zevenvingerige bladeren een koele schaduw boden aan vader en de knechts in de werkplaats. Achter ons huis was een groote tuin, met kerse-, pere- en pruimeboomen op een groot bleekveld.' Zo begint het jongensboek met als hoofdpersoon Charles Krienen zelf, de zoon van de dorpsmid.

Ook in *Zijn wensch vervuld* beschrijft hij Laag-Keppel: *'Het is een klein en echt dorpje. Echt is het, omdat alle menschen daar elkaar kennen, echt, omdat de jongens niemand anders hebben om te spelen en te vechten dan elkaar, en echt is het, om zijn groote, groote bossen en verre, verre weiden en echt, om dat oude rivierke den Ouden IJssel, dat in de lente en den zomer zoo vrolijk voorthuppelt langs de groene*

Portret in olieverf op linnen van Charles Krienen omstreeks 1920-1925, geschilderd door Leonard Roggemans (collectie Nederlands Literatuurmuseum).

weiden, en 's winters, als er ijs is, gelegenheid te over biedt om schaatsen te rijden.'

Krienen schreef altijd opvoedend en een beetje plechtig, regelmatig met lange zinnen. Maar een zin, zo lang als die van de plaatsbeschrijving van Laag-Keppel, ben ik in zijn boeken niet tegengekomen.

De eerste aankondiging van 'De zoon van den dorpsmid' in een advertentie op 30 juli 1900 in het Nieuws van den Dag; En het omslag van de 3e druk van 'De zoon van den dorpsmid' (1930).

Een aanzienlijk deel van zijn boeken speelt zich af in de voormalige gemeente Hummelo en Keppel, met name Laag-Keppel, en een stukje Achterhoek. Veel herkenbaars vinden we daarnaast in *Zijn belofte getrouw*, *Karel Vermeer*, *Uit de jeugd van een Geldersche jongen*, *Twee echte jongens*, *De avonturen van vier pretmakers*, *Prettige dagen*, *Toch gered*, *Uit de jeugd van Kees Kolving* en *Frank Vrijdag*.

Herkenbare Keppelse plekken die bij Krienen onder andere voorbij komen, zijn natuurlijk de smederij en de komst van de stoomtram, het kasteel en de baron, de kermis, bielemans en kleine schutterij, de Witte en Zwarte Kolk, de Wrangebult, Galgenbult en Gibraltarbult, de gieterij, Oude IJssel, watermolen, Palmpasen, Keppelsche Kapel, enzovoort. De persoonsnamen die Krienen gebruikt, zijn bijna altijd 'aangepast' maar vaak herkenbaar, zoals onder andere Noyens en Ketsink. In twee boeken komen enkele dialogen voor waarin Krienen gebruik maakt van het Keppelse dialect.

De overige boeken spelen zich voor het merendeel af in de regio Den Haag of zijn niet geografisch plaatsbaar. De boeken van Krienen hadden eigenlijk nooit een actueel thema, bijzonder is het daarom dat na de eerste vlucht van de bekende Graaf Zeppelin (18 september 1928), begin 1930 *Het Zeppelin jong* verschijnt! Onder het pseudoniem P. Koekoek publiceerde Krienen tussen 1918 en 1929 nog een aantal 'echte' jongensboeken. Als Suze Brinkgreve schreef Krienen acht meisjesboeken, kabbelende verhalen voor een groot publiek. Het schrijven van meisjesboeken door een man was destijds blijkbaar niet gebruikelijk.

Een bijzonder moment was in 1933. Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van Uitgeverij v/h W.P. van Stockum en Zoon, maar vooral ter gelegenheid van de zestigste verjaardag en het zestigste boek was er speciale aandacht voor Krienen en de presentatie van het boek *André de zonderling*.

Illustratie uit: 'De zoon van den dorpsmid', de kleine schutterij in Laag-Keppel.

Afbeelding met de 'Keppelsche hut' op de achtergrond uit: 'Twee echte jongens'.

Of het moeilijke karakter van Krienen ook de reden is dat hij tijdens zijn schrijversactiviteiten erg veel uitgevers heeft 'versleten' (meer dan twintig) en gebruik maakte van ruim dertig illustratoren is misschien een gewaagde aanname. We hebben het immers over een periode van ruim veertig jaar.

Dit portret werd door schoonzoon Cas Oorthuys gemaakt ter gelegenheid van het zestigste boek en de zestigste verjaardag van Charles Krienen in 1933.

Knierkje (Cor) Krienen-Westerduyn omstreeks 1973.

Hij schreef ook artikelen, verhaaltjes en versjes in tijdschriften als *Voor 't jonge volkje* en *School en leven*. Daarnaast redigeerde hij een aantal verzamelbundels en een serie schoolboekjes. Ook in kranten verschenen tientallen korte verhalen of lange in meerdere (weekend-)afleveringen. Met name in de periode na zijn vertrek uit het onderwijs waren de financiën waarschijnlijk voor Krienen een onmisbare drijfveer.

Tot slot

Van vier boeken verschenen na zijn overlijden nog herdrukken. Het is niet duidelijk of dit is gebeurd op basis van de rechten die de betreffende uitgevers bezaten of met medewerking van zijn 'weduwe' Knierkje (Cor) Krienen-Westerduyn. Voor zover overgeleverd is zij wel nadrukkelijk betrokken geweest bij de uitgave van de laatste zes meisjesboeken onder het pseudoniem Suze Brinkgreve. De ruwe manuscripten zouden zich in de nalatenschap hebben bevonden.

Al met al een bijzonder boeiend, maar toch ook zeer triest leven, dat 150 jaar geleden in Laag-Keppel begon.

NRC Handelsblad, 9 december 1981.

Bibliografie Charles Krienen

Onderstaand een overzicht met verschijningsjaar van alle boeken van Charles Krienen, inclusief de boeken die hij schreef onder de pseudoniemen Suze Brinkgreve (meisjesboeken) en P. Koekoek (jongensboeken). Tussen haakjes de jaren waarin in ieder geval herdrukken zijn verschenen.

- 1900 - *De zoon van den dorpsmid* (1901, 1928, 1930);
- 1901 - *Zijn belofte getrouw* (1911, 1921, 1947);
- 1901 - *Fietje Jonkers en haar vrienden* (1912, 1915, 1924);
- 1901 - *Kees Lovers* (1930, 1941);
- 1902 - *Pommelman en zijn pleegkind* (1920, 1930);
- 1902 - *Aangename uurtjes deel 1 en deel 2* (1903);
- 1903 - *Karel Vermeer* (1915, 1919, 1925, 1929);
- 1904 - *Uit de jeugd van een Gelderschen jongen* (1929, 1932);
- 1905 - *Twee echte jongens* (1909, 1911, 1919, 1922, 1926, 1929);
- 1905 - *Bram, een dorpsverhaaltje* (1925, 1930);
- 1905 - *Uit het leven, 8 deeltjes* (1917, 1920);
- 1906 - *De avonturen van vier pretmakers* (1911, 1914, 1919, 1920, 1925, 1928, 1934);
- 1907 - *Prettige dagen* (1920, 1926, 1933);
- 1909 - *Toch gered* (1915, 1927, 1936);
- 1909 - *Uit den vreemde, drie deeltjes* (1911-1913, 1923);
- 1909 - *Verdreven* (1929, 1932);
- 1910 - *Een Hollandsche jongen* (1915, 1920, 1931);
- 1911 - *De zwerver* (1915, 1925);
- 1911 - (samen met F.H.N. Bloemink) *Veldbloemen, 8 deeltjes* (1913, 1914, 1917-1920);
- 1912 - *Uit de jeugd van Kees Kolving* (1925, 1929);
- 1913 - *Zonnebloemen, drie delen* (1914, 1924);
- 1914 - *Zijn wensch vervuld*;
- 1915 - *De weesjongen in den grooten oorlog* (1915);
- 1915 - *Frank Vrijdag* (1926, 1932);
- 1918 - *Verrassingen* (1925);
- 1920 - *Kinderleven, 6 deeltjes*;
- 1922 - *Een merkwaardige vakantie* (1946);
- 1923 - *De jolige duinpan* (1929, 1933);
- 1924 - *De gevolgen van een onzinnig verhaal* (1940);
- 1924 - *Hij worstelde en ontzwom*;
- 1926 - *Het geheim van de telegraaf*;
- 1926 - *De groene chasseur van du Paris*;
- 1927 - *Freek van den groentenboer*;
- 1929 - *De Hollandsche schipper* (1935);
- 1930 - *De koning van het meer*;
- 1930 - *De twee visschers van de vijf sluizen*;
- 1930 - *Het Zeppelin jong* (1934);
- 1932 - *De dure beenen van Frank Kronen*;
- 1933 - *André de zonderling*;
- 1934 - *De avonturen van Floris Verhagen*;
- 1934 - *Een avontuurlijke zomer*;
- 1935 - *Frankie, het kleine smidje* (1952);
- 1935 - *De waterrat van het dorp* (1952, 1958);
- 1938 - *Een jongen met energie*;
- 1946 - *De kleine zwerver*;
- 1946 - *De twee jeugdige oma's*;
- 1954 - *Jongens van Jan de Witt*;
- 19xx - *Zijn schoone droom*.

Onder pseudoniem Suze Brinkgreve

- 1929 - *Annie en Doortje* (1939);
- 1930 - *Twee vriendinnen op de boerderij* (1933, 1941);
- 1949 - *Een avontuurlijke logeerpartij*;
- 1952 - *Het wonderkind*;
- 1952 - *Joke Terheijde*;
- 1952 - *Nan, het dokteresje*;
- 1952 - *Tineke van het postkantoor*;
- 1954 - *Carla, het dorpskind*.

Onder pseudoniem P. Koekoek

- 1918 - *Eddy en Freddy* (1930);
- 1919 - *Jan Penseel van Laren* (1934);
- 1928 - *De avonturen van Max en Kees*;
- 1929 - *Toppie Brons*;
- 1929 - *Twee heerlijke vacantiemaanden*.

Koob ter Haar uit Hoog-Keppel: Blijf naar elkaar omkijken en heb zorg voor elkaar

Koob ter Haar, een vertrouwd gezicht in Hummelo, Keppel, Drempt en Eldrik door zijn jarenlang dienstverband als eerste ambtenaar Algemene Zaken bij de gemeente Hummelo en Keppel. En niet alleen door dat, de lijst is lang. Hij deed de eindredactie van *de Hessenkoerier*, was voorzitter van zowel de stichting Peuterspeelzalen als van de plaatselijke afdeling van het Rode Kruis en was betrokken bij de oprichting van volleybalclub De Valken (nu Focus). Hij was zelf actief bij deze volleybalvereniging en speelde in Focus 2.

Koob: 'Na een wedstrijd van het team zaten we altijd nog even na met een drankje. En daar hoorde een bal gehakt bij. Bij een uitwedstrijd bestelden we een bal gehakt voor het hele team. De beheerder van de sporthal nam ons bestelling op en zei: 'Het komt er zo aan.' Maar het duurde en duurde en wat bleek; er konden maar twee gehaktballen in een mandje en het team telde tien man. Deze herinnering brengt nog altijd een lach op mijn gezicht.'

Jeugd

'Ik werd 89 jaar geleden geboren in Ruinerwold. Ik groeide op met een oudere zus en twee broers op een boerderij. Ik heb er tot mijn tweeëntwintigste gewoond. Mijn echtgenote Sientje woonde om de hoek; dit jaar zijn we 60 jaar getrouwd. We ontmoetten elkaar, zoals dat in die tijd in die regio vaak gebeurde, bij de korfbalvereniging en het toneel.'

'Wat mijn naam betekent? Wellicht vroeger afgeleid van Jacobus maar daar ben ik niet zeker van. De naam Koob of Koop komt veel voor in Zuidwest-Drenthe en Noordwest-Overijssel. Ik werd vernoemd naar mijn grootvader. De naam Ter Haar komt uit IJhorst in Overijssel. Daar ligt aan het riviertje de Reest de eeuwenoude boerderij met de naam Ter Haar (op een hoogte). De boerderij is nog in bedrijf, maar niet meer in bezit van een Ter Haar.'

Zoektocht

Koob: 'Ik heb na mijn middelbare school gezocht naar een beroep waar ik blij van werd, dat mij voldoening gaf, waarin ik iets kon betekenen voor anderen. Het heeft even geduurd voordat ik dat gevonden had. Het werd enkele jaren later ambtenaar. In die functie kon ik mijn idealen waarmaken, verwachtte ik. Ik vond het een voorrecht om inwoners van een gemeente te ondersteunen.'

'Maar eerst heb ik in de horeca gewerkt. Ik was souschef bij het niet meer bestaande hotel restaurant Geijtenbeek in Zwolle. Dat was hard werken tot soms diep in de nacht en dan de volgende ochtend weer vroeg paraat voor het ontbijt. Ik ging soms bijna op mijn knieën en me vasthoudend aan een hek, naar mijn kosthuis. Een heel groot evenement was het 100-jarig bestaan van Z.A.C., de Zwolsche Atletische Club. De atletiekvereniging bestaat inmiddels niet meer. De voetbalclub met dezelfde naam is inmiddels 130 jaar oud. Dat was een indrukwekkend feest.'

'Als ik aan deze periode terugdenk, schiet me nog iets grappigs te binnen. Ik was 'in de kost', zoals men toen zei, bij een katholiek gezin met zeven kinderen. Ik had een eigen kamer in het huis. Hoe dat allemaal paste, weet ik niet meer. Ik at vaak met het gezin mee, vader en moeder aan het hoofd van de tafel en samen met de kinderen zat ik aan het lange eind. Voor het eten werd er gebeden. Met de ogen dicht natuurlijk. Vader controleerde, door zijn oogharen kijkend, echter of iedereen dat ook deed en als dat niet het geval was, kreeg diegene een stevige reprimande. Die loog er niet om.'

Beroepskeuze

Koob vervolgt: 'En toen volgde de militaire dienst. Ik werd bij de geneeskundige troepen ingedeeld en diende in Amersfoort. Vandaaruit werd ik gedetacheerd bij de röntgenafdeling van het ziekenhuis Eudokia in Rotterdam. Dat vond ik mooi en interessant werk en zo werd de diensttijd nog enigszins dragelijk. Geneeskunde studeren, dat wilde ik daarna graag en ik besloot om, als twintigjarige, naar de hbs te gaan. Tot mijn spijt was ik geen bèta-man. Het gevolg was wel dat ik zonder de exacte vakken de opleiding tot arts niet kon volgen. Ik ben, dankzij mijn talenpunten, gelukkig wel geslaagd. En wat nu dacht ik. Ik ben me gaan oriënteren over de mogelijkheden die pasten bij mijn idealen en ambities. Ik zag in de krant een functie die me aansprak. Het werd leerling-ambtenaar in Maasdam. Vervolgens ging ik naar Diever als recreatie-ambtenaar en daarna naar Naarden als kabinetschef van de burgemeester. Mijn laatste functie, tot mijn pensioen, was eerste ambtenaar Algemene Zaken in de gemeente Hummelo en Keppel.'

'In Diever was ik als recreatie-ambtenaar onder andere nauw betrokken bij de Shakespeare Openluchtspelen. Deze spelen bestaan al sinds 1946 en werden en worden jaarlijks door duizenden mensen, uit binnen en buitenland, bezocht. Ook zijn een of meerdere leden van de koninklijke familie elk jaar weer te gast. Dokter Broekema, de plaatselijke huisarts is de initiatiefnemer van deze spelen waarbij alle organisaties uit Diever werden ingeschakeld en betrokken waren. Het bevorderde de gemeenschapszin enorm. Was het aanvankelijk nog een amateurvoorstelling, het ontwikkelde zich in de loop van de jaren tot een professionele organisatie. Er werden onder andere nieuwe kleedfaciliteiten gebouwd en het terrein werd voorzien van uitstekende verlichting en muziekinstallaties. Bekende Nederlanders werden uitgenodigd om mee te spelen en te zingen.'

'Een hilarisch verhaal dat ik hoorde toen ik in Diever werkte, is de manier waarop het openluchttheater in de beginjaren werd verlicht.

Dokter Broekema, de voorzitter van de organisatie en ook de regisseur, reed motor. Door deze motor 'in de boom te parkeren' was er uitstekende verlichting voor de voorstelling.'

'Na een aantal jaren Diever was het tijd voor een nieuwe stap. Sientje en ik verhuisden naar Naarden. Ik werd daar kabinetschef van de burgemeester. Nou moet je weten, dat de burgemeester een man was, die veel belang hechtte aan 'standing'. En hij wilde daarom ook graag mensen van aanzien ontvangen bij evenementen als de Mattheus Passion in de Grote Kerk van Naarden. Hij was dan ook zeer vereerd toen hij hoorde dat prinses Margriet graag naar de Mattheus Passion wilde komen. Ik was verantwoordelijk om de aankomst van de prinses in de gaten te houden en dan de burgemeester te waarschuwen zodat hij haar kon ontvangen. Nou, wat ik toen de hoek om zag komen, vergeet ik nooit meer; een felgekleurde een waar de prinses met vijftal medestudenten 'uitrolden'. Geïnteresseerd in een ontvangst door de burgemeester waren de prinses en haar studievrienden totaal niet. De teleurstelling was van het gezicht van de burgemeester af te lezen. Ik zie het nog voor me.

De omgeving van Naarden was uiteindelijk niet waar we wilden blijven wonen. We gingen op zoek naar een fijne plek in het oosten van het land met toch meer de omgangscultuur, het landschap en de sfeer zoals in Drenthe waar we beiden opgroeiden. Toen er dus een advertentie voor een functie van eerste ambtenaar Algemene Zaken in de gemeente Hummelo en Keppel stond in het ambtenarenblad, heb ik geen moment geaarzeld om te solliciteren. Natuurlijk wel pas nadat ik gekeken had waar deze gemeente precies lag, want ik kende het niet.'

Hummelo en Keppel

'We verhuisden in 1973 naar de gemeente Hummelo en Keppel en gingen wonen aan de Gildeweg in Voor-Drempt. Toen er huizen wer-

**Bouke Vieberink
Timmerwerk**

Drempt 0633923444

Gildeweg 1- 6996 AS - DREMPT

**Fijne feestdagen en de
beste wensen voor 2024!**

Haarstudio no. 5

Karen van Maren
De Zuylenkamp 5
6999 CA HUMMELO

Alleen op afspraak

t: 06-31 38 39 80
e: info@haarstudiono5.nl

Het Bloemenlokaal

Uw lokale bloemist voor:

- * Losse bloemen
- * Boeketten
- * Planten
- * Glas- en aardewerk
- * Decoratie
- * Trouwarrangementen
- * Rouwarrangementen
- * Bloemabonnementsen

Het Bloemenlokaal 0575-781234
Burg. Smitstraat 19 www.hetbloemenlokaal.nl
7221 BH Steenderen info@hetbloemenlokaal.nl

*wel***KOOP**

Het adres voor tuin & dier.

We zijn er voor alle doeners. Voor iedereen die er blij van wordt om lekker buiten bezig te zijn. En te zorgen voor alles wat groeit en bloeit, het hele jaar door. Als doener vind je bij ons precies wat je zoekt: een praktisch aanbod en gedegen advies. Van iemand die er echt verstand van heeft. Het hele jaar door en bij elk weertype weet Welkoop wat er nu te doen is in de tuin. We weten hoe je goed voor dieren zorgt. En wat je daarvoor nodig hebt en hoe je dat aanpakt.

Tot snel in de winkel!

*wel***KOOP**

Weet wat te doen.

Welkoop Toldijk
Zutphen-Emmerikseweg 35

den gebouwd aan de Brinkenhorst besloten we om te verhuizen naar Hoog-Keppel. Inmiddels wonen we dit jaar dus alweer 50 jaar in deze omgeving.

Dat we ons hier thuis voelen, merken we iedere keer als we vanuit het westen terugrijden naar de Achterhoek. Bij de brug over de IJssel bij Doesburg, zijn we steeds weer blij om in de vertrouwde omgeving te zijn.

We hebben twee dochters. Alma en Brenda zijn beiden getrouwd en hebben ieder drie kinderen. Sientje en ik hebben dus vier kleindochters en twee kleinzonen. Wat een rijkdom. Wij vonden en vinden het gezinsleven en maatschappelijke betrokkenheid heel belangrijk. Ik zie dat tot mijn plezier ook terug in zowel het leven van de kinderen alsook in dat van de kleinkinderen. Sientje en ik zijn er trots op hoe zij allen in het leven staan.

En nu, alweer 25 jaar na mijn pensioen, kan ik terugkijken op een mooie tijd bij de gemeente. De inwoners waren voor mij belangrijk. Hoeveel mensen ik niet op mijn kantoor heb gehad. Ik kan ze niet tellen. En, leuk om te vertellen, waarvoor ze mij wilden spreken was niet altijd duidelijk. Na een kwartier vroeg ik hen dan maar waarvoor ze kwamen. Dan kwam het hoge woord eruit. 'Nou Koob...' en de vraag volgde. Dit geeft ook veel weer van de sfeer en de ongedwongenheid in een kleinere gemeente. Persoonlijk en dichtbij. Dat sprak me aan.'

Hessenkoerier

'Na enige tijd werd me duidelijk dat de communicatie naar en met de inwoners wel eens te wensen overliet. Veel informatie vanuit de gemeente kwam niet bij de inwoners terecht en andersom ook niet altijd. Terwijl bleek dat daar wel veel behoefte aan was. Bovendien hadden verenigingen de wens om hun berichten breder te verspreiden. Ik heb daarom een plan geschreven en aan B&W voorgesteld een blad op te richten. Het werd de Hessenkoerier, een maanduitgave. Hierin was zowel plaats voor informatie vanuit de gemeente als vanuit de verenigingen. De inwoners van Hummelo en Keppel hadden ook de mogelijkheid om berichten te laten plaatsen. Al deze teksten kwamen bij mij op het bureau. Samen met de redactie maakten we er een informatief blad van. Je kunt je voorstellen dat dat veel werk was. We werkten samen met een aantal vaste bezorgers en de drukkerij van Rinus Rabeling in Doesburg. Het was een hecht team. We financierden het met jaarlijkse vrijwillige bijdragen van de inwoners. Hadden we tekort, dan konden we bij de gemeente aankloppen voor financiële

steun. Dat was gelukkig niet vaak nodig. Na de gemeentelijke herindeling stopte de subsidie en gaf de *Hessenkoerier* na een aantal jaren het laatste nummer uit. Dat werd door veel mensen jammer gevonden. Gelukkig is er nu de Hessencombinatie. Anders, maar toch nieuws uit de oude gemeente Hummelo en Keppel.'

Automatisering en herindeling

'In de jaren tachtig kwam de automatisering echt op gang in de gemeente. Was ik nog gehecht aan mijn typemachine, de wereld was al volop gewend aan de computer. Dat was op dat moment wel wat lastig voor me. Maar de begeleider van deze transitie was duidelijk: in één keer al het oude eruit en het nieuwe er in. Het is me uiteindelijk alleszins meegevallen.

In mijn functie notuleerde ik ook de vergaderingen over de op handen zijnde herindeling. Deze vonden altijd plaats in de raadzaal van het gemeentehuis van Hummelo en Keppel. Dat was een spannende tijd. Voor ons gold: hoe stellen we de belangen van de gemeente Hummelo en Keppel zo goed mogelijk veilig. Aanvankelijk was er sprake van een samengaan met de gemeente Doesburg. Dat ketste af. Het werd de samenwerking met Steenderen, Hengelo, Vorden en Zelhem. Deze gemeenten werden in 2005 samen met Hummelo en Keppel de nieuwe gemeente Bronckhorst.'

Pensioen

'Ik heb de voorbereidingen voor de herindeling meegemaakt maar niet de definitieve plannen uitgewerkt. Ik vond het in 1998 tijd om met pensioen te gaan en kon gebruik maken van de VUT-regeling. Het was een

hele eer voor mij om bij mijn afscheid door de gemeenteraad benoemd te worden tot ereburger van de gemeente Hummelo en Keppel.' Koob laat glimlachend en trots de bijbehorende erepenning zien. Enkele jaren later werd hij ook nog koninklijk onderscheiden.

'Ik hoefde me zeker niet te vervelen na mijn pensioen. Ik werd kerkvoogd en was samen met anderen betrokken bij het onderhoud van de begraafplaats in Hoog-Keppel. En er was de moestuin achter het gezondheidscentrum. Die hebben we inmiddels overgedragen. Van de opbrengst van de tuin hebben we gezond kunnen eten. Er werd natuurlijk niet gespoten. Gezond eten vinden we nog steeds heel belangrijk. We kopen onbespoten groente en zoveel mogelijk bio-vlees. We zijn gelukkig gezond en redelijk sportief, we fietsen en wandelen regelmatig. Nu de moestuin is overgedragen, genieten we alleen nog van de siertuin.' Met een glimlach: 'Sientje houdt deze tuin bij, zij vindt dat erg leuk. Ik doe alleen het wat zwaardere werk.'

Koob vervolgt: 'Ik breng warme maaltijden van De Gouden Leeuw naar de dagbestedingsgroep in het gezondheidscentrum, bridge met vrienden en ben één van de drie koster van de Keppelse kerk. En wat ik daarnaast leuk vind, is druiven plukken op wijnboerderij Heekenbroek.'

Tenslotte

'Waar ik blij van word? Dat het de kinderen en kleinkinderen goed gaat in deze sterk veranderende wereld met haar onvoorspelbare en soms bedreigende ontwikkelingen. Daarnaast vind ik het belangrijk dat er hechtheid is en blijft in de gemeenschap. Dat je ook omkijkt naar en zorg hebt voor je omgeving.'

Het team van de Vrouwen 18+ met op de onderste rij van links naar rechts Kim Bloem-Machielsen, Marga Huntelaar en Moniek Langenhof-Hartjes. Op de bovenste rij van links naar rechts: Roos te Paske, Noa Eggink (keepster VR1) en Renate Weijers-Schotten.

Tweede 7x7 elftal van start

Met ingang van dit seizoen is er een tweede vrouwen 7x7 elftal gestart: VR18+. Anders dan het leeftijdsgetal doet vermoeden, bestaat de vaste kern van dit elftal uit oud-speelsters van het eerste elftal waarvan het merendeel er even tussenuit is geweest. Wat ze echter met elkaar gemeen hebben, is dat ze allemaal in het seizoen van 2017-2018 onder leiding van Bennie Hartjes en Richard Lusink kampioen zijn geworden.

De meeste speelsters zien elkaar nog wekelijks vanwege de hechte vriendschap die ze bij HC'03 hebben opgebouwd. Al gauw besloten ze dat de optie om met een elftal van 7 speelsters op vrijdagavond te gaan voetballen op een half veld de oplossing was om samen te blijven voetballen. Er wordt wekelijks getraind op de donderdagavond met het huidige eerste elftal, waar een ander groot deel van de vriendinnengroep in speelt. Zij zorgen ook voor een afwisselende aanvulling op de competitie-avonden, zodat er genoeg speelsters op het veld staan. De eerste competitie-vrijdagavond zit er inmiddels op.

'Gezonde wedstrijdspanning is aanwezig, maar vooral hadden we heel veel zin om weer eens een wedstrijd te spelen. Na de warming-up bleek dat een wedstrijd op half veld toch wel even wennen was. Geen ingooi meer, maar inschieten. Geen buitenspel, geen slidings. En dan de conditie. Gelukkig worden we bij elke wedstrijd aangevuld met speelsters van het huidige eerste elftal. Zo konden we af en toe mooi even uitrusten – en bijkletsen – op de bank', aldus de vaste kern van het vrijdagavondteam bestaande uit Moniek, Kim, Roos, Renate en Marga.

Moniek Langenhof-Hartjes (47), Voor-Drempt

In het dagelijks leven: 'Werk ik als receptioniste/medewerker inkoop bij Klaassengroep in Dinxperlo.'

Besteedt vrije tijd graag aan: 'Schilderen, van onder andere geboortestoeltjes. Ik spreek graag af met vriendinnen, houd van wandelen en ik ga graag af en toe naar de sauna.'

Voetbalcarrière: 'Ik ben gestart op mijn dertiende bij Drempt Vooruit en heb vervolgens de overstap gemaakt naar FC Gelre. Door een flinke blessure ben ik daar

abrupt gestopt. Jaren later kriebelde het voetballen te sterk en ben ik onder leiding van Bennie en Richard weer gestart.'

Was er even tussenuit omdat: 'Op mijn 45e ben ik gestopt met voetballen op groot veld, de herstelperiodes na wedstrijden duurden langer dan wenselijk. Ik miste echter wel het voetballen en de meiden dus ben nu toch weer begonnen.'

(Oude) positie: 'Mid-mid.'

Kim Bloem-Machielsen (31), Doetinchem

In het dagelijks leven: 'Werk ik als docent in het praktijkonderwijs.'

Besteedt vrije tijd graag aan: 'Mijn gezin, lezen, sporten en ook rommel ik graag in en om het huis.'

Voetbalcarrière: 'Met een groepje voormalige spelersvrouwen hebben we rond 2013 zelf een vrouwenelftal opgericht, bestaande uit veelal (nu nog steeds) vriendinnen. De eerste wedstrijd verloren we met 33-0 en de vraag is nog steeds waarom Bennie en Richard ons ooit wilden gaan trainen. De eerste training werd er aangegeven dat de bal rond was en dat je voetbalt met je voeten. Het team had echter een bepaalde chemie met Bennie en Richard en daar zijn enkele seizoenen later de vruchten van geplukt in de vorm van het kampioenschap. Hartstikke leuk!'

Was er even tussenuit omdat: 'Ik heb twee kinderen gekregen, Lize en Benjamin, en was daarom tijdelijk even gestopt maar ben blij dat ik er weer bij ben.'

(Oude) positie: 'Rechtshalf.'

Roos te Paske (29), Langerak

In het dagelijks leven: 'Werk ik als orthopedagoog-ondersteuner in het onderwijs.'

Besteedt vrije tijd graag aan: 'Mijn gezin en ik sport graag.'

Voetbalcarrière: 'Op mijn veertiende ben ik

gestart bij destijds vv Zelhem. Tijdens mijn studie ben ik even gestopt en na het behalen van mijn diploma ben ik begonnen bij HC '03.'

Was er even tussenuit omdat: 'Ik ben bevallen van onze zoon Maas en ben nu weer terug op het veld.'

(Oude) positie: '(centraal) achterin.'

Renate Weijers-Schotten (29), Doetinchem

In het dagelijks leven: 'Werk ik in de gehandicaptenzorg.'

Besteedt vrije tijd graag aan: 'Ik doe graag leuke dingen met mijn gezin.'

Voetbalcarrière: 'Ik ben rond mijn achttiende gestart met voetballen bij HC'03, daarvoor had ik nooit gevoetbald. Ik kende enkele speelsters van mijn toenmalige bijbaantje en ben er via hen bijgekomen.'

Was er even tussenuit omdat: 'Ik heb twee kinderen gekregen, Hanne en Loreen, en heb sinds kort het voetballen weer opgepakt.'

(Oude) positie: 'Linksachter.'

Marga Huntelaar (35), Doetinchem

In het dagelijks leven: 'Ben ik (sport) fysiotherapeut in Hengelo.'

Besteedt vrije tijd graag aan: 'Mijn gezin en afspreken met vriendinnen.'

Voetbalcarrière: 'Ik ben gestart bij H&K omdat mijn moeder daar voetbalde en haar team te weinig speelsters had. Daar ben ik uiteindelijk blijven plakken. Daarna heb ik de overstap gemaakt naar FC Gelre. De transfer terug naar HC'03 is destijds vastgelegd op een bierviltje tijdens de seizoensafsluiting.'

Was er even tussenuit omdat: 'Een reconstructie van mijn voorste kruisband nam wat tijd in beslag waardoor ik niet kon voetballen en de twee zwangerschappen van onze kinderen Mees en Lise ook.'

(Oude) positie: 'Centraal achterin.'

Tuincentrum **Bloemendaal**

www.tuincentrumbloemendaal.com

Rijksweg 14

6996 AC Drempt

0313 - 47 30 33

GEZOCHT: Verkoper buitengroen/ kwekerijmedewerker

- ❖ Enthousiast
- ❖ Vrolijk
- ❖ Optimistisch
- ❖ Creatief

Tuincentrum

Kwekerij

* M/V

- * Wat verwachten wi'j van oe
- * Ook alenig können warken
- * Plantenkennis mo'j hebben
- * Veul uren beschikbaar zun

Interesse?

Reageer snel via info@tuincentrumbloemendaal.com
met je CV en je motivatie. Graag tot snel!

Daphne Bloemendaal

Bijstand

Hans' moeder was overleden. Hij had nog een broer en zus waarmee hij op zich prima door een deur kon, maar toch probeerde hij de verdeling van de nalatenschap zoveel mogelijk te dwarsbomen. Na enig doorvragen werd duidelijk waarom. Hans zat in de bijstand.

Hans had in de loop der jaren wel diverse baantjes gehad, maar niets was echt wat Hans zelf voor ogen had. Te lang leste had hij het maar gewoon opgegeven en eigenlijk was hem dat nog wel goed bevallen ook. Hij was alleen, had maar weinig nodig en had nu alle tijd van de wereld om datgene te doen waar hij zin in had en om die dingen te maken waarop niemand zat te wachten.

Maar zijn aangename leventje dreigde nu ruw verstoord te worden. Want het verkrijgen van de nalatenschap dreigde ervoor te zorgen dat zijn Bijstand werd gestopt. En dus probeerde hij nu angstvallig te voorkomen dat de financiën van zijn moeder zouden worden verdeeld en overgemaakt naar zijn rekening. Het kostte enige moeite om hem duidelijk te maken dat het al dan niet verdelen geen enkel verschil zou maken.

Het feit dat hij de nalatenschap had aanvaard, zorgde ervoor dat hij gerechtigd was tot 1/3e deel van de erfenis. Of het daarbij vervolgens op zijn eigen rekening staat of niet doet er natuurlijk helemaal niet toe. Daarnaast is hij als Bijstandsge-rechtigde verplicht om wijzigingen in zijn situatie door te geven, dus zijn mond houden brengt grote risico's met zich mee. Voor de Bijstand zijn twee dingen van belang: het vermogen dat iemand heeft en het vermogen waarover iemand redelijkerwijze kan beschikken. Dus ook het verwerpen van de nalatenschap heeft geen zin.

De Bijstand is bedoeld als laatste redmiddel om te voorkomen dat men in armoede vervalt, wanneer ook eventuele andere uitkeringen geen soelaas (meer) bieden. Dat betekent dat dit, zodra dit niet meer nodig is, vervalt en eerst het eigen vermogen moet worden opgesoupeerd (tot, voor alleenstaanden, een vrije voet van ongeveer € 7.600).

Hans had vermogen vanaf het moment dat zijn moeder overleed en bijstand kan worden teruggevorderd vanaf het moment dat de ouder is overleden, dus uitstel van aanvaarding of verdeling helpt niet.

Maar ik had nog een vervelender mededeling voor Hans. Zijn vader was al acht jaar geleden overleden. Daarbij was een langstlevende-regeling van toepassing, waardoor het gehele vermogen naar moeder was gegaan en de kinderen uitsluitend een niet-opeisbare vordering kregen.

In de rechtspraak is echter bevestigd dat Hans met ingang van de overlijdensdatum van zijn vader ook al eigen vermogen had, ook al kon hij hierover nog niet beschikken. Terugvordering kan dan pas vanaf het moment dat de langstlevende is overleden, maar dan wel met terugwerkende kracht tot het moment van overlijden van de eerst overleden ouder.

Kortom: Hans dient de ontvangen Bijstand alsnog terug te betalen, niet alleen over de periode sinds het overlijden van zijn moeder, maar over de laatste acht jaar, sinds het overlijden van zijn vader!

Eén troost: de nalatenschap van zijn moeder was niet al te omvangrijk. Dus zodra hij de terugvordering daarvan heeft voldaan, is zijn vermogen weer nihil en kan hij weer met een gerust hart terug naar zijn oude leventje.

Foto: Wim van Hof

van de notaris

Mr. Jeroen te Lindert (50) is notaris te Doesburg. In zijn vrije tijd is hij zanger/pianist in een jaren 50 rock-'n-rollband.

Ff kletsen met . . . Nike Elbertsen

Nike (49) woont met haar man Bertel en zoons Caner en Duc 'op het Griet' in het deel van Doesburg wat voorheen tot Drempt behoorde. Ze runt haar eigen honden- en kattentrimсалon De Deel. Daarnaast geeft ze les in theorie- en praktijklessen hondentrimmen op het Aeres in Barneveld en neemt ze praktijkexamens af op het Huisdier Kennis Instituut in Bunnik.

Wat is jouw favoriete gerecht?

'Tapas, ik vind het heerlijk om allerlei verschillende hapjes te eten. Ik vind ook eigenlijk alles lekker. Behalve lever en bonen. Na de geboorte van Duc kreeg ik in het ziekenhuis een bordje eten gebracht. Ik rook het al bij binnenkomst: sperziebonen. Ik heb alleen de rest opgegeten, zo vies vind ik het.'

Wat was het mooiste moment van het jaar?

'Toen Caner geslaagd was voor zijn havo-examen. Ik ben zo trots op hem. Hij was de eerste keer gezakt terwijl hij dacht dat hij het gehaald had. Hij wilde heel graag naar de HAN. Toen de uitslag van zijn herexamen kwam, zei hij eerst dat hij weer gezakt was, maar dat was dus een grapje. Ik ben niet zo van het janken, maar toen wel.'

Wat wilde je vroeger worden 'als je later groot was'?

'Iets met beesten. Ik kwam ook altijd gewonde of gedumpte dieren tegen en nam die dan mee naar huis. Ik heb de opleiding paraveterinair gedaan. Lekker werken met dieren. Het idee om hondentrimster te worden, is ontstaan toen de hond van mijn tante z'n ballen had verbrand. Dat was tijdens het trimmen gebeurd. Vond ik zo stom. Toen besloot ik me eens te verdiepen in de trimbranche.'

Waar krijg je de slappe lach van?

'Van de meest stomme dingen. Ik denk veel in plaatjes. Ik hou ook ontzettend van bloopers van mensen, niet dat ze zich zeer hebben gedaan hoor. Zelfspot vind ik niet erg, om mijn eigen blunders lach ik het hardst. Het houdt je in moeilijke tijden soms zelfs op de been.'

Vliegen of duiken?

'Ik heb in Egypte een keer geprobeerd te duiken, maar dat lukte niet omdat ik te veel druk op mijn oren kreeg. Toen ben ik gaan snorkelen en daar ben ik toen zo door verrast: wat je dan ziet, is echt fantastisch. Lekker zwemmen tussen de vissen, wat een mooie wereld. Er zwom zelfs een rog onder mij. Eerst had ik die niet gezien maar toen ie onder mij wegzwoom, wist ik niet wat ik zag. Onbeschrijflijk eigenlijk. Geluukmomentje.'

Wat heb je van je ouders overgenomen?

'Een heleboel. Ik denk dat iedereen dat doet. Vroeger dacht je van niet, maar toch betrap je jezelf er later op. Als ik het heel druk heb, dan ben ik bijvoorbeeld wat korter af, kan ik wat minder hebben. Voor elkaar klaarstaan vind ik belangrijk. Je kunt altijd bij me terecht, als ik je kan helpen dan doe ik dat. Dat hebben mijn ouders ook

altijd gedaan. Bij hun was niks te gek, in overleg kon altijd alles. Dat probeer ik ook te doen.'

Waar heb je passie voor?

'Als hondentrimmer kwam ik min of meer toevallig terecht bij een groepje trimmers die aan wedstrijden meedeed. Ik deed een paar keer mee, won eens wat en kwam zo in een steeds hogere klasse. Inmiddels doe ik mee met de wereldkampioenschappen. Deze waren vorig jaar in België, waar we helaas niet bij de laatste zes zijn geëindigd. Maar het was geweldig om daar weer te staan. Dit jaar zijn we naar Zweden, Zwitserland en drie keer naar België geweest voor een Europees Kampioenschap en wel in de prijzen gevallen. Het zijn altijd superleuke en spannende dagen met collega-trimmers. Ik doe graag met mijn eigen honden mee. De voorbereiding begint al weken van te voren met het verzorgen van de vacht voor het beste resultaat. Tijdens de wedstrijd heb ik een soort interne klok en weet ik precies hoe lang ik over welk stukje doe. Tegenwoordig gaan mijn zus Kim en nichtje Maelynn ook mee. Kim ondersteunt mij tijdens de wedstrijden. Maelynn heeft laatst voor het eerst zelf meegedaan in de beginnersklasse en gelijk gewonnen.'

Welke reis zou je graag nog eens maken?

'Naar IJsland of naar Afrika; een inheemse stam ontmoeten lijkt me heel bijzonder. Het lijkt me ook heel gaaf om aan hondentrimwedstrijden mee te doen in Amerika of Japan. Omdat het zo'n lange reis is, wordt het lastig om dat met een eigen hond te doen. Je kunt daar een hond huren, maar dat vind ik wel spannend want je weet dan niet wat je krijgt natuurlijk. Er zijn geen geldprijzen te winnen bij de wedstrijden, dus het wordt zo ook wel een kostbare aangelegenheid.'

BAKKERIJ
Leo Ebbers

GH
Gewoon-Heerlijk!

Dorpsstraat 21 - Hummelo - Tel.0314 - 38 16 38

Dineke Pelgrom
huidverzorging puur natuur

Hulsevoortseweg 7
6996 DG Drempt
06 126 949 70

*All-round schoonheidsspecialiste
met specialisaties
acne en de donkere huid*

info@dinekepelgrom.nl www.dinekepelgrom.nl

BOUWMARKT
DE TOLBRUG

Emmerikseweg 17
7227 DG Toldijk
T: (0575) - 45 16 55
F: (0575) - 45 26 79
E: info@bouwmarktdetolbrug.com
www.bouwmarktdetolbrug.com

De bouwmarkt met vele specialiteiten.

- Persoonlijke bediening en goede service
- Wij denken met u mee en geven graag advies
- Ook uw adres voor propaangasvullingen
- Hout en Plaat op maat
- Vele artikelen per stuk/ per meter verkrijgbaar
- Ongelooflijk veel materialen tegen scherpe prijzen

DIMMENDAAL
INSTALLATIETECHNIEK

Wilt u van het gas af?

Informeer naar de mogelijkheden, o.a. plaatsen hybride cv ketel, warmtepomp.

verzorgt onder andere:

- aanschaf waterontharders
- warmtepomp
- hybride cv ketel
- vloerverwarming ww
- gas
- water
- electra
- centrale verwarming
- zinken of koperen goten
- dakbedekking
- onderhoud/vervangen van uw cv ketel

Zomerweg 36
6996 DR Drempt
06 83 33 61 57 (afspraken)
info@dimmendaalinstallatietechnik.nl

Wat zou je doen met 1 miljoen?

‘Een boerderij kopen voor Bertel. En mezelf natuurlijk. Verder zou ik vooral op dezelfde voet verder willen. Misschien wat vaker op vakantie en wat minder werken. Maar ik zou zeker niet stoppen met werken, ik vind het gewoon te leuk. In 30 jaar ben ik nog nooit met tegenzin aan het werk gegaan.’

Wat is het mooiste plekje van Nederland?

‘Ik vind de zee heel mooi. Maakt me niet uit waar precies. Het geluid, de wind, lekker wandelen, heel ver weg kunnen kijken en dan niks zien.’

Zou je naar Mars willen?

‘Nee, deze planeet is groot genoeg. Ik heb helemaal niets met de ruimte. Bovendien heb ik mega-hoogtevrees. Als ik in de bergen ben, heb ik daar al last van. Dan rij ik het liefst zelf met de auto, maar dan vind ik het nog lastig. Bruggen vind ik ook heel naar. Over hele lange kan ik niet zelf rijden. Ernaast zitten gaat, maar dan wel met de handen voor mijn ogen.’

Waaruit haal je jouw geluk?

‘Uit kleine dingen. Lekker in de tuin zitten met een glaasje wijn, leuke mensen om me heen. Of met de honden wandelen. Kam-

peren op vakantie vind ik ook heel fijn. Eén keer per jaar proberen we op een vliegvakantie te gaan, maar ik vind ik het zonder mijn beestjes in de buurt altijd lastig. Mijn ritme is dan helemaal weg. Heb het gevoel dat ik dan niets te doen heb.’

Liever 1 jaar vooruit kijken of 1 jaar terug?

‘Het lijkt me heerlijk om oud te worden. Ik vind het ook leuk om ouder te worden. Eind van het jaar word ik 50. We hebben het goed. Maar soms zou ik ook wel eens terug willen kunnen. Misschien om dingen anders te doen. De niet leuke dingen proberen niet opnieuw tegen te komen en de leuke dingen juist overdoen. Met de wijsheid van nu kun je dingen nu eenmaal anders aanpakken.’

Wie zou je meer complimentjes moeten geven?

‘Mensen die me helpen in de salon. Ik ben wel van de complimentjes, maar geef ze soms te laat. Pas op het moment dat ik wat rust heb bijvoorbeeld. Ik zeg wel dankjewel hoor, maar dat extra bedankje vergeet ik soms.’

Welk dier zou jij willen zijn?

‘Ligt misschien voor de hand, maar ik wil wel ervaren hoe het is om een hond te zijn. En om als hond getrimd te worden. Maar dan wel een hond van een baasje die zelf ook actief mijn vacht verzorgt. Als honden niet gewend zijn om geborsteld en gekamd te worden, dan ontstaat vaak stress bij het trimmen.’

Welk advies geef je jouw jongere zelf?

‘Maak je niet zo druk over anderen. Ik wilde vroeger altijd mensen overtuigen van iets. Nu denk ik: iedereen moet dat zelf weten. Ik maak me dus nu niet meer zo snel druk om niks.’

Van welke muziek krijg je geen genoeg?

‘Ik heb niet een heel speciale muzieksmaak. Ik hou van alles. Nederlandstalig, Engels-talig, het maakt mij niet zo veel uit. Als ik een inkakmomentje in de auto heb, dan zet ik 10 minuten de radio hard aan met meezingnummers. Maar daarna zet ik het ook weer uit. Als ik alleen in de auto zit of aan het werk ben, heb ik meestal geen muziek aan. Dan is het helemaal stil en ben ik lekker gefocust.’

Wil je tot slot nog iets zeggen?

‘Ik wil graag iedereen een heel fijne kerst en een gelukkig 2024 toewensen.’

Jaap van Ingen wordt bijgestaan door collega midwinterhoornblazer Tonny Ligtee bij de waterput aan de Roomstraat in Drempt. Beiden hebben twijfels bij de geluid versterkende functie van waterputten. 'Wij denken dat we zonder waterput net zoveel lawaai maken als met een waterput!'

Midwinterhoorns:

Blaos maor vedan, as d'r maor geluud uut kump!

Maak in december of begin januari een wandeling door een winters bos en de kans is groot dat u de sonore, zo u wilt sinistere, klanken van een midwinterhoorn uit de verte tegemoet komen. De geur van een brandend houtvuurtje bereikt uw neus door mist of een felle vrieskou. Hoe kan de midwinterhoorn nog altijd een grote aantrekkingskracht hebben op de mens? We duiken de geschiedenis in en vragen het midwinterhoornspecialist Jaap van Ingen uit Laag-Keppel.

Tijd voor een duik in de geschiedenis omdat het verhaal gaat dat het midwinterhoornblazen een oeroud fenomeen is. De oorsprong van het gebruik van de midwinterhoorn en het bijbehorende ritueel zou liggen in een tijd die zomaar een paar duizend jaar terug zou kunnen gaan. Dus tot ver voor onze jaartelling en dan ook nog eens buiten de grenzen van het huidige Nederland. Denk daarbij aan landen die wij nu kennen als Duitsland, Zweden, India en andere verre oorden. Vanuit de wetenschappelijker hoek ligt deze spannende geschiedenis van de midwinterhoorn en het blazen op dit instrument een stuk genuanceerder. Hoezo een gebruik van ver voor de jaartelling? Onzin

volgens een aantal gerenommeerde wetenschappers. Er is hoogstens één dubieuze bron te vinden die het heeft over 1485 als eerste jaar waarin het fenomeen van de midwinterhoorn zou zijn beschreven. Maar voor serieuzere bronnen moeten we het qua tijdbalk toch dichterbij zoeken.

Vort met de midwinterhooligans

Wetenschappelijk gezien, duikt de eerste serieuze bron op in 1655. In dat jaar is er een pater die tijdelijk wordt gestationeerd in het Duitse Bawinkel (een dorp in Niedersachsen, red.). Tot hun grote verdriet

hebben de protestanten na de verwoestende 30-jarige oorlog de macht in de regio overgenomen van de katholieken. Maar het kan volgens de pater nog een graadje erger. Hij noteert dat zijn eigen katholieke achterban de kerstnacht viert met 'herdersliederen, volschrijmen, hoornblazen en dergelijke symbolische merkwaardigheden'. De pater vindt deze uitingen absoluut niet stichtelijk en hij is niet de enige katholieke gezagsdrager die dat vindt. In 1701 wordt het midwinterhoornblazen zelfs verboden in het Duitse Haselünne omdat roerige jeugd met allerlei hoorns de serene sfeer in de kerstnacht verstoren met hun afschuwelijke lawaai, zelfs tot in de kerkgebouwen. De bisschop van Münster doet er daarom in het jaar 1706 nog een beste schep bovenop: hij vaardigt een algeheel verbod uit op het blazen op midwinterhoorns. Dat zou de bisschop bezuren. Onze Lieve Heer straft meteen en de bisschop sterft vlak nadat hij het verbod instelt.

Twente en de Achterhoek

De beschaving schrijdt hortend en stotend voort en we arriveren in de achttiende en negentiende eeuw bij de zoektocht naar de geschiedenis van het midwinterhoornblazen. Uit diverse bronnen blijkt alweer een duidelijke controverse als het gaat om de oorsprong van het midwinterhoornblazen. De ene bron houdt het nog altijd op een oeroud en van oorsprong heidens fenomeen. Het blazen zou te maken hebben met de duisternis die in deze periode van het jaar zijn zwarte top bereikt met de kortste

Midwinterhoornblazen omstreeks 1930 in Oost-Nederland.

dag en de langste nacht. De tijd waarin het urgent wordt om eindelijk eens die horde van boze geesten te verjagen, schoon schip te maken en het licht, het langzaam lengen van de dagen met stevige klanken te verwelkomen. Welnee, zeggen anderen: het midwinterhoornblazen is een van oorsprong christelijk ritueel dat plaatsvindt vanaf de Eerste Adventsdag tot en met 6 januari, het Driekoningenfeest.

Het is het feest van de geboorte van Jezus. Het is een traditie die zich afspeelt rond de kerstperiode en heeft niets te maken met de oertijd. Aha! In deze controverse is polderwijsheid geboden. Een verklaring is dat er in de voorchristelijke Germaanse periode en

elders op aarde waarschijnlijk wel wendefeesten zijn geweest waarbij lawaai werd gemaakt en ook op hoorns zal zijn geblazen. Vermoedelijk rundveehoorns. Bij de kerstening van streken in Nederland en Duitsland is er door de nieuwe geestelijkheid in de vroege middeleeuwen vermoedelijk geen animo geweest om een verbod in te stellen op van oorsprong heidense rituelen. *'If you can't beat them, join them'*, zullen de missionarissen gedacht hebben, want zij waren Engelsen. Maar er zijn helaas geen betrouwbare bronnen ter staving van deze theorie. Wat wel vast staat, is dat het midwinterhoornblazen in de achttiende en negentiende eeuw heel langzaam terrein verliest als ritueel en als folkloristisch gebruik.

Midwinterhoornblazen omstreeks 1930 in Oost-Nederland.

Jaap van Ingen.

Cultuurverschillen

Het midwinterhoornblazen kent sterke regionale verschillen. In Twente en de Achterhoek is het blazen van oudsher gebonden aan boerenerven en niet strikt beperkt tot de adventsperiode. Het blazen werd ook gedaan als signaal. Was er bij nacht en ontij hulp nodig op de boerderij, dan was het zaak om op 'n draf naar de waterput te rennen. Hup, de hoorn boven de put en hard blazen. De waterput

diende als klankkast en natuurlijke versterker ofwel de voorloper van de amplifier van nu. De burens stroomden dan snel toe. Woonde je bij de landsgrens en had je in de schemering een douanier spiedend zien rondsluipen en wist je dat de buurman op dat moment elders druk bezig was met smokkelwaar bij de grens: hup de midwinterhoorn bij de put, blazen en hopen dat de buurman de grenswacht dankzij jouw signaal kon ontlopen.

Voor de katholieke bevolking was het verboden om kerkdiensten te houden in eigen kerken. Men kwam dan in besloten groepen bijeen. Dreigde er gevaar voor een inval dan werd de midwinterhoorn gebruikt als roepstoet: wegwezen! Over de grens in Duitsland was 't anders: daar heerste de Nederlandse repressie niet, zoals vooral in Twente, en hoefde men niet stiekem te blazen. Dat kon bij de Oosterburen ook prima in groepen worden gedaan en het blazen was niet boerderijgebonden.

Opleving

Begin twintigste eeuw zien de liefhebbers van folklore dat volksgebruiken zoals het midwinterhoornblazen op hun retour zijn. En zeker in Twente waar al langer een bevolkingstrek plaatsvindt van het platteland naar de industriesteden. Wel trekt daardoor de belangstelling voor het behoud van volksgebruiken aan. D.J. van der Ven is een pleitbezorger van volksgebruiken en een publicitair kanon. Op 4 september 1919 is hij nadrukkelijk aanwezig bij de grote optocht rond het Vaderlandsch Historisch Volksfeest in Arnhem. De tocht voert van het Openluchtmuseum naar het Vitessesterrein en op wagen 36 staan drie stevige Tukkers bij twee nagemaakte waterputten. Eén man blaast de midwinterhoorn en vermaakt het publiek. De reputatie van Van der Ven lijdt echter schade, zowel in wetenschappelijke zin als door de gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog waarbij onder het regiem van Nazi Duitsland de belangstelling voor Blut und Boden ontspoorde. Daarbij lukte het Van der Ven niet om voldoende afstand te houden van besmet gedachtengoed. Maar er zijn inmiddels meer kenners en wetenschappers die zich bezighouden met volkskunde en het midwinterhoornblazen.

In 1954 krijgt het fenomeen een enorme publicitaire boost bij een

Enkele fases in het 'bouwproces' van een midwinterhoorn.

presentatie op paleis Soestdijk. De prinsessen Beatrix en Irene krijgen geen enkele toon uit de midwinterhoorn maar dan komt er een potige Twent aansnellen die de tonen tot in alle hoeken van het paleis laat klinken. Het blazen komt zó in de lift dat er weer volop hoorns worden gemaakt en een Nijmeegse hoogleraar psychologie zelfs onderzoek doet naar de beleving van tonen van de midwinterhoorn. Doet u thuis even zo'n test? De tonen van de midwinterhoorn roepen bij mij gevoelens op van (aankruisen wat voor u van toepassing is): angst, machteloosheid, eenzaamheid, verlangen, dreiging of melancholie. Kenner bij uitstek wijlen drs. J.J. Voskuil van het P.J. Meertensinstituut, maakt in een publicatie uit 1981 op wetenschappelijke gronden gehakt van de theorieën van de hoogleraar. Die herhaalde zijn experiment overigens ook met melodieën van Paasliedjes. En Voskuil schreef later zijn beroemde romancyclus Het Bureau over zijn werk als wetenschappelijk volkskundige bij het Meertensinstituut, maar dat uiteraard geheel ter zijde.

In gesprek met Jaap van Ingen

Tijd voor de praktijk. Jaap van Ingen uit Laag-Keppel is al jarenlang betrokken bij het maken van midwinterhoorns en het optreden met deze instrumenten. Hij is lid van de vereniging De Olde Roop in Zelhem en maakte in zijn loopbaan zo'n zes midwinterhoorns. Prachtige exemplaren en met de groep medeblazers en vooral ook blazers van andere verenigingen, treedt hij tijdens de adventsperiode op in de regio, van Eibergen tot op de Posbank.

Hoe raakte je in de wereld van het midwinterhoornblazen verzeild? 'Voor mij was dat een lange weg. Ik kreeg te maken met ingrijpende

medische problemen. Na een tweede herseninfarct leek het erop dat ik moeite met praten zou blijven houden. Dat viel achteraf wel mee, maar toch. Ik nam me na revalidatie voor dat ik letterlijk een hobby ter hand moest nemen: met mijn handen iets doen. Ik had destijds contact met wijlen Henny Bruggeman, zij was een enthousiaste midwinterhoornbouwer en promotor uit Laag-Keppel. En zo kwam ik terecht bij de vereniging De Olde Roop in Zelhem met Han Wassink als een inspirerende leermeester.'

De geschiedenis van het midwinterhoornblazen?

Jaap is er nuchter over. 'De midwinterhoorn is naar mijn idee vooral een signaalinstrument. In de vorige eeuwen was er geen telefoon, telegraaf, of een ander supersnel communicatiemiddel. Dan was een hoorn en ook een midwinterhoorn vooral een effectieve roepstoeter. Zoals er zoveel soorten roepstoeters zijn. Bij het gebruik van midwinterhoorns in Twente en de Achterhoek ligt het accent in de achttiende en negentiende eeuw vooral op een roep om hulp of een waarschuwingssignaal. Een soort 112 zoals wij dat nu kennen.'

Hoe maak je een midwinterhoorn?

'Daar zijn een paar technieken voor. Het begint met het zoeken naar een geschikte stam. Wilg, es of berk is het meest geschikt. We hebben contacten met een landschapsonderhoudsgroep. Als die in januari en februari snoeiwerk doet, krijgen we een seintje en mogen we stammetjes uitzoeken. Die nemen we mee om te drogen. Opletten dat de stam niet gaat barsten bij een te snel droogproces. Dan beginnen we in september/oktober met het maken van de hoorn. De bast gaat eraf en je brengt de stam met een trekmes of met een hiep in model, dat model gaat doormidden en je holt de beide helften uit. Bij een natte

Leigraafseweg 25, 6983 BR Doesburg ► T 0313 472 107
www.alexkoenders.nl

SUPERMARKT AALDERINK

1200 m² winkelplezier!
750 m² parkeerruimte!

 Vind ons op
Facebook

DORPSSTRAAT 14-16 STEENDEREN

Internet www.coop.nl/steenderenaalderink

Facebook www.facebook.com/Coop.Aalderink.Steenderen

E-mail Aalderink.Steenderen@coop.nl | Tel. 0575 - 451206

OPENINGSTIJDEN **ma-do 08.00-19.00 uur** | **vr 08.00-20.00 uur**
za 08.00-19.00 uur | **zo 11.00-17.00 uur**

TNT-SERVICEPUNT | STAATSLOTEN | RDW | STOMERIJ DEPOT
BLOEMENHOEK | SLIJTERIJ | ZELFZORG MEDICIJNEN
HOGE KLANTENSERVICE | BEZORGSERVICE VIA COOP ONLINE

Ingrediënten:

Lenzen & Brillen

De Mooiste Monturen

Liefde & Passie

Oog voor detail

Eerlijk advies

Zorg voor ogen

Lekkere koffie

*Kom snel een kijkje nemen in onze
gezellige "huiskamer!"*

DOESBURG
OPTIEK

Esther & Edwin Teunissen

Meipoortstraat 22 A | 6981 DK Doesburg
0313-484870 | Info@doesburgoptiek.nl

hoorn maak je na het uithollen in die helften een groefje waar je een rieten bies in legt, een soort pakking van natuurlijk materiaal. Je zet de helften dan vast met band van braamstengels of wilgentenen. Absoluut geen metaal. Vervolgens gaat de hoorn in de waterput om zich vol water te zuigen. De hoorn is dan luchtdicht. Bij de droge hoorns gaat het op dezelfde manier maar er zijn in onze tijd hele goede lijmen om de helften aan elkaar te plakken. De bandjes zijn er dan voor de sier, maar ook om het draagkoord aan te maken.'

De happe

Jaap laat de happe zien. Dat is het mondstuk om geluid te kunnen maken op de midwinterhoorn. 'Voor de happe wordt vlier gebruikt. Heel praktisch omdat de kern van vlier zacht hout bevat en de diameter 7 à 8 millimeter is. En dat is precies de maat waarmee je geluid uit de hoorn kunt krijgen. Het bereik is 7 tot 8 tonen.' Jaap komt zelf op 6 tonen. 'Wat je ook kunt doen: een stuk hout in het model van een happe maken en met een boor van 8 millimeter het gat boren. Maar of dat nu vooruitgang is? Waar je op moet letten, is dat de happe moet zijn afgeschuind. Doe je dat niet; een midwinterhoorn is een lang instrument, als jij blaast en iemand raakt de midwinterhoorn waarvan de happe pal voor je gebit zit. Dat wordt dan echt een snelle rit naar de dichtstbijzijnde tandarts.' En een midwinterhoorn hoorn zonder happe? Jaap lacht en haalt een didgeridoo uit de kast. 'Dan heb je ongeveer zoiets. Maar de blaas- en ademhalingstechniek is heel anders. Ik kan het zelf niet goed. Je kunt een midwinterhoorn technisch gezien simpel omzetten naar een soort didgeridoo. Maar de instrumentsvorm en blaastechniek zijn totaal verschillend.'

Heb je een favoriete plek om te blazen?

'Ja die heb ik: blazen op een open terrein met een boswal op de achtergrond. Het geluid komt dan als echo terug. Subliem! Hier in Keppel zijn twee favoriete locaties: het kerkhof in Hoog-Keppel en dan blazen over het golfterrein waar de tonen weerkaatsen vanaf de boswal bij de Prinsenvweg. Ook de Kabouterbult in Laag-Keppel is heel mooi omdat je daar met meer blazers kunt spelen in een vraag en antwoordspel. Heel stemmig! Of er een notenschrift is voor melodieën? Ja, dat bestaat. Er zijn ook melodieën geschreven voor midwinterhoorn. De Olde Roop is een van deze melodieën, tevens de naam van onze vereniging.' Laatste vraag voor Jaap naar aanleiding van het experiment van de Nijmeegse hoogleraar over de gevoels-sensatie van de midwinterhoorntonen? 'Voor mij komt een licht gevoel van melancholie bij de klanken het dichtst in de buurt van de omschrijvingen van die professor.'

De toekomst

Jaap: 'Ik ben lid van een verenging die de instrumenten bouwt, bespeelt, ermee optreedt en promoot. Maar zoals je op veel meer terreinen ziet: het zijn iets oudere mensen die enthousiast zijn en zich inschrijven voor een cursus midwinterhoornbouwen en -spelen. Ik kan jongeren absoluut aanraden om mee te doen, zo moeilijk is het niet. Het is ontspannend om eens lekker met je handen te werken en in de adventstijd is het erg gezellig om op allerlei mooie locaties in de omgeving te blazen. Op 6 januari kan de midwinterhoorn weer aan het haakje tot aan de eerste advent. Het zou toch wel erg mooi zijn om de vaardigheden die onze voorouders al zo goed beheersten over te dragen aan komende generaties. Wij houden nu een schema aan van één keer in de twee jaar bouwen. Als er meer cursisten zijn dan kan dat elk jaar worden. Doe mee!'

Bronnen:

Everhard Jans, *Het Midwinterhoornblazen*, Twents-Gelderse Uitgeverij Witkam, Enschede 1977

J.J. Voskuil, *Het tijdelijke met het eeuwige verwisseld, of: op de klank van de midwinterhoorn de eeuwigheid in*, in: Volkskundig bulletin 7 (1981), p. 1-50.

De Gelderlander, 8 september 2023, *Erfgoedprijs voor Midwinterhoorn-groep Eibergen: Levend Erfgoed spreekt aan*.

Diverse artikelen via Delpher uit de krantenbank, alsmede informatie via Internetbrowsers.

Blaasagenda 2023 midwinterhoorns in onze regio

Zondag 10 december 2023

Midwinterhoornwandeling rondom kasteel Hackfort. Keuken van Hackfort, Baakseweg 8 te Vorden. d'Olde Roop uit Zelhem blaast op de midwinterhoorn van 13.15 uur tot 14.45 uur (salehem.nl).

Zondag 17 december 2023

Midwinterhoornwandeling rondom museum Smedekink te Zelhem met d'Olde Roop. Start van de wandeltocht tussen 12.00-13.30 uur vanaf Museum Smedekink, Pluimersdijk 5 te Zelhem. Er wordt geblazen tot 15.00 uur. Routebeschrijving (tevens tegoedbon voor 1x Glühwein/chocolademelk met wafel): € 5,00 (salehem.nl).

Zondag 17 december 2023

Midwinterwandeloctocht vanaf Koffieboerderij Groot Nibbelink, Nibbelinklaan 12, Sinderen (koffieboerderij.nl).

Zondag 24 december 2023

Midwinterhoornwandeling, start tussen 09.30 en 14.00 uur vanaf de Orangerie van Kasteel Verwolde, Jonker Emilelaan 4 in Laren (toeristenbelanglaren.nl).

Dinsdag 26 december 2023

Op Tweede Kerstdag midwinterhoornwandeling in het Wehlse Bos te Wehl. d'Olde Roop uit Zelhem blaast op de midwinterhoorn van 14.00 uur tot 16.00 uur (salehem.nl).

Donderdag 28 december 2023

Winterwandeloctocht, start vanaf Ons Pakhuus, Molenweg 2, Silvolde (vvvoudeijsselstreek.nl).

Zaterdag 6 januari 2024

'Afbloazen' op Driekoningen, midwinterhoorn-groep d'Olde Roop blaast af bij museum Smedekink, Pluimersdijk 5 in Zelhem vanaf 17.15 uur (salehem.nl).

Bij sommige wandelingen wordt aan de deelnemers een bijdrage gevraagd, vaak is dit dan inclusief koffie, Glühwein, o.i.d.

Een 'kluit' grootoorvleermuizen (*Plecotus auritus*) hangend op een kerkzolder.

Het mysterie van de vleermuizen

Vleermuizen roepen bij veel mensen gedachten op van enge, geheimzinnige dieren die je in de haren vliegen en vol zitten met ongedierte. Ze worden al sinds mensenheugenis in verband gebracht met duivels, vampiers en ongeluksbrengers. Dat het mysterieuze wezens gevonden worden, is niet zo verwonderlijk. Door hun verborgen levenswijze gaat het gezegde 'onbekend maakt onbemind' voor vleermuizen zeker op. Hoewel bijna iedereen ze wel eens gezien heeft als een flits bij een straatlantaarn, boven een vijver of gewoon in de achtertuin, merken de meeste mensen maar weinig van ze. En de vlucht is zo snel en grillig, dat je ogen haar nauwelijks kunnen volgen. Het grootste deel van het vleermuizenleven speelt zich buiten ons gezichtsveld af. Toch leven vleermuizen in onze directe omgeving. Daarom is het belangrijk dat we iets van ze afweten. Wist u bijvoorbeeld dat een dwergvleermuis zo klein is, dat hij in een luciferdoosje past?

Wat zijn vleermuizen?

Vleermuizen zijn geen vogels en het zijn ook geen muizen. Het zijn zoogdieren, dat wil zeggen dat ze warmbloedig zijn, ze hebben een harige vacht en de vrouwtjes voeden hun jong met melk. Behalve de naam hebben vleermuizen niets met muizen gemeen. Muizen zijn knaagdieren; vleermuizen zijn 'handvleugeligen'. Deze naam danken ze aan de tot vleugels omgebouwde handen, waarmee zij in staat zijn tot vliegen. Ze vormen een aparte groep zoogdieren, de enige zoogdieren die echt kunnen vliegen! Ze hebben hele lange vingers met een dunne (vlieg-) huid ertussen, die bij de meeste soorten via hun achterpoten doorloopt tot aan het puntje van de staart. Alleen de duimen en de voeten steken buiten de vlieghuid uit. Er zijn 18

soorten vleermuizen in Nederland gevonden. Ze leven zoals gezegd een verborgen bestaan. Alle in Nederland voorkomende vleermuizen zijn insectenetters, ze vangen er elke nacht grote hoeveelheden van, waaronder vele schadelijke, en leveren daarmee een belangrijke bijdrage aan het biologisch evenwicht. Onderzoek naar echolocatie, voortplanting en winterslaap van vleermuizen heeft al een aanzienlijk deel van het mysterie ontrafeld.

Kijken met je oren

Vleermuizen hebben ogen, maar gebruiken hun oren om te 'zien'. Om in het donker hun voedsel, insecten, te kunnen vinden, maken de meeste vleermuizen gebruik van hun stem en oren (sonar of echoloca-

Vliegende grootoor (*Plecotus auritus*).

Grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*).

tie). Een vleermuis zendt hiervoor in de vlucht voortdurend korte, hele hoge en voor ons mensen onhoorbare tonen uit. Met haar zeer gevoelige oren kan zij aan de hand van die echo's horen hoe haar omgeving eruit ziet, en weet ze zo de insecten op te sporen en te vangen. Als een vleermuis dicht over je heen vliegt, probeert zij een mug te vangen, ze zal echt niet in je haar vliegen, want met de sonar kan zelfs een haar onderscheiden worden. Iedere nacht eten ze 20% tot 50% van hun eigen lichaamsgewicht aan insecten. Op een warme avond kunnen er wel 300 muggen, nachtvlinders, vliegen, motjes en kevers uit de lucht geplukt worden. Dat is vooral nodig omdat het vliegen zoveel energie kost. Een vrouwtje dat voor haar jong moet zorgen, eet vaak zelfs meer dan haar eigen lichaamsgewicht, omdat zij ook nog eens melk moet produceren.

Hoe leven vleermuizen?

Vleermuizen zijn hoog ontwikkelde sociale dieren, die in groepsverband leven. Zo'n hechte groep noemen we een kolonie. De grootte van zo'n kolonie hangt af van de geschiktheid van de omgeving. Over het algemeen is er sprake van enkele tientallen volwassen dieren, maar kolonies van enige honderden dieren zijn geen uitzondering. Mannetjes, onvolwassen dieren en onbevuchte vrouwtjes zoeken vaak alleen of in kleine groepjes hun verblijfplaats. De man-

netjes en vrouwtjes leven 's zomers echter van elkaar gescheiden. De vrouwtjes brengen dan in kraamkolonies hun jongen ter wereld. In vier tot zes weken groeien de jongen op, waarna ze van begin tot eind juli zelfstandig uitvliegen. De kolonies vallen daarna uiteen, elk dier gaat dan zijn eigen weg. Er wordt regelmatig verhuisd. In augustus breekt voor veel vleermuizen de paartijd aan. De mannetjes en vrouwtjes moeten elkaar dan weer opzoeken. Vanaf deze periode tot aan de winter proberen vleermuizen hun vetreserve weer aan te vullen.

's Avonds even na zonsondergang vliegen de dieren uit, op zoek naar voedsel. Vanuit de verblijfplaats vliegen ze in verschillende richtingen weg, elk naar het 'eigen jachtgebied'. Er worden vaste routes gebruikt, vaak houtwallen, bomenlanen en begroeide oevers. Dat blijft niet beperkt tot één plek, een vleermuis bezoekt verschillende plekken achtereen, al naar gelang het insectenaanbod en dat is vaak weer afhankelijk van de nachttemperatuur. Dwergvleermuizen vliegen meestal niet verder dan 2 tot 3 kilometer om hun kostje bij elkaar te scharrelen, de soort meervleermuis kan wel op 10 kilometer afstand van de verblijfplaats jagen, een kolonie bestrijkt dus vanuit de verblijfplaats een groot gebied van soms enkele honderden vierkante kilometers. In de periode dat ze jongen moeten voeden, jagen de vrouwtjes de hele nacht. Wel keren ze dan halverwege terug om het jong te zogen, blijven dan ook wat dichterbij huis'. Vleermuizen krijgen meestal maar één jong. Sommige soorten echter twee. Dat is ook het maximum, want de dieren hebben maar twee tepels die melk produceren.

Dat vleermuizen juist 's nachts jagen, is omdat ze dan minder zichtbaar zijn voor roofvogels en vrijwel geen last hebben van concurrentie met vogels die ook op insecten jagen.

Aan het eind van de nacht zoeken vleermuizen hun verblijfplaats weer op. Overdag slapen ze hangend op hun kop of weggekropen op plekken waar ze moeilijk te bereiken zijn voor vijanden. Dat kunnen grotten, rotsspleten of boomholtes zoals een oud spechtenhol zijn maar anderen maken gebruik van gebouwen. Hoewel vleermuizen vaak in verband gebracht worden met oude gebouwen, kerken en boerenschuren zijn het vooral gewone, moderne woonhuizen die als verblijf dienen. In de spouw of onder de dakbedekking, ook achter betimmering, daklijsten, raamluiken of de schoorsteen kun je ze aantreffen. In Nederland gebruiken vleermuizen twee typen verblijfplaatsen. In de zomer zitten ze

Grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*).

Grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*).

op warme, droge en donkere plekken zoals in spouwmuren of onder dakpannen. In de winter, wanneer er voor vleermuizen geen voedsel meer is, hangen ze weggekropen in koele, vochtige, vorstvrije ruimten om daar ongestoord te kunnen overwinteren. Denk aan bunkers, forten, kelders en groeven. Door hun temperatuur, hartslag en ademhaling op een waakvlammetje te zetten, sparen vleermuizen energie. Op deze manier kunnen ze net met hun in de herfst opgedane vetreserves de winter doorkomen. Deze winterslaap duurt zo'n vijf maanden.

Speuren naar vleermuizen

De vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN) van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ) bestudeert de vleermuizen. Dankzij de moderne elektronica zijn we de laatste jaren veel over deze dieren te weten gekomen. Het onderzoek naar het gedrag is pas goed mogelijk geworden sinds in 1980 de vleermuisdetector – de zogenaamde batdetector – op de markt kwam. Dit elektronische apparaatje, ter grootte van een walkman, vangt hoge geluiden op en maakt deze voor mensen hoorbaar. Iedere soort vleermuis heeft zijn eigen geluiden, waaraan wij de soorten kunnen herkennen. Enkele uren voordat vleermuizen uitvliegen, worden ze wakker. Dit gaat gepaard met het nodige, soms luide, gekwetter. Dat is met de batdetector al vanaf

150 meter te horen. We weten nu bijvoorbeeld waar en hoe de verschillende soorten jagen, daarnaast kun je met dit apparaat de verblijfplaatsen van vleermuizen opsporen.

Een deel van de in Nederland voorkomende vleermuissoorten verblijft in de zomer op zolders van grotere gebouwen zoals kerken, kloosters, kastelen en landhuizen. Vanaf de jaren zestig worden er al vleermuizen op kerkzolders, andere zolders en in kerktorens geteld. Deze tellingen vinden plaats door vrijwilligers in het kader van het Meetnet Zoldertellingen van de Zoogdierverseniging. Omdat het hier een beschermde diersoort betreft, zijn zij in het bezit van een ontheffing. Door de telgegevens jaarlijks te vergelijken krijgen we een beeld van aantallen en/of waar welke soorten vleermuizen voorkomen. Een bijkomend voordeel van het Meetnet vormt de betere bescherming van de getelde zomerkolonies. Het zal niet de eerste keer zijn dat een kolonie die niet bij vleermuiskenners bekend is, door moedwil of onbekendheid met deze dieren, geruisloos verdwijnt door een verbouwing. Door contacten met de eigenaren van de diverse gebouwen worden deze zich bewust van de aanwezigheid en beschermingsmogelijkheden van vleermuizen op zolders. Dit kunnen we versterken door de eigenaren te voorzien van voorlichtingsmateriaal en ze te betrekken bij onze resultaten.

Als lid van het IVN, en in het bijzonder de zoogdierenwerkgroep IVN De Oude IJsselstreek, volg ik bijna jaarlijks de aantallen vleermuizen in 'mijn eigen' twee kerken: de St. Joriskerk in Voor-Drempt en de Dorpskerk in Hoog-Keppel. Altijd met z'n tweeën, klimmen we omhoog van de zolder tot in de nok van de toren. Een spannende activiteit. Vleermuizen houden niet van licht, dan ontwaken ze en worden actief. Wij gebruiken, met mate, een zaklantaarn. Via hoge, lange ladders, lopend over tapijten van vleermuiskeutels, veel vliegen en gordijnen van spinnenrag wegslaand, soms ontwaakte en rondvliegende vleermuizen ontwijkend. Hoogtevrees is taboe én goed de tijd in de gaten houden, want als de klokken gaan luiden met jouw oren in de buurt staat je hart stil. De vleermuizen zitten vaak goed verstopt, we draaien ons als slangenmensen in allerlei bochten om achter de gebinten met behulp van een spiegel iets te ontdekken. Dat kunnen solitaire beestjes zijn, maar ook hele kluiten vleermuizen! Met regelmaat tref je dode dieren aan, vleermuizen en vogels. Mijn resultaten voer ik digitaal in bij de VZZ.

Grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*).

Kwetsbaar

Hoewel vleermuizen lang kunnen leven en weinig natuurlijke vijanden hebben, gaat het toch niet goed met ze. Veel verblijfplaatsen zijn in de loop der jaren verdwenen of ontoegankelijk geworden. Bomen worden gekapt, spouwmuren opgevuld, oude gebouwen worden gerenoveerd of veranderen van functie. Veel bestrijdings- en houtconserveringsmiddelen doden niet alleen de schadelijke insecten, maar vergiften ook vleermuizen en hun jongen. Veranderingen in het landschap hebben ook een negatief effect gehad, omdat jachtgebieden en vliegrouten verdwenen zijn. Doordat vleermuizen in grote groepen leven, heeft een 'ongeluk' op of rond een kolonieplaats grote gevolgen voor de dieren in een groot gebied. Daar een vleermuis meestal maar één jong per jaar krijgt, duurt het erg lang voor een groep weer over zo'n tegenslag heen is. Het zal duidelijk zijn dat vleermuizen iedere bescherming verdienen die ze nodig hebben. Vleermuizen zijn daarom sinds 1973 beschermd in de Natuurbeschermingswet en mogen niet verstoord worden. Daar hoort ook een bescherming van de verblijfplaatsen van kolonies bij. Begin augustus 2023 bepaalde de Raad van State dat de manier waarop bij spouwmuren gecontroleerd wordt of er vleermuizen inzitten, veel uitvoeriger moet. Alleen een ecologisch onderzoek voldoet. Bij zo'n grondige inventarisatie onderzoekt een ecooloog, hoeveel en in welk seizoen vleermuizen in een spouwmuur leven. Dat kost 5.000 tot 6.000 euro en kan wel tot twee jaar duren. Dat kan op termijn gevolgen hebben voor de verduurzaming van koopwoningen. Maar vleermuizen zouden er profijt van kunnen hebben.

Poep op de stoep

Veroorzaken vleermuizen overlast? De klachten over aanwezigheid van vleermuizen gaan meestal over de keuteltjes; we praten dan over een grootte van enkele millimeters(!), die op de stoep, op drempels en kozijnen of tegen het raam aankomen. In de meeste gevallen is het aantal uitwerpselen te gering om van overlast te spreken. Alleen bij grote kolonies kan de hoeveelheid poep behoorlijk oplopen, vooral onder de uit- en invliegopening. De keuteltjes bestaan echter uitsluitend uit onverteerde resten van insecten; u kunt dat zelf zien doordat ze tussen uw wrijvende vingers snel verbrokkelen en vervallen tot droog 'stof'. Hetzelfde geldt voor uitwerpselen in de spouw. Zo zal er dus géén stank ontstaan bij opeenhoping. De keutels tasten lak-, verf- of hout absoluut niet aan. Gebruik een bezem om ze weg te vegen. Mochten de uitwerpselen te veel worden, dan kan de bevestiging van een plankje, zo'n 50 centimeter onder de invliegopening, een oplossing bieden.

Eerste hulp voor vleermuizen

Vleermuizen die per ongeluk een huis binnen gekomen zijn, vliegen meestal 's avonds vanzelf weer weg. De dieren die op de grond liggen of laag bij de grond hangen, zijn ziek of verzwakt. Deskundigen zien af en toe kans deze na verzorging weer gezond vrij te laten. Treft u een

vleermuis aan in huis dan wel buiten ga dan naar de site vleermuis.net, daar vindt u veel informatie en ook de telefoonnummers van de lokale deskundigen in uw gemeente, zij zorgen voor een oplossing. Bescherm de vleermuis tegen de zon en katten door er alvast een doosje overheen te zetten. Het wordt sterk afgeraden om vleermuizen met de blote hand te pakken. Ieder dier zal bij een ondeskundige benadering bijten uit zelfverdediging, zo ook een vleermuis. U dient altijd stevige handschoenen aan te doen, maar liever nog vermijdt u het contact en laat het over aan de deskundige. Onder een tweetal soorten vleermuizen in Nederland komt het hondsdolheidvirus (rabiës) voor, zij het schaars. Zieke of gewonde dieren die niet vliegen, hebben een reële kans besmet te zijn. Bij een beet kan de virusziekte op ons mensen overgebracht worden.

Nog even dit

Wellicht was het u al opgevallen. Vanwege de verduurzaming van sociale huurwoningen in Voor-Drempt, een aantal jaren geleden, konden de vleermuizen voortaan niet meer in de spouwmuren verblijven. In het kader van de wet Natuurbescherming begon Woningstichting Sité, als compensatie, daarom met een project om de vleermuizen te 'hervestigen'. De bewoners van de huizen aan de kopse kant van de blokken werd gevraagd of er vleermuiskasten – gratis – op de muur mochten worden geplaatst. Er is sprake van zowel inbouwkasten als buitenkasten van verschillend formaat. Ze hangen merendeel op het zuidwesten, vleermuizen houden van warmte, op een hoogte van zo'n 4 meter, met enkele meters vliegruimte eromheen. Of het een oplossing is? De tijd zal het leren. Ik hoop van harte dat dit artikel eraan bijdraagt dat de onbekendheid en afkeer van de vleermuis afneemt en meer mensen positief op deze interessante dieren reageren.

Wij wensen u fijne feestdagen en a

Ile goeds en gezondheid voor 2024

Follega molen te Laag-Keppel.

Aan mijn geachte cliëntèle
wensch ik een goed
en gelukkig Nieuwjaar.

A. ALTHOFF,

Motor- en Rijwielhandelaar,
60433 HUMMELO

LAAG-KEPPEL.

J. W. PETERS,
Vleeschhouwer,
Laag-Keppel.

p.f.

Hummelo.

G. VAN KAMPEN,
Hummelo,
wensch zijn geachte cliëntèle
en Vrienden een gelukkig
Nieuwjaar.

Keppel.

J. JACOBS,
Vleeschhouwer,
Laag-Keppel.

p. f.

J. W. JANSEN,
Bakker en Kruidenier,
Hoog-Keppel,
wensch zijn geachte cliëntèle een
gelukkig Nieuwjaar.

J. JACOBS,
Vleeschhouwer, Laag-Keppel,
en Echtgenoot,
aan alle begunstigers en bekenden.
p. f.

G. VELDERMAN,
Laag-Keppel,

p. f.

Hoog-Keppel.

oooooooooooo

J. W. JANSEN

HOOG-KEPPEL,

wensch zijn geachte cliëntèle
een

VOORSPOEDIG NIEUWJAAR.

oooooooooooo

Drempt.

J. A. JANSEN, Drempt,
Vertegenwoordiger der „Singer”
Mij. voor de gemeenten Humme-
lo en Keppel, Steenderen, Rhe-
den, Doesburg, Angerlo en Di-
dam, agent der „Nederlandsche
Lloyd”, Brandverzekering Mij.,
Amsterdam wensch zijn geachte
begunstigers een
Gelukkig Nieuwjaar.

Laag-Keppel.

J. LINDEMAN

Dames- en Heerenkapper,

LAAG-KEPPEL,

wensch zijn cliëntèle
GELUKKIG NIEUWJAAR.

LAAG-KEPPEL.

J. W. PETERS,
Vleeschhouwer,
Laag-Keppel.

p.f.

Laag-Keppel.

D. J. C. GREVEN,
Schoenhandel - Reparatieinricht.
wensch zijn geachte cliëntèle
een Voorspoedig 1937.

A. KRIENEN & ZN.,
Smederij - Centr. Verwarming
wensch hunne geachte cliëntèle
een Gelukkig Nieuwjaar.

PAUL WESTHOFF

(v/h. G. EGGINK) te Hummelo.

Diverse soorten

2457

Nieuwjaarskaarten.

Hummelo.

H. H. KLEIN HOLTE,

HUMMELO A 303.

Schoenhandel en Reparatie
wensch vrienden en begunsti-
gers een Voorspoedig Nieuwjaar
en houdt zich beleefd aanbev.
Nette afwerk. en billijke prijzen

JOH. OVERBEEK,
Rijwielhandel — Hummelo
wensch allen een Gelukkig
Nieuwjaar en houdt zich ook in
1936 in ieders gunst aanbev.

L. T. WESSELINK,
Timmerman
wensch zijn vrienden en began-
stigers een Voorspoedig 1936.

JOH. OVERBEEK,

Rijwielhandel — Hummelo

wensch allen
een Gelukkig Nieuwjaar
en houdt zich ook in 1934
in ieders gunst aanbevo-
len.

BAL te HUMMELO

met Nieuwjaarsdag in de zaal **Wassink.** 2710

Aanvang 6 uur.

Entrée { Heer f 0.75.
Dame f 0.25.

Uitsluitend toegankelijk voor ingezetenen der gemeente.

D. F. Jolink - Hummelo,
Graanhandel
Koloniale Waren
Gelukkig Nieuwjaar.

Laag-Keppel.

JOH. LAKS
DAMES- en HEEREN-
KLEERMAKERIJ,
LAAG-KEPPEL
wenscht zijn geachte cliëntele,
vrienden en bekenden
EEN VOORSPOEDIG 1936.

J. C. VISSER
K A P P E R
wenscht vrienden en begunstigers een
GELUKKIG NIEUWJAAR.

Hoog-Keppel.

R. WEENINK,
Schoenmaker,
wenscht zijn geachte cliëntele
een Gelukkig Nieuwjaar.

E. J. KLEIN ESSINK,
Schoenhandl en Rep. Inrichting
wenscht zijn geachte cliëntele
en bekenden een Gelukkig 1937.

L. T. WESSELINK,
Timmerman — Hummelo
wenscht zijn vrienden en begunstigers een Voorspoedig 1938.
(66095)

Laag-Keppel.

GREVEN,
Schoenhandel — Rep.inrichting.
Pedicure,
wenscht zijn geachte cliëntele
een Voorspoedig 1938. 66130

D. J. KLEIN ESSINK,
TABAK — SIGAREN
KRUIDENIERSWAREN,
wenscht cliëntele, vrienden en
bekenden een 66085
VOORSPOEDIG 1938.

Hummelo.

W. JANSEN VENNEBOER,
H u m m e l o,
wenscht zijn geachte cliëntele
EEN GELUKKIG NIEUWJAAR.

Hummelo.

H. BENISCH,
Dames- en Heerenkapper
wenscht zijn geachte cliëntele
een Voorspoedig 1937.

G. H. GREVEN,
Schoenhandel,
1e klas Rep. Inrichting.
p. f.

H. G. JANSEN,
Bakker — Kruidenier
wenscht zijn geachte cliëntele
en bekenden
een Gelukkig Nieuwjaar.

**Melkinrichting
„Goedenberg”**

wenscht haar geachte Cliëntele
EEN VOORSPOEDIG EN
GELUKKIG 1938.

Beleefd aanbev., (65562)
Wed. L. G. WINKELHORST,
Laag-Keppel.

Hummelo.

H. BENISCH — Kapper
Café „Het Molenaarshuis”
wenscht z'n geachte cliëntele
een Voorspoedig Nieuwjaar.
66092

J. BOLT en Echtgen.
wenschen allen een (66134)
Voorspoedig 1938.

H. G. JANSEN,
Bakker — Kruidenier
wenscht zijn geachte cliëntele
en bekenden
een Gelukkig Nieuwjaar.

JOH. OVERBEEK - Hummelo,
Rijwiel- en Radiohandel,
wenscht allen een Gelukkig
1938. 66093

Schoen- en Zadelmakerij
H. SCHEL,
Laar — Hummelo
p. f. 66080

H. J. VELDHORST,
Dames- en Heerenkleermakerij,
wenscht zijn geachte cliëntele,
vrienden en bekenden een
Gelukkig Nieuwjaar.

Drempt.

G. BESSELINK,
Station Drempt,
wenscht zijn geachte cliëntele,
vrienden en bekenden een
Gelukkig Nieuwjaar.

D. J. A. W. GARRETSSEN,
Bakker en Kruidenier
wenscht zijn geachte cliëntele
een Gelukkig Nieuwjaar.

J. TH. SEEGER,
Smederij — IJzerhandel,
Rijwielen en Loondorscherij
wenscht zijn geachte cliëntele
een Voorspoedig 1938.

B. H. TIL,
Graanhandel - Koloniale Waren
wenscht zijn geachte cliëntele
een Voorspoedig Nieuwjaar.

Wed. J. B. WINTERINK,
in Koloniale Waren
wenscht haar geachte cliëntele
en begunstigers
een Zalig Nieuwjaar.

Hoog-Keppel.

Beste wenschen voor 1938
aan cliëntele en bekenden.
J. KERKKAMP & ZN.
(66126)

Mijn geachte cliëntele wensch ik een goed en gelukkig Nieuwjaar
Dit is een van de vele nieuwjaarswensen uit het vroegere Hummelo en Keppel
die we in de jaren 1920-1940 in de regionale dagbladen konden aantreffen.
De (kleinschalige) bedrijvigheid in onze dorpen was groot. Er waren
kruideniers, bakkers, slagers, kleermakers, schoenmakers en heel veel meer!

50 jaar molenaar, 45 jaar in Laag-Keppel: Bijzonder jubileum Dirk Minor

Onlangs werd op 17 november j.l. in Laag-Keppel stilgestaan bij een bijzondere mijlpaal. Voor Dirk Minor(75) was het 50 jaar geleden dat hij startte als 'vrijwillig molenaar' en was hij met hart en ziel maar liefst 45 jaar actief op het Keppelse molencomplex. In kleine kring werd er onlangs door de Stichting Keppelse Molens aan dit feit aandacht besteed. Ook wij vestigen graag de aandacht op de tomeloze inzet van Dirk in al die jaren voor de Keppelse molens en het molenaarsvak. Altijd bijgestaan door zijn vrouw Ans.

Het was in 1970 dat Dirk met zijn vriendinnetje Ans (nu reeds meer dan vijftig jaar zijn vrouw) een wandeling maakte door Zevenaar en daarbij langs de Buitenmolen kwamen. Een bijzondere torenmolen daterend uit de zestiende eeuw. De molen was volop in bedrijf en het jonge stel was erg geïnteresseerd en besloot een kijkje te nemen. Molenaar Willem Stribosch gaf ze alle gelegenheid om van onder tot boven de molen te 'inspecteren'. Hij zag al gauw dat Dirk grote belangstelling had en nam de gelegenheid te baat om hem te informeren over de mogelijkheden tot het volgen van een opleiding tot vrijwillig molenaar. Op dat moment was Dirk doende met de afronding van zijn monteursopleiding en wilde eerst dit diploma halen. Hij beloofde op korte termijn van zich te laten horen.

De eerste stappen tot molenaar

Dirk had met goed gevolg zijn monteursexamen afgelegd en ging aan de slag bij de RAC (Rijks Automobiel Centrale) in Arnhem. Dirk deed zijn belofte gestand en meldde zich bij de Buitenmolen. Onder leiding van Stribosch kon zijn opleiding tot molenaar beginnen. Na anderhalf jaar 'meegelopen' te hebben, volgde eerst een zogenaamd proefexamen. Hij moest hiervoor naar molen Hermien in Harreveld. Het resultaat was positief en de tweede stap was een definitieve beoordeling door de Vereniging De Hollandse Molen. Hij meldde zich op 23 november 1973 bij de 'Hellouwse Molen' tussen Tiel en Rotterdam. Ook dit resultaat was positief. Dirk mocht zich officieel 'vrijwillig molenaar' noemen, nu dus precies vijftig jaar geleden.

Hij bleef gediplomeerd actief op de Buitenmolen in Zevenaar. Dirk en Ans lieten hun oog vallen op een leegstaande woning naast de molen, maar helaas was deze al vergeven. Een tegenvaller.

Een tijdje later, in 1978, maakte Willem Stribosch Dirk attent op een advertentie in de krant. In Laag-Keppel werd voor twee molens een molenaar gezocht. Er volgde een sollicitatiegesprek met onder andere Baron R. van Lynden. Korte tijd hierna kregen Dirk en Ans bericht dat zij de sleutel konden ophalen bij stichtingssecretaris Gerard de Ruiter en was de benoeming een feit.

Tot het moment van ingebruikname van het molencomplex in 1969 was het beheer in handen geweest van molenaar A.W. Luttikholt. Hij had bij het bestuur aangegeven dat hij vanwege zijn hoge leeftijd wilde stoppen en de molen ging verlaten. De woning, die was ontstaan door verbouwing van de in pandige motormaalderij, had een half jaar leeg gestaan. Na enige aanpassing verhuisden Dirk en Ans naar Laag-Keppel en betrokken de molenaarswoning. Ze hadden het direct erg naar de zin en wonen nog steeds, nu alweer 45 jaar, met veel plezier 'in de mól'.

Werkzaamheden en activiteiten

Een bekend gegeven is dat een optimaal behoud van een molen vooral afhangt van de uren dat er gedraaid wordt. Dat is bij Dirk in goede handen. De Laag-Keppelse molens staan al vele jaren in de top van de jaarlijkse lijstjes met omwentelingen in de Provincie Gelderland. Voor het behalen van de maximale draaipremie (een onderhouds-bijdrage van de provincie) was dit destijds van groot belang. Tegenwoordig krijgt elke molen een gelijke bijdrage, draaiend of niet. Als Dirk na zijn werk thuiskwam (hij stopte vervroegd in 2004, 'om meer tijd te hebben voor de molens'), liet hij de molens nog even extra draaien. Draaien is voor elke molenaar natuurlijk de grootste voldoening. Ook tegenwoordig wordt nog steeds, wanneer er voldoende wind is, de molen op de wind gezet.

Een belangrijk en vooral niet te onderschatten facet is het onderhoud van de molens en het omliggende terrein. De technische staat van de molens heeft continue aandacht nodig. Kleine reparaties en het buitenschilderwerk werden door Dirk uitgevoerd, ofschoon deze activiteiten tegenwoordig vaak worden uitbesteed. Het buitenterrein en de paden

Hendriks

Administratie
& Belastingadviseurs

Oranjesingel 4 te Doesburg
tel. 0313 - 479100

Wij zijn voor lunch en diner geopend van donderdag
tot en met maandag vanaf 12.00 uur.

Graag tot ziens
Team Den Bremer
Tel. 0575-451205

www.denbremer.nl

Grondwerk | Gazon Aanleg | Zaag- en snoeiwerk
| Snipperen | Machinaal knotten | Stobbenvreezen |
Klepwerk | Machinaal hagen scheren

Tevens voor grondwerk en haardhout
snoei- en zaagwerk, bomen uitkleden, kloofwerk, drone inspectie, jacht- en faunabeheer

Loenhorsterweg 7E - 6999 DT Hummelo
T: 06- 22 21 78 13 E: info@bohyl.nl I: www.bohyl.nl

Elke zaterdag tussen 8 en 12 is onze winkel geopend!

Kom
langs
in onze
winkel!

Al het voer van Garvo is:

- Gemaakt met liefde voor dieren
- CO2 neutraal geproduceerd
- Van hoge kwaliteit dankzij zorgvuldig geselecteerde grondstoffen.

Wilt u passend voeradvies voor uw huisdier? Wij helpen U graag!

Bel ons op 0313-472321, stuur en mail naar advies@garvo.nl of scan de QR-code voor meer informatie op onze website.

moeten worden gemaaid en struiken waar nodig gesnoeid. Ans is verantwoordelijk voor de traditionele moestuin. Dirk en Ans eten vrijwel het hele jaar van de opbrengst van deze tuin. In de loop van het jaar zijn er ook evenementen waaraan de molens bijdragen. Uiteraard de Nationale Molendagen, de landelijke Open Monumentendag en sinds kort ook de Gelderse Molendag. Over belangstelling is er niet te klagen. Als de molens draaien, zijn bezoekers altijd welkom en vertelt Dirk met passie over zijn 'tweede vak'. Regelmatig komen er groepen en ook schoolklassen tonen belangstelling voor het typisch Hollandse ambacht.

Dienstbaar

Om ook toekomstige generaties over de kennis van het molenaarsvak te informeren is Dirk ook actief als een soort mentor voor komende molenaars en fungeert dan voor hen een aantal dagen als stageplek. Tot nu toe heeft hij 159 personen (helaas overwegend mannen) de extra kneepjes van het vak bijgebracht.

Dirk en Ans wonen nu dus 45 jaar in Laag-Keppel. Met groot plezier en tevredenheid. Ze genieten van hun plek, met name in het voorjaar en de zomer, zittend op hun balkon boven de molenkolk. De natuur in al haar schoonheid, en een uniek overblijfsel van cultureel erfgoed.

Ook binnen de Keppelse gemeenschap was en is het echtpaar actief. Van collectes, de Sinterklaasintocht en het Toeristisch Overstap Punt tot de ijsbaan. Gezien hun beider leeftijd uiteraard nu wel iets minder actief.

Voor al deze werkzaamheden, activiteiten en inzet werd Dirk op 14 mei 2016, op de Nationale Molendag, benoemd tot lid in de Orde van Oranje Nassau.

Tijdens ons gesprek hebben we kunnen vaststellen dat vitaliteit en enthousiasme ervoor zorgen dat de Keppelse molens zich nog lang kunnen verheugen op de inzet van Dirk (en Ans).

Bronnen:

- Gesprek Dirk en Ans Minor, 6 oktober 2023;
- 'Slechts bij wind...', 600 jaar Keppelse molens, mei 2000;
- 'De watermolen in Laag-Keppel omstreeks 1915', De Hessencombinatie nr. 9 (december 2012);
- 'Ans en Dirk Minor; molenaars te Laag-Keppel', Oer #30 (december 2018);
- Bijdragen in Contact Bronckhorst-Zuid (2016 en 2018).

Ooit was het einde van de Keppelse watermolen nabij

In de beginjaren vijftig wordt een begin gemaakt met de kanalisering van de Oude IJssel tussen Gaanderen en Doesburg. De watersituatie rond de molen verandert totaal, het water dat via de molenkolk en molenbeek langs de molen loopt, wordt niet meer naar een lager punt afgevoerd. Er is geen verval meer en het molenrad komt stil te staan. In die jaren wordt nog wel gewerkt als diesel- en elektrische maalderij, maar ook dit neemt zienderogen af. Het complex raakt steeds verder in verval, met name aan de buitenzijde.

Een watermolen die draait als de wind waait

Het einde van de watermolen lijkt in zicht. Er dient zich echter een unieke oplossing aan waardoor de molen toch kan blijven draaien. In diezelfde periode is namelijk de heer J.H. Rijnenberg in Laag-Keppel komen wonen. Een man met vele functies en activiteiten op het gebied van maalderijen en molens. Hij is ook lid van de Provinciale Molencommissie. Zijn plan bestaat uit het verlagen van het waterniveau in de molenkolk en het via een buis onder de weg door toelaten van water in de kolk, waardoor het rad weer kan draaien.

De Pallandt van Keppel Stichting, de toenmalige eigenaar van de molen, reageert zeer positief en de heer Rijnenberg gaat verder met zijn idee. Planvorming, financiering en vergunningen vergen veel inspanningen en heel veel tijd. Veel problemen moeten worden overwonnen.

Om het water in de molenkolk te verlagen, weet de heer Rijnenberg in 1967 de hand te leggen op een spinnekopmolen, een poldermolen uit het Friese Follega. In 1969 wordt met de verplaatsing en herbouw van deze molen in Laag-Keppel een begin gemaakt. Op 4 juni 1969 vindt de officiële opening plaats.

Toch blijkt het te behalen verval in de kolk te gering voor het beoogde resultaat. Uiteindelijk wordt het waterrad wat

omhoog gebracht en lijkt het plan te gaan lukken. Er zijn in die jaren nog een paar problemen, de dijkverhoging langs de Oude IJssel, de financiële afronding van het totale project en het overlijden van de heer Rijnenberg. In 1969 wordt A.W. Lutikholt als vrijwillig molenaar aangesteld. Op 2 december 1974 komt het complex in bezit van de speciaal opgerichte Stichting Keppelse Molens.

In 1978 wordt molenaar Lutikholt opgevolgd door Dirk en Ans Minor. Zij zijn nog steeds actief en vertellen u graag alles over de bijzonderheden van de Keppelse watermolen:

'Een watermolen die draait als de wind waait...'

Hendriks

Verzekeringen
&
Hypotheeken

Oranjesingel 4 te Doesburg
tel. 0313 - 484025

**AUTOBEDRIJF
OVERBEEK**

Verkoop nieuwe en gebruikte auto's
Reparatie
Onderhoud en schadeherstel
APK keuringsstation
Airco service
Total tankstation

Dorpsstraat 4 – 6999 AC – Hummelo – tel. 0314-381674
info@autobedrijfverbeek.nl www.autobedrijfverbeek.nl

BERT
Evers
BLOEMBINDER

- | Bloemwerk
- | Workshops
- | Rouw- en trouwbloemwerk
- | Duurzaam bloemist
- | Bestellen via eigen website mogelijk
- | Uniek inkoopstelsel voor bedrijven

KEPPELSEWEG 51 | 7001 CE DOETINCHEM | TELEFOON 0314 - 393918 | E-MAIL: INFO@BLOEMBINDER.NL | WWW.BLOEMBINDER.NL

- Wij repareren voor alle verzekeringsmaatschappijen
  - Vervangend vervoer • Ruitservice
- Uitdeuken zonder spuiten • 24 uur bereikbaar

FABRIEKSTRAAT 20B • 7005 AR DOETINCHEM • TEL.0314-340637 • WWW.FRITSBLOEMEN.NL

Achmea
Schadeservice

Foto: Duncan de Fey

De wereld ligt aan je voeten, geef gas!

Deze keer richt ik me op lezers tussen de 23 en de 38. Bent u jonger dan 23, ouder dan 37 of al overleden? Lees dit dan niet, u kunt beter iets nuttigs gaan doen, bijvoorbeeld de troonrede van 1981 gaan kijken, geschreven door

Dries van Agt. Jongeren werken steeds

minder uren; weken van 36, 32, 24 uur of nog minder worden steeds gebruikelijker. Vreemd vind ik dat. Hierover heb ik wat tips voor jullie. Maak je geen zorgen: het zijn slechts vrijblijvende adviezen, niks hoeft.

Als je een jaar of twintig bent, hoef je op een bepaald moment niet meer naar school en de wereld ligt aan je voeten, al voelt dit misschien nog niet zo. Je hebt in deze vijftien jaar een bult energie, tenminste, als je het vergelijkt met de periode na je zevenendertigste. Heb je geen jengelende blagen, hypotheek en een partner die graag elke avond met je op de bank wil zitten; gefeliciteerd! Want je kunt dan veel werken. Doe je geen enkel vrijwilligerswerk? Een extra voordeel, want dan kan je echt gas geven! In deze levensfase zou ik, naast zo veel mogelijk schik proberen te maken, bezig zijn met te investeren in jezelf door zo veel mogelijk te werken. Dan bouw je wat op. Werk je 24 uur om je daarnaast vol op de mantelzorg van je oma of buurman te storten, thuis de koeien te melken, je gezin aan het draaien te houden of ben je niet fit? Dan heb ik niks gezegd, hoewel je dan ook serieus kunt overwegen of je niet meer opbouwt met werken dan met bijvoorbeeld huishouden, je tuin of je huis schilderen.

Op dinsdag kan je al achtentwintig uur gedraaid hebben en dan zijn er nog vijf dagen in die week. De avonden en de weekenden kan je ook nuttig besteden; werk je per dag nog twee uurtjes extra bijvoorbeeld van vijf tot zeven, dan kan je verder de hele avond nog wat cools gaan doen. Maar veertien uur per week kan € 20.000 extra per jaar opleveren en

in vijftien jaar dus drie ton, extra. Spaar vooral in het begin zoveel mogelijk, want met de rente (op rente) kan je nog een ton extra verdienen. En zonder hypotheek nog twee of drie ton extra, afhankelijk van de rente.

Gooi je tv subiet weg, tv kijken zou ik aan bejaarden overlaten, dus iedereen boven de veertig; de boomers! Doe je fysiek zwaar werk, doe dan in de avonden iets lichts, want je lichaam moet nog lang mee. De administratie doen, vergaderen, ontwerpen maken, schrijven, etc. Of een boek lezen; daar word je slimmer van. Zit je op kantoor, doe dan 's avonds juist iets actiefs, iets klussen, ergens in de tuin werken, want ook dit lichaam moet nog mee tot je 80e. Of ga ook een boek lezen, dat geeft je verbeeldingskracht.

Een ander voordeel van veel werken is dat je niks opmaakt. Wees geen knieperd, maar koop gewoon bijna niks of bijna alleen tweedehands. Spullen heb je niks aan en die worden steeds minder waard. Voel goed de balans aan tussen inspannen en uitrusten. Geef jezelf een schouderklopje na een week hard werken. En bedenk dat niet elk werk betaald hoeft te zijn. Afwisselend werk kan ook energie geven, dan zie je het helemaal niet als werk. Een keer een rit doen voor een transport, werken op een cool festival, de aardappel oogst binnenhalen, eens helpen in de zorg, een nacht als beveiliging, een bardienst, lekker buiten bomen zagen in het bos; mooi!

Maar er is meer. We hebben jullie nodig. Er is een enorm gebrek aan medewerkers in bijna alle branches, zoveel zelfs dat sommige vacatures niet meer ingevuld kunnen worden. En als jullie veertig uur gaan werken, zouden we in één keer dit probleem oplossen. En je kunt in deze vijftien jaar zoveel verdienen, bijleren, ervaringen opdoen en leuke mensen ontmoeten dat je niet alleen de maatschappij geholpen hebt, maar ook jezelf.

van Gijs

Gijs Jolink (52) is bekend van de voormalige band Jovink & the Voederbietels en is mede-eigenaar van Feestfabriek, Alles Komt Goed BV, die o.a. de Zwarte Cross en Mañana Mañana organiseert.

Dorpsraad Keppel en Eldrik

Nieuw dorpsontwikkelpjan

Regelmatig wordt aan het bestuur van de Dorpsraad gevraagd: wat doet de Dorpsraad voor ons, de inwoners van Keppel en Eldrik. Deze vraag heeft altijd een bepaalde achtergrond. Soms vindt een inwoner dat er te weinig aandacht is voor een bepaald onderwerp. Of inwoners voelen zich bij een bepaald onderwerp onvoldoende vertegenwoordigd. Of men vindt dat de Dorpsraad zich meer voor een bepaald onderwerp moet inspannen. Soms heeft men het idee dat het bestuur van de Dorpsraad een verlengstuk is van de gemeente. Men denkt dat de dorpsraad bevoegd en in staat is besluiten te nemen die in onze gemeenschap in Keppel en Eldrik moeten worden uitgevoerd.

Soms denken we: was het maar waar! Dat deze gedachten helemaal niet zo gek zijn, blijkt wel als we kijken naar de historische ontwikkeling van de Dorpsraad. We beschrijven de historische ontwikkeling van de dorpsraden in een notendop. Wellicht brengt het ons op ideeën hoe we in de toekomst de Dorpsraad kunnen organiseren.

Historie

We beginnen in de twaalfde eeuw. De geschiedenis van dorpsraden op het Nederlandse platteland gaat zeker terug tot de middeleeuwen. Deze dorpsraden waren ook wel bekend als 'dorpsgemeenschappen' of 'dorpsbesturen'. Ze hebben een belangrijke rol gespeeld in het lokale bestuur en waren het sociale 'weefsel' van de Nederlandse plattelandsgebieden.

In de periode van circa 1100 tot 1500 ontstonden dorpsraden vanuit de behoefte aan lokaal zelfbestuur en bescherming. De raden werden vaak geleid door een dorpsoudste of een ge-

kozen dorpsraad. De verantwoordelijkheden van een dorpsraad omvatte voornamelijk het oplossen van geschillen, het beheren van gemeenschappelijke gronden en het handhaven van lokale wetten en verordeningen. Per regio varieerde de samenstelling en bevoegdheden van de raden sterk.

Iets dergelijks moet ook in Keppel en Eldrik hebben bestaan. Er zijn verhalen dat er in onze omgeving verschillende 'hangplekken' bestonden waar recht werd gesproken en vonnissen werden voltrokken. De dorpskerk in Hoog-Keppel beschikt over twee cellen voor gevangenen.

Tijdens de Gouden Eeuw, de zeventiende eeuw, bloeide Nederland op economisch gebied. Dit leidde tot versterking van de dorpsraden. Vaak waren ze betrokken bij landbouw-

hervormingen en infrastructuurprojecten. Blijkbaar zijn deze thema's van alle tijden. Dorpsraden waren verantwoordelijk voor het reguleren van waterbeheer, landtoewijzing en het handhaven van de openbare orde. Het is aannemelijk dat de dorpsraad van Keppel ook gebruik heeft gemaakt van de cellen in de Dorpskerk.

Met de komst van de Franse bezetter in het begin van de negentiende eeuw werden de Dorpsraden vervangen door een burgemeester, benoemd door de overheid. Na de Franse tijd werden de dorpsraden echter weer in ere hersteld, zij het met beperktere bevoegdheden.

In de twintigste eeuw ondergaan de dorpsraden ingrijpende veranderingen. Ze verloren veel bevoegdheden aan de gemeentelijke overheid. Het werden voornamelijk adviesor-

Cellen in de toren in de toren van Hoog-Keppel.

ganen. Toch bleef de dorpsraad een belangrijk platform voor gemeenschapsbetrokkenheid en belangenbehartiging.

Belangen behartigen

Dat brengt ons bij de hedendaagse dorpsraad zoals we die nu kennen. In de eenentwintigste eeuw zijn dorpsraden nog steeds actief, overal in Nederland, maar hun rol is verder geëvolueerd. Ze dienen nu vaak als overlegorgaan tussen de gemeentelijke overheid en lokale gemeenschappen (kleine kernen). De dorpsraden spelen een cruciale rol bij het behartigen van de belangen van het platteland, bij voorbeeld in kwesties als ruimtelijke ordening,

duurzaamheid en sociale voorzieningen.

De geschiedenis van dorpsraden weerspiegelt de veranderende behoeften en prioriteiten van lokale gemeenschappen door de eeuwen heen. Van oorsprong waren het organen van zelfbestuur. En nu zijn het 'bruggen' tussen de lokale gemeenschap en de overheid. Door de samenvoeging van de kleine gemeenten en daarmee het steeds meer 'opschalen' ten behoeve van een efficiënte gemeentelijke organisatie, is de afstand tussen gemeentebestuur en de lokale gemeenschappen steeds groter geworden. Voortdurende betrokkenheid van een dorpsraad als contactorgaan tussen het

openbaar bestuur en de lokale gemeenschap is van vitaal belang voor het behoud en de ontwikkeling van de karakteristieken van de 44 plattelandskernen die onderdeel uitmaken van de gemeente Bronckhorst.

Het bestuur van de dorpsraden bestaat tegenwoordig uit vrijwilligers, die veel tijd en energie besteden aan de invulling van deze vertegenwoordigende rol. Zij hopen dat zij u met resultaten kunnen overtuigen van het nut en de noodzaak van de Dorpsraad. We kijken ernaar uit u te mogen begroeten op een van de, door de dorpsraden georganiseerde, themabijeenkomsten en Algemene Ledenvergaderingen.

Dorpsbelang Drempt

Stapsteen Drempt

De Provincie Gelderland is bezig met het ontwikkelen van een ecologische stapsteen Drempt. Stapsteen Drempt is een natuurgebied langs de Oude IJssel, rond het voormalig slibdepot, ten zuiden van Drempt. Het is ongeveer 40 hectare groot en is onderdeel van het Gelders Natuurwerk. De natuur in het gebied zal worden versterkt, de landbouwstructuur in het gebied verbeterd en er zal worden gezorgd voor betere recreatiemogelijkheden. In dat kader worden er plannen ontwikkeld voor een wandelpad langs de waterplas en de oude IJssel, wat tevens aansluit op het bestaande pad over de dijk naar Doesburg. Op 29 juni jl. was er een informatiebijeen-

komst voor direct belanghebbenden waarbij ook Dorpsbelang Drempt was uitgenodigd. Op deze bijeenkomst is het project toegelicht en zijn er een tweetal aanvullende voorstellen gepresenteerd voor de herinrichting van het opslagterrein. Zodra er een meer definitieve uitwerking beschikbaar is, zal deze zeker gedeeld worden met de inwoners van Drempt. Een voorzichtige schatting is dat het project eind 2024 gerealiseerd kan worden.

Dorpsontwikkelingsplan (DOP)

De bewonersavond is al een tijdje geleden, maar de werkgroep DOP heeft niet stil gestaan. Er zijn speerpuntnota's per thema opgesteld die eind november tijdens een

klankbordbijeenkomst met uitvoeringspartners, geldschieters en belanghebbenden worden besproken, om zo een positief effect op de onderlinge relaties te creëren of te verbeteren en de toekomstige samenwerkingsmogelijkheden te polsen. Er is ook een bezoek op basisschool de Klimtoren geweest om wensen en informatie van de kinderen op te halen. Uiteindelijk zijn zij de (mogelijke) toekomst van Drempt.

Herinrichting Zomerweg Drempt

Aan en op de Zomerweg ervaren bewoners van Voor- en Achter-Drempt veel verkeersoverlast. De verwachting is dat door de geplande verkeersmaatregelen rond Hummelo en Kep-

Het slibdepot in Voor-Drempt.

Apparaat stuk?

Wij helpen u graag!

Als er onverhoopt iets mis gaat met uw wasmachine, droger of vaatwasser, dan kunt u rekenen op onze eigen technische dienst. Onze monteur komt bij u thuis om uw reparatie vakkundig uit te voeren. Mocht uw apparaat niet ter plekke gerepareerd kunnen worden, dan regelen wij graag een leenapparaat voor u.

Expert Eliesen

Baak, Zutphen Emmerikseweg 46, (0575) 551000
Hengelo (Gld), Kerkstraat 2, (0575) 464261
Zutphen, Nieuwstad 45, (0575) 543202

expert

- **Elektra**
- **Verwarming**
- **Koeling**
- **Water & Sanitair**
- **Bronboringen**
- **Waterbehandeling**

Verhey Toldijk B.V.
Zutphen-Emmerikseweg 13b
7227 DE Toldijk

0575 - 452041
info@verheytoldijk.nl
www.verheytoldijk.nl

BOUWBEDRIJF

JOLINK HUMMELO

www.bouwbedrijf-jolink.nl tel: 0314-381309

Nieuwbouw | Verbouw | Onderhoud | Renovatie/Restauratie

pel de verkeersoverlast in Drempt toeneemt. De bewoners van Voor- en Achter-Drempt hebben een werkgroep Verkeer gevormd en denken actief mee over oplossingen.

De werkgroep Verkeer en gemeente hebben in november 2022 samen de knelpunten langs en op de Zomerweg geïnventariseerd.

De grootste knelpunten zijn:

- Hoge verkeerssnelheid, - overlast door dremfels en plateaus, en - wateroverlast na buien.

Wat willen we behouden en verbeteren:

- De functie van de weg blijft onveranderd, de weg is voor bereikbaarheid van aanwonenden en de bedrijven en doorgaand verkeer, - het beeld van de weg past bij de omgeving en het dorpse karakter van Achter-Drempt, - het ontwerp zorgt voor een hoger veiligheidsgevoel van de weggebruikers en meer woongenot en leefbaarheid bij aanwonenden, en - afkoppelen hemelwater op riool van de woningen aan de Zomerweg.

Definitief ontwerp digitaal bekijken:

Op 21 september 2023 was een inloopbijeenkomst waar inwoners van Drempt en andere belangstellenden het definitief ontwerp, afbeeldingen van het groen en de materialen die we gaan gebruiken konden bekijken. Medewerkers van de gemeente en van Roelofs gaven toelichting. Ook was de afkoppelcoach aanwezig om vragen over het afkoppelen en opvangen van regenwater te beantwoorden. In de loop van 2024 wordt het herinrichtingsplan uitgevoerd.

Dorpsraad Hummelo

Dorpsraad Hummelo, ook wel Dorpsbelangenorganisatie genoemd, afgekort DBO, is het smeermiddel tussen de saamhorige gemeenschap van Hummelo en het gemeentelijk orgaan Bronckhorst. Zoals in het DBO-convenant staat vermeld, behartigt een DBO de gezamenlijke belangen van bewoners van het dorp. Alles draait erom de leefbaarheid te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het verbeteren van de leefbaarheid is het doel van de Dorpsraad Hummelo. Wij willen goed benaderbaar zijn voor issues die spelen in het dorp. Denk dan niet aan een burenrucie of een geschil tussen een individu en de gemeente, maar juist aan de gemeenschappelijke belangen.

In de afgelopen jaren heeft Dorpsraad Hummelo bijgedragen aan kleine en grote projecten. Soms met politieke discussies en herbezinning tot gevolg. Ons doel is altijd om aan de voorkant mee te praten om niet achteraf voor de leefbaarheid te hoeven strijden. De afgelopen jaren heeft Dorpsraad Hummelo zich voor vele zaken ingezet. Mede dankzij onze inzet in het voortraject is de vergunning voor het bouwen van zes starterswoningen verleend. We hopen binnen afzienbare tijd jongeren (met een band met

Hummelo) te verwelkomen in hun nieuwe woningen. Er is informatie opgehaald binnen de kern om verkeers- en parkeerproblemen bij de gemeente te agenderen en is gesproken over mogelijke oplossingsrichtingen. Er staan in de 'Huiskamer van Hummelo' prachtige nieuwe lantaarns na beschadiging door vrachtwagens. Daarnaast zijn wij betrokken bij het verbeteren van de speelvoorzieningen in ons prachtige dorp.

Helaas ontkomen we op gezette tijden niet aan het betrokken raken in politieke kwesties. Laten we voorop stellen dat dit nooit het doel van een dorpsraad is. Wanneer dit gebeurt, moet duidelijk naar voren komen dat wij de achterban vertegenwoordigen en steken wij vanzelfsprekend onze vinger op wanneer wij vinden dat de politiek voorbij gaat aan de belangen van ons dorp. Wij streven naar een eerlijke verdeling van de beschikbare gelden, middelen en aandacht en leggen graag de wensen van ons dorp op tafel, zodat we worden gezien en onze belangen worden onderkend. Een mooi voorbeeld hiervan is het behoud van het Cruijffcourt. Wij wijzen de gemeente op het belang en het veelvuldig gebruik er-

van en de daarbij behorende slijtage. Hierin zijn wij de ogen en oren van de gemeente, leggen wij het belang van behoud uit en zijn we al geruime tijd bezig is om deze faciliteit op de politieke agenda te krijgen, het veld is (aantoonbaar) aan vernieuwing toe. De ruif waaruit moet worden geput is niet oneindig maar we hebben er vertrouwen in dat de gemeente Bronckhorst spoedig met een passend plan komt om ook de toekomstige generatie jeugd te faciliteren.

Als dorpsraden van de voormalige gemeente Hummelo en Keppel zoeken we actief de samenwerking, samen trekken we op voor het behoud van het Hessenbad en de Hessenhal, de voorzieningen die onze kernen verbinden, maar die er ook voor zorgen dat de leefbaarheid in stand blijft. Wij doen er alles aan om de gemeente Bronckhorst te mobiliseren om deze accommodaties te helpen verduurzamen en hiermee de leefbaarheid in stand te houden, gelijk ook aan hoe andere kernen worden gefaciliteerd.

Dorpsraad Hummelo bestaat uit: Gerrit Kempers, Henk Kuperij, Marit Bijkerk, Niels Gosselink, Martine Rexwinkel, Jacqueline Cremer en Ard Rexwinkel.

Om een sterke stem te hebben, is jullie hulp nodig. Sluit je daarom als inwoner van Hummelo aan als (ondersteunend) lid bij de dorpsraad. Voor slechts € 5,00 per jaar per persoon ben je lid en draag jij, samen met ons, bij aan het behoud en verbeteren van de leefbaarheid in onze kern. Hoe meer leden, hoe meer draagvlak.

Dorpsraad Hummelo, voor wonen, bereikbaarheid en voorzieningen!

www.dorpsraadhummeld.nl
dorpsraadhummeld@gmail.com

Laura Memelink uit Voor-Drempt voetbalt bij regionaal meidenteam: **'Ik wil elke wedstrijd winnen'**

Nadat Laura Memelink uit Voor-Drempt haar zwemdiploma had gehaald en een sport mocht kiezen, koos ze eerst voor skeeleren en later voor volleybal. Maar bij beide sporten had ze niet het gevoel dat het iets voor haar was. Uiteindelijk trainde ze op haar zevende een keer mee bij HC'03 en dat vond ze direct leuk. Inmiddels voetbalt de talentvolle 10-jarige Laura bij het regionale team MVVA en is ze dagelijks bezig met haar favoriete sport.

Als Laura 's middags uit school komt, gaat ze voetballen. In de pauze op school voetbalt ze met klasgenoten op het schoolplein. En als ze even op haar telefoon zit, kijkt ze vooral filmpjes over voetbal. 'Voetbal is gewoon haar hobby', vertelt haar moeder Silke. De afgelopen drie jaar speelde Laura bij verschillende teams van HC'03. Aan het begin van het vorige seizoen werd ze geselecteerd voor het meiden-

team van MVVA wat staat voor Meiden en Vrouwen Voetbal Achterhoek; een jeugdopleiding voor meiden om talentontwikkeling in de regio mogelijk te maken. Zo trainde ze vorig seizoen één keer in de maand op vrijdagavond mee met het regioteam van meiden onder de 12 jaar en regelmatig nam ze ook deel aan techniektrainingen op maandagavond. 'Alle trainingen vond ik erg leuk en dat wilde ik

eigenlijk wel vaker. De oefeningen tijdens de trainingen waren wel zwaarder en moeilijker dan ik gewend was, maar daar leer je juist van', vertelt Laura over vorig jaar.

Doetinchem

Afgelopen juni vonden er scoutingsdagen plaats en mocht Laura haar voetbalkunsten laten zien. Daar werd ze geselecteerd om bij MVVA bij het meisjesteam onder 13 jaar te komen voetballen. 'Het is jammer dat we geen foto van haar hebben toen ze dat nieuws hoorde', vertelt moeder Silke. 'Ze was zo ontzettend blij.' Laura glimlacht als ze aan dat moment terugdenkt. Sindsdien traint ze bij de MVVA in een meidenteam van meisjes tot 13 jaar. Allemaal meiden uit de Achterhoek? 'Nee, de regio is nog veel groter', vertelt vader Sander. 'Vitesse in Arnhem en Go Ahead Eagles in Deventer hebben geen specifieke jeugdopleiding voor meiden dus Laura heeft ook meiden uit Schalkhaar en Ede in haar team. Wat dat betreft, hebben wij geluk dat de trainingen van de MVVA in Doetinchem plaatsvinden. Lekker dichtbij.' In augustus begon de talentvolle Laura het voetbalseizoen bij HC'03 in het team tot 14 jaar. Daar voetbalde ze met kinderen die weliswaar ouder zijn dan haar, maar waar ze zich in voetbalkwaliteiten prima mee kan meten. Maar Laura's ouders kregen van andere ouders bij de MVVA het advies om Laura bij een club te laten spelen waar ze met kinderen van haar eigen leeftijd op haar eigen niveau kan spelen. Zo selecteerden Laura's ouders een aantal clubs in de regio die daarvoor in aanmerking kwamen en besloten ze Laura aan te melden bij DVC'26 uit Didam. Laura deed er een proeftraining en bleek er al vier meiden te kennen van de MVVA. Hoe vond ze het om afscheid te nemen van HC'03? Laura: 'In het begin vond ik het jammer, maar gelukkig zie ik een deel van mijn teamgenoten nog op school.'

Beetje boos

Hoewel Laura bij HC'03 altijd op het middenveld speelde, speelt ze bij DVC'26 in de spits. Bij de MVVA wisselt haar positie in het veld nogal omdat men wil kijken wie op welke plek het beste tot zijn recht komt. Waar ze ook staat, het maakt Laura allemaal niet veel uit. 'Op het middenveld of in de spits maakt me niet uit. Ik vind het leuk om te scoren, maar als iemand anders er beter voor staat dan speel ik de bal af. Ik wil in ieder geval altijd winnen', vertelt het Dremptse talent. 'Het leukste is als ze een beetje boos wordt, dan speelt ze feller', voegt moeder Silke eraan

toe. Laura's week was altijd al goed gevuld met voetbal omdat ze in haar vrije tijd graag met een bal bezig is, maar sinds ze lid is van de MVVA bestaan haar dagen nog meer uit voetbal. 'Op maandagavond en donderdagavond train ik bij DVC'26 en op zaterdag speel ik daar een wedstrijd. Iedere vrijdagavond train ik bij de MVVA en één keer in de maand speel ik daar op zondag een wedstrijd. Regelmatig zijn er op maandagavond techniektrainingen bij de MVVA. Als dat zo is, ga ik daar heen en sla ik mijn training bij DVC'26 over. Eigenlijk is er op woensdagavond ook nog een techniektraining bij DVC'26, maar die sla ik over. Anders wordt het te veel', somt ze haar voetbalweek op.

Sander en Silke zijn trotse en trouwe supporters van Laura en zien dat ze zich ontwikkelt bij de MVVA. Haar trainingsschema vraagt echter ook veel tijd van hen, maar dat vinden ze beiden geen probleem. 'Ik ga altijd met Laura mee naar de trainingen en neem mijn laptop dan mee om even te werken. Gelukkig kan ik mijn werktijden flexibel indelen en zijn de trainingen dichtbij. Als zij dit leuk vindt, wie zijn wij dan om hier 'nee' tegen te zeggen', vindt Sander. Voorlopig heeft Laura nog voldoende uitdaging bij de MVVA en kan ze daar nog heel veel leren.

En hoe ziet ze de toekomst? 'Ik wil profvoetballer worden', zegt ze stellig. 'En anders politieagent.'

Laura Memelink in het tenue van de MVVA.

SCHILDERSBEDRIJF HENK TEUNISSEN DREMPT

teunissendrempt@gmail.com - Mob. 06 22149011

- › AUTORUIT VERVERGEN
- › STERREPARATIE
- › VOORRUIT POLIJSTEN*
- › KENTEKEN GRAVEREN
- › AIRCOSERVICE*

GG
GlasGarage.nl

Specialist in autoruiten!

**Autobedrijf
Melgers**

Hoge Wesselink 2
7221 CJ Steenderen
Tel. (0575) 451974

› GLASGARAGE. SNEL EN ALTIJD IN DE BUURT!

Autoruit stuk? Haast? Met ruim 80 vestigingen is er altijd een GlasGarage bij u in de buurt die u razendsnel helpt! En doet dat tegen de laagste kosten voor u. Bovendien krijgt u levenslange garantie en zijn er doorlopend leuke acties. Vraag ernaar bij de vestiging bij u in de buurt of kijk op onze website.

**Rietdekkersbedrijf
Jan Jansen**

Voor al uw reparaties, onderhoud & nieuwbouw
Bel voor een gratis afspraak of advies

Beekstraat 11 • Toldijk • 06-23628732
janjansenrietdekker@outlook.com

TE HUUR:

Luxe 5-sterren villa aan zee bij Lovina, Noord-Bali

Selamat Datang/Welkom in onze luxe 5-sterren villa **Terang Bulan** in Bali voor een onvergetelijke vakantie met maximaal 7 personen met veel privacy.

De villa ligt aan het strand in Lokapaksa in het rustige noorden van Bali, zo'n 12 km ten westen van het toeristengebied Lovina.

Onze villa ligt in een grote tropische tuin met wuivende palmbomen, exotische planten, Boeddha beelden en lotusvijvers, met een 18 meter lang infinity zwembad en een jacuzzi. Naast het zwembad is een heerlijke loungeplek (Balé Bengong). In ons zitje aan de Bali zee geniet u van de zonsondergang.

Er zijn 3 slaapkamers met airconditioning en elk een eigen badkamer. De villa heeft kabel, satelliet tv en gratis WiFi. Onze staf kan uw maaltijden bereiden en zorgt dat het u aan niets ontbreekt.

Op onze site www.villaterangbulan.nl vindt u tarieven, beschikbaarheid en meer informatie. Of bel ons even voor een afspraak op 0313 - 47 91 79.

Loek en Erna Janssen, Regina van Geunshof 8, 6955 AA Ellecom

Rokjes [m/v/x]

Het moet het jaar 1978 geweest zijn. In De Kuip vond voor het eerst een popconcert plaats, Bob Dylan had de eer. Jan Raas won voor de tweede opeenvolgende keer de Amstel Gold Race. Egypte en Israël tekenden de Camp David-akkoorden. Zwarte Piet hoorde er gewoon bij en jongens liepen in een broek en meisjes meestal in een rokje. Meer was er niet. En PSV won in eigen stadion de UEFA-Cup. In dat jaar besloot ik om op 30 april, Koninginnedag, want dat was het toen nog, voor het eerst niet in de Achterhoek te vieren, maar vanuit mijn studentenkamer aan de Beethovenstraat in Amsterdam.

Dat klinkt eenvoudig maar was een stap. Tot op dat moment had ik alle feestelijkheden die hoorden bij de gemeente Hummelo & Keppel en omstreken altijd daar gevierd. Zoals de verklede optocht bij de kermis in Hummelo, in de huid van mijn held Swiebertje. Vriendjes van mij liepen met z'n tweeën mee, niet verkleed, maar met een houten lat van zo'n 10 meter, met in het midden de tekst 'Wij maken de optocht niet mooier, maar wel langer.'

Palm Palm Pasen met een palmtak waarvan na een half uur het meeste brood en snoep al afgegeten was. Geen idee wat je eigenlijk zong: ei koerei, één ei is geen ei. Je vroeg je niet af wat het betekende en waarom één ei geen ei was. Je deed gewoon mee en had zorgeloze lol met elkaar. Dauwtrappen naar het openluchttheater in Lochem, idem dito, een jaarlijks feestje. Met het debuut van Normaal in het voorprogramma van editie 1975. Geen idee meer wat de hoofdact destijds was, alle aandacht ging uit naar de feestende Achterhoekers op het podium.

Moet je dat dan achter je laten, was mijn gevoel, toen ik op de avond van 29 april in dat jaar in mijn, in militaire diensttijd gekochte rode 2CV met lokeend op de motorkap, naar de hoofdstad kachelde. Ja, er komt een moment dat je dat los moet laten, net zoals veel van mijn vrienden destijds ook deden. Die nacht kwam ik tot de ontdekking dat het er in de Randstad echter heel anders aan toegaat.

Rond een uur of vier in de morgen werd ik wakker van veel kabaal in de straat. Ik kon mijn ogen niet geloven: de hele Beethovenstraat was vol met mensen die allerlei spullen aan het uitladen waren en de stoep bezaaiden met van alles en nog wat, zo vroeg in de ochtend, om maar de eerste te zijn voor een goede plek. Het fenomeen vrijmarkt was mij als Achterhoeker volkomen vreemd. Ik kende het niet. Hier kenden ze het wel. En hoe. Regelmatig vond er wat duw- en trekwerk plaats tussen ouders die het spel landjepik uit hun jeugd nog aan het spelen waren en een voorbeeld namen aan de Amerikaanse bokser Leon Spinks, die zijn grootste overwinning in dat jaar behaalde door toenmalig wereldkampioen Muhammad Ali te verslaan. Inmiddels is het zover dat hier in Amstelveen dagen van te voren al plekken op de stoep worden geclaimd, door deze te markeren met ducttape, stoepkrijt of wat dan ook. En probeer daar dan niet te gaan staan, want je Koningsdag kan er dan ineens heel anders uit gaan zien.

In de aanloop naar de nationale feestdag, want dat moet het zijn, een feest, is daar de gemoedelijkheid wel wat van af. Lopend over zo'n vrijmarkt zie je dan wat het met een mens kan doen: geld verdienen aan de rommel die nog op de zolder lag, waarbij ouders hun kinderen op de voorgrond zetten en ze aanmoedigen om zoveel mogelijk geld binnen te halen. Ook 11 november is zo'n datum die ik in de Achterhoek niet kende, althans in het minder katholieke Laag-Keppel: Sint Maarten. De koeien hebben staarten, de meisjes hebben rokjes aan. Mag nog steeds van deze woke-generatie. Onlangs zijn ze weer langs geweest met hun lampionnen. Ze hadden geen idee wat ze zongen toen ze aanbelden, m/v/x, maar haalden de lekkerste dingen op. Het deed me weer denken aan mijn Palm Palm Pasen in de Achterhoek. Als je het zo bekijkt, is er niet veel veranderd.

Ik wens u mooie en vreedzame Kerstdagen toe en een in alle opzichten voorspoedig Nieuwjaar.

Jur Raatjes

Geboren en getogen in Laag-Keppel vertrok Jur Raatjes (69) na zijn militaire dienstplicht naar Amsterdam voor een studie wiskunde. Na een werkzaam leven bij onder andere NOS, RTL 4, Heineken, Renault en Mazda heeft hij nu als gepensioneerde de tijd om vanuit zijn woonplaats Amstelveen zijn overpeinzingen te delen over het leven van een Achterhoeker in de Randstad.

Arnold van Ittersum verspreidt 'het evangelie' de steen die CO₂ opslaat

In Hummelo is het hart van de Olivijn Stichting gevestigd. Arnold van Ittersum is een van de drie bestuursleden die zich inzet om 'het evangelie' te verspreiden: het gesteente olivijn dat CO₂ uit de atmosfeer verwijdt.

Van Ittersum woont samen met zijn vrouw al 52 jaar in Hummelo en waarvan ruim dertig jaar in de vroegere dokterswoning aan de Dorpstraat. In de oorspronkelijke spreekkamer huist nu het kantoor van Arnold van Ittersum. Hij werd onlangs 83 jaar en je mag hem nog best een bezige bij noemen. We hebben het hier over zijn activiteiten voor de Olivijn Stichting. Van Ittersum: 'Dat staat nu wel op een lager pitje dan enkele jaren geleden. Ik geef lezingen, houd een website bij en beantwoord vragen die binnenkomen via de website.'

Die website is gewijd aan het doorgeven van kennis en nieuwe ontwikkelingen en besteedt aandacht aan onderzoek naar de toepassing van het mineraal olivijn. Jaren geleden deed wetenschapper professor Olaf Schilling de ontdekking dat dit vulkanische gesteente een bijzondere eigenschap heeft. Door verwerking (een scheikundig proces)

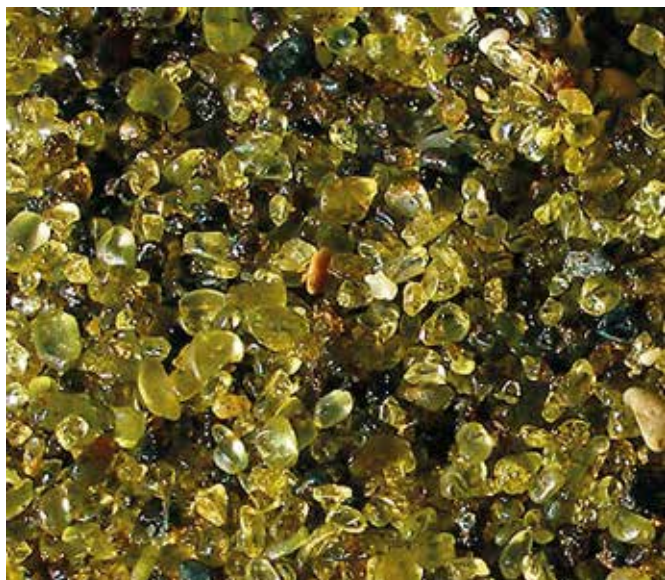
bindt het CO₂ en slaat het daarmee dus op. Dit is een onomkeerbaar proces waar naast water veel tijd voor nodig is. Uiteindelijk bereikt de verwerende oplossing de zee en wordt na verloop van tijd kalksteen. Het bekendste voorbeeld hiervan zijn de krijtrotsen aan de Engelse kust bij onder andere Dover. Al het op aarde gevormde kalksteen is in feite een grote CO₂-opslag. Van Ittersum: 'Sinds het ontstaan van de aarde heeft deze verwerking geresulteerd in een stabiel niveau van CO₂ in de atmosfeer en de oceanen. In de laatste 150 jaar is door de toename van het gebruik van fossiele brandstoffen voor onze wereldwijde energievoorziening de concentratie van dit gas in onze atmosfeer aanzienlijk gestegen.' Het idee van Schilling is om deze stijging teniet te doen met behulp van olivijn door dit te vermalen tot korrels en door het kiezen van juiste omgevingsomstandigheden voor een versnelde verwerking.

Olivijn wordt uitgestrooid over land en in ondiep warm en bewegend water, het leeft in de tropen waar de watertemperatuur hoger ligt. Sinds een aantal jaren probeerde Schuiling meer aandacht te krijgen van 'de wereld' voor dit fenomeen. Van Ittersum vertelt: 'De hierboven genoemde oplossing zal mogelijk een grote bijdrage aan de beperking van de opwarming van de aarde kunnen leveren. Zijn credo is: *'Let the earth help us to save the earth.'*

Wetenschapper helpen

Vijftien jaar geleden raakte Van Ittersum daarbij betrokken. 'Het begon met de vraag of ik kon helpen het verkrijgen van meer dan alleen maar wetenschappelijke aandacht onder andere door het geven van informatie via een website.' Hij heeft jarenlang in de automatisering gewerkt en studeerde ooit natuurkunde aan de Technische Universiteit Delft. 'Eigenlijk was het een perfecte aanvulling op mijn interesses voor wetenschap, en zo ben ik betrokken geraakt bij dit project.'

Schuiling wordt als 'aardwetenschapper' door hem en vele anderen geroemd en bewonderd om zijn uitgebreide kennis van de geologie en de geochemie. De toen opgerichte Olivijn Stichting heeft als belangrijkste doel het verder verspreiden van kennis over het levenswerk van Schuiling. De opslag van CO₂ door versnelde verwerking van olivijn is, volgens Van Ittersum, alleen relevant op heel grote schaal en gaat daarom ook verder dan Nederland. 'De CO₂-uitstoot van ons landje bedraagt slechts 0,6% van de totale uitstoot van de wereld.' In die jaren is veel gebeurd en ook bereikt. 'Met de stichting hebben wij de genoemde doelstelling van zijn bijzondere ontdekking met succes nagestreefd. Schuiling kreeg echter geen voet tussen de deur bij overheden, omdat ze hem niet begrepen of dat niet wilden. Hij was aardig, maar ook een echte wetenschapper. Een beetje warrig, je kon wel afspraken met hem maken. Wanneer we vergaderingen hadden, was daar vaak niets van terechtgekomen. Dan had hij precies iets anders gedaan. Dat maakte dat hij hulp nodig had.' Van Ittersum en het team organiseerden enkele congressen en gaven lezingen om mensen uit het bedrijfsleven en de overheid kennis te laten maken met het potentieel van olivijn. De website hielp ook enorm zodat mensen over de hele wereld een aanspreekpunt hadden als ze vragen hadden over het mineraal. De website is met deze reden volledig in het Engels.

Het gesteente olivijn.

Olivijn

DE STEEN DER WIJZEN

*De groene en revolutionaire
bron tegen klimaatverandering*

Praktische toepassingen

Olaf Schuiling

Wondermiddel?

In de media zoals het *NRC* en *RTL Nieuws* wordt olivijn een 'wondermiddel' genoemd. Dat olivijn een geweldig mineraal is dat nog te weinig wordt ingezet, daar is Van Ittersum het mee eens.

De eindoplossing voor een opwarmende aarde ziet hij er echter niet in. 'Broeikasgas is niet alleen CO₂, maar bij voorbeeld ook waterdamp en methaan.'

Hij is kritisch over de manieren waarop CO₂ op dit moment wordt afgevangen en opgeborgen. Onlangs keurde de Nederlandse regering een voorstel goed om CO₂ op te slaan in lege gasvelden in de Noordzee. 'Ondergrondse opslag levert geen enkel duurzame garantie en het is veel duurder dan olivijn. Onomkeerbare chemische omzetting is wel veilig. Het mineraal is meer dan voldoende voorradig op aarde en hoeft alleen maar te worden vergruisd tot kleine korrels.' Door de oppervlaktevergroting via de korrels neemt de effectiviteit van de verwerking enorm toe.

Olivijn verkopen en toepassen

Aanvankelijk was het plan om naast het verspreiden van de enorme mogelijkheden van olivijn, ook commercieel iets met olivijn te doen. 'Het plan was om zelf olivijn te verkopen, maar we kwamen tot de conclusie dat ons team daar te klein voor was en niet over middelen kon beschikken. Uiteindelijk kozen we voor een stichting met als doel

TE LINDERT NOTARIS

SINDS 1811

Ook op donderdagavond geopend!

Kraakselaan 5A, 6981 HA Doesburg

t: (0313) 48 40 34

e: telindert@notarisdoesburg.nl

f: (0313) 47 25 43

i: www.notarisdoesburg.nl

De Gouden Karper

Hotel

Café

Restaurant

lunchen - dineren - vergaderen - logeren - arrangementen

Dorpsstraat 9 - 6999 AA HUMMELO - Tel.: (0314) 38 12 14

welkom@degoudenkarperhummelo.nl

www.degoudenkarperhummelo.nl

HOGENKAMP verpakkingen

vertrouwd in verpakkingen

DOZEN, FOAM, REKWIKKELFOLIE, PAPIER,
ENVELOPPEN, PLASTIC, NOPPENFOLIE,
TAPE, OMSNOERINGSBAND

Geen verkoop aan
particulieren!

Zomerweg 11, 6996 DD Drempt
T +31 (0)314 39 09 99 | M +31 (0)6 102 654 97

E info@hogenkampverpakkingen.nl

I www.hogenkampverpakkingen.nl

Groenten

FRUIT

Streek
PRODUCTEN

Fijne Feestdagen

Achterhoeks
FRUIT

HORSTINK
FRUITBEDRIJF

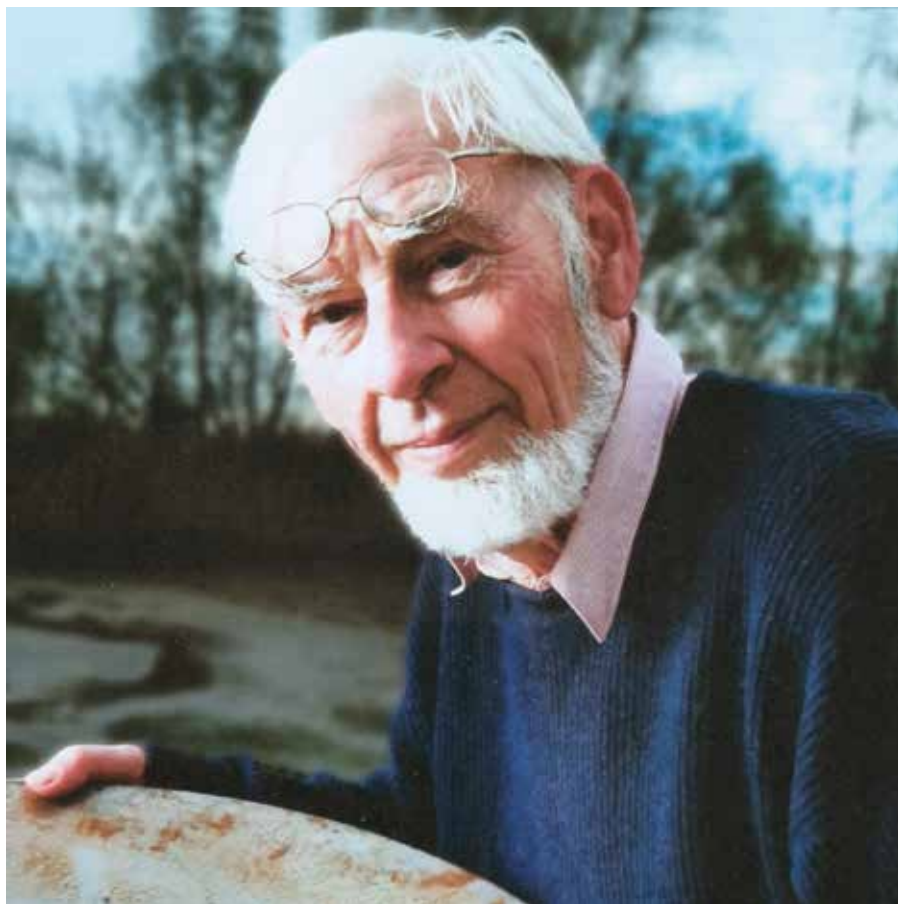
BOERDERIJWINKEL

- GROENTE, FRUIT & STREEKPRODUCTEN
- MOOIE KERSTBOMEN
- LEUKE EN LEKKERE CADEAUPAKKETTEN

Prinsenmaatweg 3, Rha/Steenderen
0575-451643 - www.fruitbedrijfhorstink.nl

Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag 9-18 uur en zaterdag 9-16 uur

Olaf Schuiling (1932-2021).

kennis over olivijn te verspreiden.' Die missie is volgens Van Ittersum volbracht: overheden kennen het bestaan ervan, media pikken het op en de boodschap wordt steeds verder verspreid. Toch wordt het nog nergens op grote schaal ingezet om CO₂ op te slaan. 'Er wordt nog veel onderzoek gedaan naar het verdere verloop van het gebruik van olivijn.' Wanneer olivijn verweert, komt er bij voorbeeld ook een kleine hoeveelheid nikkel vrij, een metaal dat een allergische reactie kan veroorzaken en in poedervorm kankerverwekkend is. Hoewel uit meerdere studies blijkt dat dit onder de norm is, blijft dat een vraagstuk waar onderzoek naar wordt gedaan.

In Nederland doet Rijkswaterstaat onderzoek naar de mogelijkheden om het als dijkversterking en als 'zandmotor' te gebruiken en ook ProRail heeft proeven gedaan om olivijn op de schouwpaden naast het spoor te strooien. Onderzoeksresultaten duiden ook op uitstrooien van olivijn om de groei van gewassen te bevorderen. Ook buiten Nederland wordt inmiddels veel toepassingsgericht onderzoek verricht. Van Ittersum vertelt verder over de brede toepassingsmogelijkheden van het mineraal. Schuiling bedacht ook dat het kan worden gebruikt als vervanger van kalksteen in kunstmest, materiaal voor

wegen, strooizout en nog veel meer. In het boek *Olivijn: de steen der wijzen* zet Schuiling nog veel meer toepassingen uiteen. Is er iets wat olivijn niet kan? 'Je kunt er geen computerchips mee maken', zegt Van Ittersum lachend. 'Maar verder is het voor veel dingen in te zetten. Het is zelfs bewezen dat je er branden mee kunt blussen.'

Prijzengeld

Het zaadje werd geplant bij de EU, de Nederlandse overheid en ook verder in het buitenland. Dit kwam in een stroomversnelling toen het idee werd gekozen als een van

de initiatieven in de 'Virgin Earth Challenge'. Een prijsvraag waarbij \$25 miljoen zou worden uitgereikt voor het beste project om CO₂ uit de atmosfeer te halen. Het idee van het 'Smartstones'-project belandde bij de laatste tien, maar de prijs werd nooit uitgereikt. 'Er is nooit een winnaar gekozen en het prijzengeld is nooit uitgereikt, zelfs niet verdeeld onder de genomineerde deelnemers. Terwijl iedereen zat te springen om zo'n grote investering om een project op te zetten. Dit was een teleurstelling, maar het bracht ons gelukkig wel veel aandacht.' Tot op de dag van vandaag krijgt Van Ittersum nog regelmatig e-mails uit het buitenland over de werking van olivijn.

Meer dan olivijn

In 2021 overleed Schuiling en was het project al over zijn hoogtepunt heen. 'Schuiling was toch de spil in onze stichting. Met alle informatie op de website en in het boek hebben we ervoor gezorgd dat zijn boodschap niet verloren zal gaan. We hebben veel mooie dingen bereikt, en ik ben zeker niet ontevreden.'

Het mooiste van de olivijnoplossing vindt Van Ittersum dat het een duurzaam proces is. 'Schuiling heeft dit niet bedacht of uitgevonden, hij heeft het ontdekt. Olivijn is een natuurlijk voorkomend gesteente en de manier waarop het CO₂ opslaat, duurt al miljarden jaren. Voor mij laat dit zien wat de veerkracht van onze aarde is en dat die krachtiger is dan wij denken.' Hij denkt positief oever de toekomst: 'Ooit zal het muntje vallen', is zijn overtuiging.

'Gelukkig heb ik veel meer hobby's en is mijn leven meer dan alleen deze stichting. Ik fiets en lees graag, heb een oud huis waar altijd wel wat te klussen valt en we hebben een groot sociaal netwerk. Ook als grootvader van zeven kleinkinderen is er altijd wel iets te vieren of te doen', vertelt Van Ittersum.

Ons dialect moeten we zoveel mogelijk koesteren. Het is een onderdeel van onze (cultuur)historie, in gesproken en geschreven woord. Het geeft eigenheid aan de streek en versterkt in hoge mate de saamhorigheid. Deze rubriek wordt gevuld met bijdragen in onze streektaal. In dit nummer herinneringen aan bijzondere gesprekken in de jaren zeventig met oudere inwoners. Dit keer de neerslag van twee gesprekken in november 1974 met Bernardus Luimes (1896-1991). Iedereen kende hem als Beernd Lumes. Hij woonde destijds in een bungalowtje dat hij nog op hoge leeftijd in 1969 aan de Kerkstraat in Voor-Drempt liet bouwen.

'n Präötje met Beernd Lumes uut Drempt, viefteg joor geleje: **Praotende peerden op Oldejoorsaovend . . .**

De vroegere boerderi-j van de familie Lumes op de hoek van de Veldweg en Kletterstraat.

't Is now ruum viefteg joor geleje da'w in Drempt bunt kommen wonen. 'n Deerntje uut Keppel en 'n jungske uut Doezeborg was ik al völ op pad om te genieten van de mooie omgeving, foto's te maken en veural ook om te praoten met oldere bewoners. Met mien belangstelling veur vrogger tied, de natuur, de boerderi-j- en veldnamen en de olde verhalen kon ik hier mien hart ophalen. Op een van mien eerste tochtjes kwam ik in gesprek met Beernd Lumes. Ik kan mien niet meer herinneren hoe en woor ik met Beernd an de praot kwam. Maor toen wi-j 'n

hötje gelejen gingen verhuzen en van alles gingen uutzaken en oprumen, kwam ik alle olde aantekeningen uut die tied weer tegen. De biezuudere gesprekken en momenten kwamen weer veurbi-j. I-j mot dus nooit te vlot iets weggooien, dat blik maor weer. Alhoewel, de cassettebandjes uut die tied bunt nog altied niet baoven water...

't Eerste gesprek duurde niet zo lang

De eerste keer da'k bi-j 'n köpke koffie met Beernd Lumes an de praot kwam, ging 't veural aover Drempt in de joren veur de ruilverkaveling van de beginjoren viefteg,

hoe zag 't d'r hier toen uut met nog völ olde zand- en liekwaegen (zelfs 'n kinderliekpad). Ook aover zien werk aan de kaai in Doezeborg en veural aover zien gezin. Hi-j ging naor de laegere school in Achter-Drempt en kwam 'n paar joor later as pakhuusknecht an 't werk bi-j N.V. Handelsmaatschappij G. Eggink in Doezeborg. Vrogger bekend as de kaliloods aan de Iessel. Hi-j bleef door gangs tot zien pensioen en AOW in 1961. Uut waardering veur al die joren inzet en trouwe dienst werd Lumes in augustus 1961 onderscheiden met de eremedaille in brons van Oranje Nassau.

In het dialect

Beernd en Willemien Lumes-van Keeken.

Beernd Lumes trouwde 25 juni 1920 met de in de buurtschap Wals bi-j Gendringen geboren Willemina van Keeken (1894-1968). Ze gingen wonen in 't oldershuus van Beernd op de hoek van de Veldweg en Kerkstraot, toen Kletterstraot D64. Trots vertelde hi-j dat ze door tussen 1920 en 1939 maor liefst 12 kinder kregen, 4 jonges en 8 deerns.

Bernard was, net as völle andere in die tied, näöst zien werk ook nog 'n klein keuter-boertje. As d'r geen gres genug was in zien eigen kleine wei, wier de koe altied in de berm van de straot angetuurd um door de buuk vol te vretten.

Vanaf 1958 had Lumes zelfs nog tied um 'n

paar joor actief te zun in de gemeenteraad. Beernd wol natuurlek ook van alles van mien wetten. Woor kom i-j eigelek vandaan, met wie bu'j getrouwd en ha'j vrogger ook nog familie in Drempt? Wat blik... In 't boerderi-jtje näöst Beernd aan de Kletterstraot, woonde umstreeks 1915-1920 mien aovergrootvader met zien vrouw. De boerderi-j wier in de buurt altied 't Hanenhok genuumd umdat ze vier ongetrouwde jonges thuus hadden, mien grootvader was d'r door een van! Volges Lumes was 't met zo'n groot gezin altied 'n hele drukte in huus, 'n betjen passen en maeten, maor alderjekes gezellig. Verjoordagen kregen natuurlek extra

aandacht. D'r wieren verhalen van vrogger verteld en bi-j bepaalde feestdagen, eigelek altied, völ liedjes gezongen. Beernd spölde dan op de trekharmonica. Mien eerste vraogen gingen aover de liedjes. Of d'r ook andere liedjes dan die met Sunterklaos en Kesmes wieren gezongen en welke hi-j zich nog kon herinneren? 't Was effe stil. Ja dat ook, maor die bun'k allemaol vergetten, behalve een die kump regelmaoteg nog in mien gedachten. Ik vroeg 'm welk liedje dat was en of hi-j dén nog wol zingen. 't Was now effe langer stil... Met 'n betjen bevende stem zong Beernd de 'Ballade van 't verdrongen meisje'. 't Letste couplet ging niet meer, de traonen liepen aover zien wangen. Ik was beheurlek van slag, wat was d'r aan de hand, wat ha'k bi-j 'm losgemaak?. Hi-j stond op en ging nog weer koffie indoen. Nao 'n minuut of tien wol e 't mien wel vertellen. Elk joor in augustus (en ook vaak op andere momenten) kwam de herinnering weer baoven dat in 1946 zien dochter Rikie, 14 joor old, in de Olde lessel bi-j 't zwemmen is verdrongen. Grote droefenis in 't gezin Lumes, 't hele dorp laefde met. En nog altied had Beernd Lumes, zovöl joren later, d'r völle meuite met.

't Was stil aan taofel, wi-j dronken de koffie op en spraken af da'k aover twee waeken terug zol kommen um te praoten aover hoe 't wieter ging in Drempt en welke olde verhalen hi-j zich nog kon herinneren.

't Gezin Lumes umstreeks 1941.

DANKBETUIGING.

Langs dezen weg betuigen wij onzen hartelijken dank aan familie, buren, vrienden, bekenden en verenigingen voor het medeleven bij het noodlottig verlies van ons dochttertje en zusje

RIKIE.

Namens de familie,

B. LUMES,
W. LUMES - v. KEEKEN,
en Kinderen.

Drempt, 28 Augustus 1946.

De Graafschap-bode, 30 augustus 1946.

Op Kesaovend bunt d'r beesten die könt praoten.

Twee waeken later, koffie met koek, verhuizen, 'n ni-j huus en... 'n heel biezunder volksverhaal

Zoas afgepraot stond ik twee waeken later weer bi-j Beernd veur de deur. Ik had koek, gebakken naor 't Hummelse recept van mien schoonmoeder, veur bi-j de koffie metgekregen. Ons gesprek ging wieter (aover de ballade durfde ik 't niet meer te hebben).

Deur de veranderingen vanwaege de ruilverkaveling kon Beernd de pacht aovernemen van 'n familielid veur de boerderi-j 'Ubel' aan de Binnenweg. 't Was opens wel erg völ ruimte. Hi-j had deur de AOW wel meer tied gekregen, maor toch... Doorbi-j kwam dat een van zien zoons graag aan de Binnenweg wilde blieden boeren en utbreiden.

Beernd besepte da'j, ondanks 'n trop kinder, niet te völ afhankelik mos worden en spödde al 'n hötje met 't idee dat kleiner wonen wel verstandeg zol waezen. Verdrieteg was 't dat zien vrouw Willemien de uitvoering van disse plannen niet meer metmaakte. Ze was al 'n hötje ziek en aoverleed op 13 september 1968. De gesprekken met architect Jan Vervoort uut Doezeborg en de ni-jbouw aan de aoverkant van de Kerkstraot werden in 1969 in gang gezet. Menegeen schudde meewareg 't heufd: 'Beernd, Beernd, woor begin i-j nog aan op ow laeftied!'

Beernd Lumes hef völle joren kunnen genieten van zien bungalowtje en stierf op 19 december 1991, ruum 95 joor old, in zien eigen huus an de Kerkstraot. Al snel ging 't aover mien belangstelling

veur olde verhalen. Verhalen die vaak deur oldere familieleden of 'n buurman in de winter bi-j de potkachel of zomers nao 't heujen wieren verteld. Soms uut 'n tied van meer dan 100 joor doorveur.

Beernd kon zich van sommege verhalen kleine stukskes herinneren, zoas aover weerlichjes, spokeri-jen en onweer. Maor d'r was een verhaal woor dat-e meer van

had onthollen, dat had dudelek meer indruk gemaakt. 't Verhaal wier verteld deur 'n 'riek boer' uut Achter-Drempt en ging aover praotende peerden in de stal op Oldejoorsaovend. 'n Paar joor later heb ik gezocht naor aovereenkomsten in uitgaven aover sprookjes, sagen en volksverhalen. De Dremptse versie van Beernd kwam ik in uitgebreide vorm tegen in Drente, Aoveriessel en de Achterhoek. Veur 't eerst umstreeks 1880. Hieronder 't verhaal zoas Beernd 't zich nog min of meer kon herinneren.

Praotende peerden op Oldejoorsaovend

'Olde Geurt uut Achter-Drempt, door dich bi-j de lessel, hef 't ons verteld.' Zo begon Beernd 't verhaal aover de praotende beesten en peerden op Kes- en Oldejoorsaovend. *"t Is wel 'n hötje gelejen. 'n lang hötje, grölde Beernd. Wi-j waren nog van die opschöttelingen van 'n joor of vieftien.'*

'De buurman van Geurt was Evert. 't Was een van de riekere boeren uut de buurt. Völ grond, beheurlek wat beesten en vier peerden. Ze dronken 'n köpken koffie buten veur de daeldeur. 't Gesprek geet aover de peerden, twee Belzen en twee duftege zwatte Friezen. Um de waek werd een van disse Friezen veur de sjees gespannen en ging 't

Boer Evert had veur 't zware werk op 't land twee Belzen.

Twee Friese peerden met 'n liekkist op weg naor 't kerkhof...

Kesaovend bunt d'r beesten, en op Oldejoorsaovend veural peerden, die könt praoten. I-j mot d'r natuurlek wel oor veur hebben um 't te kunnen verstaon. 's Nachts met Kesmes um krek twaalf uur begint meestieds eerst de haan en kraejt: 'Kin-de-ke ge-bó-ó-ren!' De koe vrög meteen: 'Boe-boe, woor, woor?... Maor 't schaop, dén wet d'r 't meeste van, dén is d'r in de stal bi-j geweest in de tied dat 't gebeurde. In Bè-èt-le-hem!, in Bè-èt-le-hem!' blaert 't schaop. Völ meer tied hebben ze niet, want volges Evert bunt ze bi-j de twaalfde klokslag de spraok alweer kwiet...'

Volges Lumes keken ze vol ongeleuf naor Geurt, net zoas Geurt in zien tied naor Evert keek. Maor Evert ging gewoon wieter met zien verhaal.

'Ja, i-j könt 't geleuven of niet, maor 't is allemaol woor gebeurd. Ik bun geen leugenbuul. Ik heb 't geheurd van mien vader en dén laog nooit. 't Zol van older op older deurgepraot zun. Wi-j wet nog lang niet alles wat beesten allemaol könt. 't Geet zelfs nog völ wieter met 'n peerd op Oldejoorsaovend. Evert döt zien pruum in 'n old deuske, spi-jt 't tabakssap in 't zand en geet d'r nog es goed veur zitten.'

'De hele Oldejoorsdag was 't onrusteg gewes in de peerdenstal. Veural de twee Friezen. De Belzen stonden 'n betjen sulleg te doezelen en waren misschien wel bli-j dat ze in disse tied niet zo völ aan de arbeid mossen. Maor de Friezen stonden te snoeven en schupten af en toe tegen 't achterbred van de stal. Evert had d'r geen goed gevuul bi-j en ging net veur middernacht nog effe kieken. Maor van wat hi-j toen metmaakte, raakte hi-j helemaol van perceel. Precies um twaalf uur begon 't ene Friese peerd te praoten tegen den andere met de kleine witte bles.'

'Da's mien toch ook wat, da'j 't kommende joor onze baas naor 't kerkhof mot ri-jen. Da's woor, antwoordde de andere Fries, maor da's gelukkeg pas in mei en kan d'r veur die tied nog van alles gebeuren.' 'Evert zat 'n hele tied veur zich uut te kieken, en d'r vlag van alles deur zien gedachten. Dat kan allemaol niet woor zun, dat he'k

gedreumd, peerden könt niet praoten. Opens ging de staldeur aopen en kwam zien dochter vraogen of d'r wat aan de hand was. Nee, nee, niks... ik was 'n betjen in slaop gesukkeld, verzon Evert. De hele Oldejoorsnacht en nog völle dagen doornao was Evert bezeg met zien begrafenis. 't Was al niet zo'n praoterd, maor now zat d'r helemaol niet völ laeven meer in.'

'Nao 'n waek of twee had Evert de 'oplossing' bedacht. Hi-j vertelde 't veurval toch maor aan zien vrouw en wol de Fries met de bles gaon verkopen, dan was 't 'probleem' opgelost. 'n Handelaar uut Baok nam de Fries met de bles met naor de grote peerdenmarkt in 't Drentse Zuudloren. 't Peerd wier verkocht en kwam in bezit van 'n boer uut Friesland. 'n Paar dagen later kwam de Baokse handelaar netjes bi-j Evert um af te raeken. Evert was helemaol gerust gesteld.'

'Maor wat gebeurt d'r...? Dén Friese boer die 't peerd had gekocht ging aoever de kop. Hi-j had geen geld meer, alleen maor schulden. Zien hele boeltjen wier verkocht, zo ook zien Friese peerd met de witte bles.'

'En of d'r geen toeval besteet..., 't peerd geet van de ene handelaar naor de andere, um zo uutendelek via de Hengelse peerdenmarkt terecht te kommen bi-j 'n buurman van Evert.'

'Toen Evert 't zwatte peerd bi-j den buurman in de wei zag staon, viel hi-j van schrik van de mestkar en, hoevöl pech kö'j hebben, kwam onder 'n rad en was meteen mosdood. Wat 'n naregheid op de boerderij van Evert. Dat was allemaol in de letste waek van april. Op 1 mei wier Evert begraven en umdat ze zelf nog maor een zwat peerd hadden, mochten ze ook 't zwatte peerd van de buurman veur de wagen spannen. En zo wier de praoteri-j van de twee Friezen op Oldejoorsaovend toch nog woorheid!'

Of 't allemaol werkelek woor is gebeurd wist Beernd Lumes natuurlek ook niet: 'wi-j hebt van 't verhaal genoten en 't nooit willen geleuven, maor toch...!'

Koen van Loon, nieuwe hoofdtrainer HC'03

Sinds de start van dit nieuwe seizoen is Koen van Loon de nieuwe hoofdtrainer van onze vereniging. Een kennismaking met deze Ettenaar.

Om en nabij de acht jaar was Koen toen hij begon te voetballen in de F-jeugd, het huidige JO9, bij voetbalvereniging Etten, de vereniging in zijn geboortedorp. Op dit moment is Etten ook al 51 jaar zijn woonplaats, of zoals hij zelf zegt: 'Ik heb nog nooit in een ander dorp gewoond.' Hij woont er samen met zijn vrouw Elles, zijn dochter Estie en zoon Timo. Koen is in zijn dagelijkse leven financieel manager bij Lentink Metaalwarenfabriek BV in Varsseveld. Zijn vrije tijd besteedt

hij graag aan zijn gezin, zijn vrienden en voetbal. Het bleef namelijk niet bij alleen voetballen in de F-jeugd.

Zijn gehele jeugd heeft Koen bij voetbalvereniging Etten gespeeld waar hij op zijn vijftiende zijn debuut maakte in het eerste elftal. Dit beviel hem zo goed dat hij de A-jeugd (het huidige JO19) heeft overgeslagen en vanaf zijn zestiende een vaste plek in het eerste elftal

kreeg. Tot aan zijn zevenentwintigste bleef Koen nog steeds een van de jongste spelers van het elftal. Voetbalvereniging Etten is, net als meerdere kleine dorpsverenigingen, al snel afhankelijk van het aantal spelers. Het eerste elftal kreeg onvoldoende nieuwe aanwas vanuit de eigen jeugd en ging kwalitatief en in leeftijd achteruit. Koen kon zijn fanatisme onvoldoende kwijt en maakte om deze reden de overstap naar het eerste elftal van Ulftse Boys, een dorp verderop. Vijf fanatieke jaren volgden en eigenlijk zag Koen het toen wel zitten om met zijn vrienden in een lager elftal bij voetbalvereniging Etten te gaan spelen. Eigenlijk, want voor het seizoen begon, werd hij al overgehaald om als ervaren speler het eerste elftal te komen versterken. En met succes! In dat seizoen viert de vereniging het kampioenschap en trekken de jongere spelers Koen over de streep om nog tot zijn zesendertigste te blijven.

Naast het zelf spelen traint en begeleidt Koen ook langere tijd veel jeugdelftallen. Zo heeft hij verschillende D-elftallen (het huidige J013) getraind en is hij enkele jaren leider geweest van het elftal waar zijn zoon in speelde. Het omgaan met jongere spelers en groepen beviel hem zo goed dat hij, in zijn laatste actieve voetbalseizoen, zijn UEFA-C heeft gehaald, zijn trainerslicentie. Vrijwel direct kon hij aan de slag als hoofdtrainer bij NVC Netterden. Dit beviel hem zo goed, dat hij besloot ook zijn UEFA-B te behalen. Met deze licentie mag het trainersvak worden uitgeoefend in elftallen die uitkomen in hogere klassen. Daarna is zijn ervaringslijstje flink aangevuld: assistent-trainer bij Silvolde, hoofdtrainer bij Peeske, jeugd- en seniorentrainer bij VIOD, hoofdtrainer bij Etten, hoofdtrainer bij Groessen, een jaar de oudste jeugd bij VVG en nu HC'03.

Zijn eerste indruk bij onze vereniging is goed, vertelt hij. Voor de zomer heeft Koen enkele kennismakingstrainingen georganiseerd en daar profiteert hij nu van, enkele maanden na de zomerstop. Er is herkenning en hij ziet dat het elftal al meer naar elkaar toe groeit. Het elftal kent deels een nieuwe samenstelling in zowel spelers als staf sinds de afgelopen zomerstop maar de sfeer is direct al goed. De dorpscultuur en de karakteristieke sfeer die daar vanuit de vereniging nog bij komen, spreken Koen sowieso aan. Hij is er tenslotte zelf mee opgegroeid.

Koen stelt echter ook een concreet doel: het voetballend beter worden. Het aan de bal

sterker worden, meer dominant voetbal spelen, meer in balbezit zijn dan de tegenstander en ook meer in balbezit kunnen en durven spelen. 'Vanuit de spelersgroep wordt dit de eerste weken zeer goed opgepakt. Ze merken dat het in sommige situaties of spelvormen niet loopt, stellen vragen en samen gaan we na hoe we dit kunnen oplossen.' Wat Koen expliciet benadrukt, is dat hij bovenal vindt dat er plezier moet zijn in het voetballen. 'Het plezier hebben als groep, maar ook in het presteren naar tevredenheid zodat je voetballend als groep beter wordt.'

Het inzichtelijk maken van groepsprestaties doet Koen door gebruik te maken van een camerasysteem dat tegenwoordig elke

zondag met het eerste elftal mee op pad gaat. Deze camera filmt de wedstrijd en de beelden worden later in een online systeem geanalyseerd. Onder andere in wedstrijd-besprekingen worden de beelden gebruikt om aan te tonen hoe bepaalde acties, looplijnen of situaties wel of niet moeten worden benaderd. Voor de vereniging een geheel nieuwe werkwijze, maar waar tot op heden, twaalf punten uit vier wedstrijden, zeker de vruchten van worden geplukt. Hopelijk is het een voorbode dat de kinderboeken *Koen Kampioen* naar onze nieuwe hoofdtrainer zijn vernoemd.

Koen, van harte welkom bij onze vereniging en veel succes!

Pedicurepraktijk Pied-à-Terre

PEDICURE EN MEDISCH PEDICURE

Nank van der Boon
Hummelo

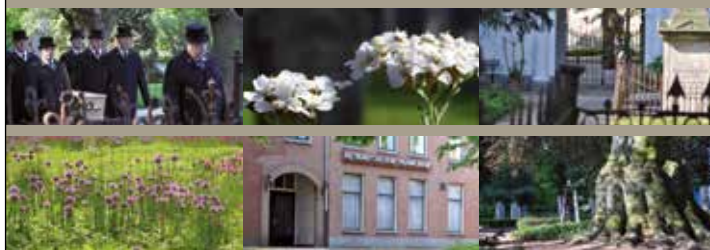
Komt ook bij u aan huis!
Vooral voor mensen met DM,
Reuma en COPD

Bel: 06 - 44 50 07 99

ProVoet
Brancheorganisatie
voor de Pedicure

*Uw verdriet kunnen wij
niet wegnemen...
wél de zorg van de uitvaart*

Dag en nacht bereikbaar via tel. 0313-474909

Het maakt niet uit of en waar u verzekerd bent.

Rouwcentrum: Meipoortstraat 74, Doesburg

Inlichtingen en adm.: Tel. 0313-475787 | info@patrimoniumdoesburg.nl

Uitvaartverzorging
Patrimonium Doesburg

(lid Nardus)

www.patrimoniumdoesburg.nl

ROMETRON

intelligent agricultural solutions

www.rometron.nl

RegioRijdschool

www.regiorijdschool.nl

- ✓ Voor auto, motor, automaat en theorieopleiding
- ✓ Voordeel-lespakketten, spoedopleiding mogelijk
- ✓ Vlotte rijopleiding: niet meer lessen dan nodig

Voordeel-
les-
pakketten

RegioRijdschool Maarten Kolk

Van der Hardt Abersonlaan 10 - 6998 AX Laag-Keppel

T: 06 - 549 751 39 - I: www.regiorijdschool.nl

Dé lederwaren speciaalzaak
terSteeg
lederwaren

berba
bags & accessories

aunts & uncles

BEAR
DESIGN

Coat of Arms
& Baggage

Herschel
TRADE MARK

SACCOO

mywalit
the wallet you never forget

CLAS

HERSCHEL
TRADE MARK

SHABBIES
AMSTERDAM

HESTER VAN EEGHEN
- AMSTERDAM -
voi
leather design

SECRID
Made in Holland

Meipoortstraat 4 • Doesburg • www.ter-steeg.eu

De dans van hart en hoofd: keuzes in het leven

Het leven is als een reis vol keuzes. Grote en kleine, alledaagse en levensveranderende beslissingen komen eenieder van ons tegen in het leven. Bij het maken van deze keuzes staan we vaak voor een tweesprong: volgen we ons hart of ons hoofd? Het maken van beslissingen is een kunst op zich. Afgelopen tijd moest ik veel keuzes maken, ik maakte ze zowel met mijn hoofd als met mijn hart en die met mijn hart bleven op de langere termijn kloppen.

Psychologen hebben ontdekt dat onze mentale energie beperkt is, en naarmate de dag vordert en we meer keuzes maken, begint ons vermogen om weloverwogen beslissingen te nemen te verminderen. Roy F. Baumeister en John Tierney, auteurs van *Willpower: Rediscovering the Greatest Human Strength* (2011), hebben onderzocht dat na een lange dag van beslissingen onze wilskracht afneemt, wat ons vatbaar maakt voor impulsieve keuzes of zelfs het vermijden van beslissingen.

In het boek *The Paradox of Choice: Why More Is Less*, van psycholoog Barry Schwartz (2004) wordt de paradox van het maken van keuzes beschreven. Hoewel keuzemogelijkheden belangrijk zijn, kan een overvloed aan opties leiden tot keuzestress en ontevredenheid. Denk maar aan een menukaart met tientallen bladzijden. Wanneer je een bord pasta pesto opgediend krijgt, kun je je dan afvragen of je niet toch voor de truffelpasta of nog beter voor de lasagne met extra kaas had moeten gaan. Als je minder keuzes hebt en bijvoorbeeld moet kiezen tussen spruitjes of patat, is de keuze sneller gemaakt. Je gaat natuurlijk voor de spruitjes (grapje). In tijden van online daten en honderd verschillende toetjes wordt daadwerkelijk kiezen dus knap lastig.

Ik kan niet voor jou bepalen of het verstandiger is om met je hart of met je hoofd keuzes te maken, wat ik wel weet is dat je vaak vanbinnen weet wat het beste is. En mocht je nu echt een verkeerde keuze hebben gemaakt en iets doms hebben gedaan dan kan dit Achterhoeks gezegde misschien nog wat troost brengen: 'As 't niet geet zoas 't mot, mot 't maor zoas 't geet.' (als het niet gaat zoals het moet, moet het maar zoals het gaat). Het is een herinnering dat het leven vaak onvoorspelbaar is en dat we soms het best kunnen meestromen met het leven zelf. Soms moet ons hart het voortouw nemen, andere keren kan ons hoofd ons behoeden voor impulsieve beslissingen. En wanneer je op een kruispunt staat gek te worden van alle keuzes en er echt niet uitkomt, dan kan ik je met een kloppend hart en een rustig hoofd vertellen dat alle wegen uiteindelijk naar Rome leiden en je dus altijd wel weer op het juiste pad komt, al dan niet met een kleine omweg. Geniet van de reis.

Foto: Vyasa Wolvetang

Guinevere

'Guinevere Wolvetang (23) woont tussen de weilanden in Achter-Drempt. Ze is dol op taal, yoga en schapen en schrijft graag over 'hersenspinsels en andere dingen' zoals ze het zelf noemt.'

Kerstpuzzel

Zin om te puzzelen? We hebben er weer een voor je samengesteld om je weer een paar uurtjes te vermaken. De juiste oplossing van deze puzzel kan je bovendien leuke prijzen opleveren. Wat moet je doen? In de woordzoeker zijn 46 woorden verstopt. Die woorden staan omschreven in de tekst hieronder met achter iedere omschrijving het aantal letters waaruit het woord bestaat. Ontdek welk woord we bedoelen, zoek het woord op in de woordzoeker en streep hem door. De woorden staan van links naar rechts, van rechts naar links, van boven naar beneden en van beneden naar boven. Sommige letters worden dubbel gebruikt. Alle overgebleven letters in de woordzoeker vormen een woord. Welk woord zoeken we?

Stuur je oplossing voor 31 januari 2024 naar dehessencombinatie@hc-03.nl of naar Redactie De Hessencombinatie, p/a Kruijsakker 12, 6996 DL Drempt. Onder de goede inzendingen verloten we drie prijzen. Prijswinnaars ontvangen automatisch bericht.

1. Op dit meer in Oostenrijk wordt de alternatieve Elfstedentocht gehouden (10).
2. Hij was de eerste voorzitter van HC'03 (5, 7).
3. In deze Overijsselse Hanzestad wordt veel gestreden (6).
4. Deze Latijnse uitdrukking betekent 'door mijn schuld' (3, 5).
5. Dit kan op je tanden zitten, maar is ook een oorlogsboek van Harry Mulisch: De ..... (7).
6. Dit is de naam van de moskee in Doesburg (7).
7. Hoeveel kleuren heeft de Gelderse vlag (4)?
8. Dit muziekinstrument heeft 52 witte en 36 zwarte toetsen (5).
9. Dit zijn beschermde natuurgebieden: ..... 2000 (6).
10. Dit een- of tweepersoonsvaartuig is ook lekker bij de koffie (4).
11. Dit Scandinavische automerk is vooral sponsor in de zeil- en golfsport (5).
12. Zo heet de jachthaven in Laag-Keppel (6, 6).
13. In deze Achterhoekse plaats zie je aan de ene kant van de weg Nederland en aan de andere kant van de weg Duitsland (9).
14. Deze majoor was jarenlang het gezicht van Het Leger des Heils (9).
15. Aan het einde van het kasteel gaat alles kapot (8).
16. Deze bekende wegracer (#46) had als bijnaam The Doctor (5).
17. Zo heet Kerstmis in Frankrijk (4).
18. Deze Jan saboteerde in de Tweede Wereldoorlog in Hummelo kabels van zoeklichten (8).
19. Deze plaats ligt zowel in Zwitserland als in Friesland tegen de Afsluitdijk (6).
20. Van wie is de uitspraak 'Ik heb het nog nooit gedaan, dus ik denk dat ik het wel kan' (5, 8).
21. Dit land won afgelopen jaar het WK-voetbal voor dames in Australië en Nieuw-Zeeland (6).
22. Arie uit Elst ontdekte als eerste deze knapperige appel (6).
23. Deze boom is, vanuit Hengelo gezien, geplant net voor Vorden aan de rechterkant (5).
24. Deze groene rakker (geen bier) mag richting eind december niet ontbreken in de huiskamer (9).
25. Agrarische term voor 10.000 m2 of 1 hectare (6).
26. Mobiele wc-unit, vaak te zien op bouwplaatsen (4).
27. In deze sport werd het Nederlands damesteam in juli 2023 wereldkampioen (9).
28. De periode van vier weken voor Kerstmis (6).

29. Zo heet het zwembad in Hoog-Keppel (9).
 30. Een cryptische omschrijving voor een plaatsnaam: Ze hoeft maar even in de zon te liggen en ..... (9).
 31. Dit biermerk wordt bezongen door Chantal Janzen en Donnie (12).
 32. Eind augustus overleed deze Nederlandse keeper die deelnam aan twee WK-finales (3, 9).
 33. Zo heet Piet meestal in Polen (5).
 34. Deze Chris rijdt net voor Kerstmis naar huis (3).
 35. Dit Afrikaanse land ligt het dichtst bij de evenaar en de Greenwich meridiaan (5).
 36. De bijnaam van Bruce Springsteen (3, 4).
 37. Dit sportmerk bestaat uit twee losse dieren van drie letters, maar de zes letters zijn samen ook een dier (6).
 38. Naar deze fictieve held is de eerste bocht van het Formule 1-circuit in Zandvoort genoemd (6).
 39. Deze bekende 45-jarige Italiaanse voetbalkeeper is in 2023 na 28 jaar gestopt (6).
 40. Is dit nette pak met vlinderstrik alleen om te roken (7)?
 41. Dit Tsjechische automerk betekent schade (5).
 42. Dit is de letterlijke vertaling van mistletoe (7).
 43. In dit land werd Max Verstappen in 2023 wereldkampioen (5).
 44. Dit edele dier springt ook over het schaakbord (5).
 45. Deze Charles is bekend van zijn kerstverhaal en van Bronkhorst (7).
 46. Van deze tweekoppige band is het lied Last Christmas (4).

W	I	L	K	O	P	E	L	G	R	O	M	E	I	R	D
E	S	P	A	N	J	E	S	S	O	B	E	H	T	T	B
I	S	S	N	A	O	G	A	L	S	N	A	A	B	N	U
S	O	C	O	T	T	K	Z	U	R	I	C	H	O	E	N
S	R	H	E	U	R	A	T	S	L	E	U	W	M	V	D
E	B	U	R	R	E	E	B	O	K	S	L	A	M	D	E
N	U	L	S	A	T	A	O	N	A	I	P	T	E	A	R
S	F	T	U	D	R	R	S	A	N	D	A	E	N	S	D
E	F	E	O	I	E	S	S	I	N	I	U	R	B	M	E
E	O	N	K	N	J	L	H	G	E	C	T	P	E	O	O
M	N	B	G	X	A	O	A	M	H	K	A	O	R	K	L
O	E	R	N	P	P	T	R	K	E	E	R	L	E	I	B
O	U	A	A	E	A	S	D	A	S	N	Z	O	N	N	G
B	L	U	L	R	N	T	T	T	S	S	A	O	D	G	N
T	O	L	I	L	N	U	L	E	E	M	N	V	D	A	O
S	D	E	P	O	T	K	I	R	N	A	R	L	R	D	J
R	A	O	P	G	H	A	N	A	B	H	E	O	A	O	N
E	N	N	I	I	X	I	D	M	A	W	A	V	A	K	A
K	A	M	P	E	N	V	E	L	D	K	A	M	P	S	J

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

Woningbouw in Achter-Drempt gaat van start

Al 30 jaar is er geen woning meer gebouwd in Drempt. Voor jongeren is het mede daardoor lastig om een betaalbare koopwoning te vinden. Dat was de aanleiding voor Dorpsraad Drempt om ruim drie jaar geleden te inventariseren wat de behoefte is onder Dremptse jongeren. Die behoefte bleek groot. Daarnaast kwam de Dorpsraad erachter dat er meer inwoners op zoek zijn naar een passende woning dan alleen starters. Ook senioren en zogenaamde terugkomers (Dremptenaren die ooit zijn vertrokken door gebrek aan een passende woning en nu graag willen terugkeren) hebben interesse. Door woningen te bouwen, blijft deze groep met een sterke band verbonden met Drempt en dat is van groot belang voor de continuïteit van de basisschool, het verenigingsleven en niet te vergeten de dorpscultuur.

Bouwen naar behoefte

De Dorpsraad kwam in contact met een projectontwikkelaar die deze visie deelt en wil bouwen naar behoefte voor Dremptenaren en oud-Dremptenaren. Er werd een werkgroep gevormd en er vonden meerdere

gesprekken met de gemeente plaats om dit idee te realiseren. Inmiddels zijn we drie jaar verder en is er veel bereikt. Aan het eind van 2023 is het voorbereidende proces om woningbouw te realiseren op het voormalige basisschoolterrein naar verwachting gereed en kan er een bouwvergunning worden aangevraagd voor het plan dat 32 woningen omvat: uiteenlopend van rijtjeswoningen, twee-onder-éénkapwoningen, seniorenwoningen en vrijstaande woningen waarbij bouwen naar behoefte nog steeds het uitgangspunt vormt.

Interesse?

Er hebben zich al veel belangstellenden gemeld voor dit nieuwbouwplan, maar er zijn nog enkele kavels over. Heb je interesse of wil je meer informatie? Stuur dan een e-mail naar wonenindrempt@hotmail.com.

De Dorpsraad benadrukt dat het idee is om te bouwen voor (oud-) Dremptenaren, mensen uit de directe omgeving, of woningzoekenden die een economische binding hebben met het dorp.

Cd met lokaal muzikaal talent om het Hessenbad en Hessenhal te steunen

Buitenbad 't Hessenbad en sporthal Hessenhal in Hoog-Keppel zijn jaren geleden al geprivatiseerd en hebben afgelopen voorjaar het gezamenlijke initiatief genomen om te verduurzamen. Daarbij kunnen ze uiteraard een financieel steuntje in de rug gebruiken van particulieren en sponsors. Henny Dokter (81) uit Hoog-Keppel is regelmatige bezoeker van het zwembad en kwam met het initiatief een cd te maken met lokaal muzikaal talent. De cd is inmiddels ontwikkeld en voor 10 euro te koop om het verduurzamingsproject te steunen. "Er wonen hier zoveel muzikale talenten, van jong tot oud en actief in uiteenlopende muziekstijlen. Ik dacht: daar moeten we iets mee doen", zegt Henny. Tot zijn grote verrassing zei iedereen die hij benaderde direct ja en stroomde de cd in wording snel vol. Met dit initiatief wil Henny draagvlak creëren zodat iedereen zich realiseert dat we samen de schouders eronder moeten zetten om de voorzieningen in onze gemeenschap in stand te houden. 'Natuurlijk moet het geld opleveren en daarnaast is het gewoon ook ontzettend leuk om te doen.' Dokters idee werd ondersteund door de drie Dorpsraden van Drempt, Hummelo, Keppel en Eldrik waarmee de kosten van de cd en de bijbehorende hoes konden worden betaald. Voor de opnames werd gezocht naar creatieve oplossingen.

De Pensionado's

Na enkele maanden van opnemen en bijschaven is de cd, die de naam Hessenhussel meekreeg, klaar. De verscheidenheid aan artiesten en muziekstijlen is groot. Van het koor Amazing uit Hummelo tot muziekvereniging Hummelo en Keppel, van de Hummelse band HIK tot Steve Nippels uit Drempt en van het Hummelo's Gemengd Koor tot Paul Kemper, voormalig bandlid van Normaal. "Inge Klos, manager bij het zwembad en de sporthal, is zangeres in een coverband en zingt ook mee. Dat vind ik heel mooi en weet je wie er ook op staan?", zegt Dokter vol trots. "De Pensionado's! De band van Bennie Jolink. Dat vind ik helemaal geweldig." Hot & Sweet, de band waar Dokter zelf deel van uitmaakt, laat zich uiteraard ook horen op de cd. "Het zou mooi zijn als zoveel mogelijk inwoners uit Drempt, Hummelo en Keppel de cd kopen zodat er straks een mooi bedrag ligt ter ondersteuning aan de verduurzaming van de sporthal en het zwembad", spreekt hij de wens uit.

De cd is voor 10 euro te bestellen via info@hessenhal.nl of info@hessenbad.nl.

Onderhoud van nestkastjes

In de bomen van de ligweide van het Hessenbad in Hoog-Keppel hangen al jarenlang vijftien nestkastjes. Die kastjes hebben elk najaar een beetje onderhoud nodig. Het gebruikte nestmateriaal wordt door vrijwilligers uit de kastjes verwijderd, ze worden daarna schoongemaakt met heet water en waar nodig heel kort met een crème brûlée brander van binnen behandeld tegen parasieten. Er komt een likje ecologisch verantwoorde verf over aan de buitenkant en daarna gaan ze weer de bomen in voordat de winter begint. De kastjes worden namelijk in de winter ook door de vogels gebruikt als schuilplaats als het kouder wordt. In het Hessenbad zijn dertien kastjes gebruikt door voornamelijk koolmeesjes: een successcore van krap 90%. Het Hessenbad had in 2023 weinig last van de eikenprocessierupsen. De mezen deden dus goed hun best! Heeft u ook nestkastjes: wacht dan niet te lang meer om ze voor de winter schoon te maken.

huid- en voetverzorgingsinstituut

Wil de Geest

A.G. Noyweg 53
6997 AN Hoog-Keppel
T. 06 29 05 16 41
E. info@wildegeest.nl
www.wildegeest.nl

IJSBOERDERIJ
DE STEENOVEN

'HET GRAS VAN VANDAAG, IS HET IJS VAN MORGEN'

- VERS BOERENIJS • KOFFIE & THEE •
- TERRAS & SPEELTUIN •

• BROEKSTRAAT 2, 6999DE, HUMMELO • WWW.IJSVANDESTEENOVEN.NL •

LOONBEDRIJF
SEEGER

DREMPT 0313-47 25 85

Garage
Schel bv

SCHEL

BEDRIJFSWAGENS
VERKOOP • LEASE • VERHUUR

wensen de lezers van
De Hessencombinatie

gezellige
feestdagen
en een
gelukkig 2024!

Voor kwaliteit
groot of klein
moet u toch bij
snackbar Oost zijn.

Ook voor feesten en partijen

tel: 06- 154 282 04

Steun de actie om de Dorpskerk Hoog-Keppel te verduurzamen

In september hebben alle inwoners van Keppel en Eldrik een envelop ontvangen met informatie over de verbouwing van de Dorpskerk Hoog-Keppel. Deze verbouwing is noodzakelijk om dit prachtige historische monument multifunctioneel te maken zodat het voor de toekomst behouden kan blijven. In de visie van Gelderse Kerken, eigenaar van het gebouw, moet religieus erfgoed een algemene gebruiksfunctie krijgen. Vrijwilligers van de Plaatselijke Commissie zetten zich hier al meer dan 10 jaar voor in, met het organiseren van concerten, exposities en verhuur van de Dorpskerk voor diverse gelegenheden. Maar het gebouw heeft een aantal belemmeringen die een nog breder gebruik in de weg staan. Daarom heeft de Plaatselijke Commissie het initiatief genomen voor een verbouwing om de mogelijkheden voor activiteiten in de Dorpskerk te vergroten. In het geplande bouwplan wordt de entree vernieuwd, komen er een inpandig toilet en pantry, wordt er een geluidloze en efficiënte (gasloze) verwarming geïnstalleerd, wordt de akoestiek verbeterd en komt er een nieuwe geluidinstallatie.

Gelderse Kerken staat volledig achter dit ambitieuze plan en heeft op basis van de bouwtechnische mogelijkheden en de huidige eisen voor duurzaamheid naar de financiële haalbaarheid gekeken. Ondanks een eigen investering, subsidies van provincie Gelderland en gemeente Bronckhorst was de begroting niet sluitend te krijgen. Daarom is de Plaatselijke Commissie een actie gestart. Er blijft nog een tekort van € 15.000 over om het bouwplan kostendekkend te krijgen.

Help mee om de verbouwing mogelijk te maken

We doen een oproep aan alle dorpsgenoten en andere inwoners van Drempt, Hummelo en Keppel die de Dorpskerk een warm hart toedragen. Help mee om deze duurzame verbouwing mogelijk te maken door ook een bijdrage te doen. Doneren kan via bijgevoegde QR-code of kijk op de website <https://verbouwing.dorpskerkhoogkeppel.nl>. Voor meer informatie kunt u ook contact opnemen met Theo Koele, voorzitter van de Plaatselijke Commissie. Hij is telefonisch te bereiken op 06-866 604 63 en staat u graag te woord.

Café van Dorpshuis Drempt in een nieuw jasje

Het Dorpshuis in Drempt bestaat dit jaar 10 jaar op de huidige locatie en is nog altijd het middelpunt van het dorp, vertelt bestuurslid Erik Besselink. 'We merken dat steeds meer mensen een feestje willen geven en op zoek zijn naar een gezellige ruimte. Dat was voor ons aanleiding om het café in een nieuwe jasje te steken.' Om dit plan financieel haalbaar te maken, werd in april een benefietavond gehouden met medewerking van lokale muzikanten. Die avond bracht veel geld op waarna het klussen kon beginnen. Bijna 30 vrijwilligers hebben tijdens de zomervakantie hun handen uit de mouwen gestoken. 'Het plafond is donker geschilderd, er is een koof boven de bar gekomen met lampjes van bruine beugelflesjes. Er zijn nieuwe barkrukken, tafels en stoelen en de scheidingwand met de zaal heeft een nieuwe look gekregen. Bij de ruimte waar het biljart staat, is nog een lambrisering op de muur aangebracht waardoor het veel groter lijkt. Alles is in warme bruintinten. Over het resultaat zijn we heel tevreden', vertelt Erik enthousiast.

Het bestuur van het Dorpshuis is blij met alle vrijwilligers die de nieuwe look van het café hebben mogelijk gemaakt en noemt daarbij vooral de namen van Bert Gudden, Gerrit Lobeek en Geert Mentink. 'Deze mannen onderhouden al 10 jaar wekelijks al het groen rondom het Dorpshuis en hebben nu bij het klussen ook weer geholpen. Geweldig hoe zij zich inzetten.' Het Dorpshuis is de thuisbasis van veel lokale verenigingen. 'Maar we zijn meer dan alleen een verenigingsgebouw', benadrukt Erik. 'We willen een zo breed mogelijk publiek aantrekken, dus een plek zijn waar iedereen zich thuis voelt en een feestje kan geven of een avondje komt bowlen. Want wat velen niet weten, is dat we beschikken over twee bowlingbanen. Dat maakt het Dorpshuis uniek.' Daarnaast is het Dorpshuis ook maandelijks de plek voor een diner voor alleengaanden waarbij beheerder Frank Wolbrink zelf zorgt voor een buffet en een gezellig samenzijn. 'Frank houdt van koken en weet samen met zijn vrouw en vrijwilligers elke keer weer een heerlijke maaltijd op tafel te zetten', weet Erik. 'Met de nieuwe uitstraling van het café wordt het nog leuker om een keer een hapje mee te eten.'

Op zaterdag 27 januari wordt het 10-jarig bestaan van het Dorpshuis op de huidige locatie gevierd met een feestavond voor jong en oud. Meer informatie volgt.

Voor actuele informatie over een activiteit kunt u het beste contact opnemen met de desbetreffende organisator.

DECEMBER

do 7 dec

- Tweewekelijkse bridge-ochtend Bridgeclub Gezelligheid Troef, FF naar Steef Hummelo, 09.15-12.30 uur, info: Miriam Pasman (mpasman57@gmail.com)
- Repair Café, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E, Hoog-Keppel, 09.30-11.30 uur, info: swdrempthummelokeppel.nl
- Bowlingmiddag 60-plussers, KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-15.00 uur, info: Dinie Hetterscheid (0313-474944)
- Jaarvergadering Oranjevereniging Hummelo en Oranje, De Gouden Karper Hummelo, 20.00 uur, info: facebook.com/hummeloenoranje

vr 8 dec

- Koffieochtend diaconie Drempt & Oldenkeppel i.s.m. Dorpshuis, Dorpshuis Voor-Drempt, 10.00-12.00 uur, info: Marian Lusink (0313-479174)

za 9 dec

- Kerstconcert met verloting De Zonnebloem HKD, FF naar Steef Hummelo, 14.30-16.30 uur, info: Bouwien Oosting (06-13010405 of bouwienoosting@gmail.com)
- Kerstconcert met Duo Rita en Andreas uit het Oostenrijkse Zillertal, Dorpshuis De Ruimte Hummelo, 20.00 uur, info: info@dorpshuishummelo.nl
- Beerpong toernooi (18+), Dorpshuis Voor-Drempt, 20.00 uur, info: beerpongndrempt@gmail.com

di 12 dec

- Pubquiz 60-plussers (ook voor niet-leden), KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00 uur, info: Gerda Hakvoort (0313-472550 of hakvoortgma@gmail.com)
- Voedselbankactie 'Oog voor voedsel, hart voor mensen', afgeven houdbare levensmiddelen in Dorpskerk Hummelo, 16.00-19.00 uur (van 1 tot 21 dec staat bij de Spar ook een winkelwagen voor de Voedselbank), info: voedselbanknederland.nl

wo 13 dec

- Samen Pelgrimeren Wandeling vanuit de kerk van Hoog-Keppel, 09.30-12.00 uur, info en opgave: ds. Karin Spelt (karin.spelt@gmail.com)
- Maaltijd voor Alleengaanden, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00-19.00 uur, info + aanmelden uiterlijk 10 dec: Pieter van Voorst (06-273088 09)

do 14 dec

- Digivitaler: oefenen met digitale zorg (leren zelf je gezondheidszaken via internet te regelen), Gezondheidscentrum Hoog-Keppel, 09.30-11.30 uur, info + aanmelden: John Wils (info@swdrempthummelokeppel.nl)
- Kerstavond HC'03, gezellige avond in kerstsfeer voor alle leden, 't Hessenhuus Achter-Drempt, 21.00 uur, info: www.hc-03.nl

vr 15 dec

- Dialectochtend, 't Hessenhuus Achter-Drempt, 10.00-11.00 uur, info: 0314-376000 (Lang Leve Kunst)
- Kerstmiddag Seniorenclub 60+, FF naar Steef Hummelo, 14.00 uur, info: Henk Kuiper (0313-472376)
- Pubquiz georganiseerd door HC'03, 't Hessenhuus Achter-Drempt, 20.00 uur, info: www.hc-03.nl

za 16 dec

- Oliebollenactie Muziekvereniging Hummelo en Keppel, verkoop in Drempt-Hummelo-Keppel, info: facebook.com/muziekvereniginghummeloenkeppel
- Kerstmarkt (kerstbakjes, wafels, kniepertjes en nog veel meer), in en rondom Dorpskerk Hummelo, 10.00-16.00 uur, info: www.kerkhummelo.nl

zo 17 dec

- Kerstmaaltijd St. Joriskerk Voor-Drempt, 18.00 uur, info en opgave (uiterlijk 10 dec): ds. Karin Spelt (karin.spelt@gmail.com)

wo 20 dec

- Spelmiddag 60-plussers (rummikub en kaartspel), KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.00 uur, info: Tonny Lobeek (06-42569578)
- Kerstviering Vrouwengroep PGDO, Kerkhuis Hoog-Keppel, 17.00 uur, info: Thea Hendriksen (0313-473812)

do 21 dec

- Kerstdrive, afsluiting 2023 tweewekelijkse bridge-ochtend Bridgeclub Gezelligheid Troef, FF naar Steef Hummelo, 09.15-12.30 uur, info: Miriam Pasman (mpasman57@gmail.com)
- Kerstmiddag Dameskrans Hummelo, Dorpshuis De Ruimte Hummelo, 14.00-16.00 uur

za 23 dec

- Uitstapje Holiday on Ice, Stichting Welzijn DHK, 09.30-16.30 uur (opstappen bij FF naar Steef Hummelo), info: swdrempthummelokeppel.nl
- Stijldansavond met orkest Jersey, Dorpshuis Voor-Drempt, 20.00 uur, info: info@dorpshuisdrempt.nl

zo 24 dec

- Kerstconcert zangkoor Feeling, H. Willibrordkerk Achter-Drempt, 20.00 uur, info: inebuiting47@gmail.com

vr 29 dec

- Potbiljarten, Dorpshuis Voor-Drempt, info: facebook.com/dorpshuisdrempt
- Pubquiz door Erik Dreteler en Nick Bijloo, FF naar Steef Hummelo, 20.00 uur (opgeven voor 28 dec), info: ffaarsteef.eu

zo 31 dec

- Carbidtschieten, Spalderkampseweg Hummelo, startschot 11.00 uur, info: carbidtschietenhummelo@gmail.com

JANUARI

ma 1 jan

- Nieuwjaarsconcert m.m.v. Laetitia Gerards, Daan Boertien en Raoul Steffani, Dorpskerk Hummelo, 15.30 uur, info: www.nieuwjaarsconcerthummelo.nl

do 4 jan

- Repair Café, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E, Hoog-Keppel, 09.30-11.30 uur, info: swdremphummelokeppel.nl
- Nieuwjaarsreceptie 60-plussers (spel- en bowlingmiddag), KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.00 uur, info: Tonny Lobeek (06-42569578) en Dinie Hetterscheid (0313-474944)

vr 5 jan

- Nieuwjaarsborrel De Zonnebloem HKD, FF naar Steef Hummelo, 14.00-16.30 uur, info: Bouwien Oosting (06-13010405 of bouwienoosting@gmail.com)

zo 7 jan

- Nieuwjaarsreceptie HC'03, met de traditionele quiz en muziek van De Stamgasten, 't Hessenhuus Achter-Drempt, 13.30 uur, info: www.hc-03.nl

wo 10 jan

- Maaltijd voor Alleengaanden, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00-19.00 uur, info + aanmelden uiterlijk 7 jan: Pieter van Voorst (06-27308809)

vr 12 jan

- Koffieochtend diaconie Drempt & Oldenkeppel i.s.m. Dorpshuis, Dorpshuis Voor-Drempt, 10.00-12.00 uur, info: Marian Lusink (0313-479174)

za 13 jan

- Darttoernooi georganiseerd door HC'03, 't Hessenhuus Achter-Drempt, 13.30 uur, info: www.hc-03.nl
- Muziekbingo, FF naar Steef Hummelo, 20.00 uur (opgeven voor 11 jan), info: ffnaarsteef.eu

wo 17 jan

- Jaarvergadering Vrouwengroep PGDO, Kerkhuis Hoog-Keppel, 14.00 uur, info: Thea Hendriksen (0313-473812)
- Spelmiddag 60-plussers (rummikub en kaartspel), KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.00 uur, info: Tonny Lobeek (06-42569578)

do 18 jan

- Jaarvergadering en jubileum Dameskrans Hummelo, locatie en tijd bij samenstellen van deze kalender nog niet bekend

za 20 jan

- Pubquiz 60-plussers (ook voor niet-leden), KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00 uur, info: Gerda Hakvoort (0313-472550 of hakvoortgma@gmail.com)

di 23 jan

- Filmmiddag met aansluitend soepmaaltijd, Kerkhuis Burg. van Panhuysbrink 5, Hoog-Keppel, 14.30 uur, info en opgave: ds. Karin Spelt (karin.spelt@gmail.com)

vr 26 jan

- Lampionnenoptocht Drempt, Oranjecomité Drempt, info: [instagram.com/oranjecomite.drempt](https://www.instagram.com/oranjecomite.drempt)

za 27 jan

- Drempt Got Talent (talentenshow, ook voor niet-leden), Jeugdvereniging Drempt, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00 uur, geef je op: jeugdvereniging.drempt@gmail.com
- 10-jarig jubileum dorps huis op huidige locatie, Dorpshuis Voor-Drempt, info: facebook.com/dorpshuisdrempt

FEBRUARI

do 1 feb

- Repair Café, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E, Hoog-Keppel, 09.30-11.30 uur, info: swdremphummelokeppel.nl
- Bowlingmiddag 60-plussers, KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-15.00 uur, info: Dinie Hetterscheid (0313-474944)

- Presentatie 'Herstel oude wandelpaden rondom Keppel', Stichting Wandelpaden Hummelo en Keppel en Bronckhorst, Sportcafé Hoog-Keppel, 20.00-22.00 uur

di 6 feb

- Algemene Leden Vergadering Jeugdvereniging Drempt, Dorpshuis Voor-Drempt, 20.00 uur, info: jeugdvereniging.drempt@gmail.com

wo 7 feb

- Spelmiddag 60-plussers (rummikub en kaartspel), KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.00 uur, info: Tonny Lobeek (06-42569578)

vr 9 feb

- Koffieochtend diaconie Drempt & Oldenkeppel i.s.m. Dorpshuis, Dorpshuis Voor-Drempt, 10.00-12.00 uur, info: Marian Lusink (0313-479174)

di 13 feb

- Pubquiz 60-plussers (ook voor niet-leden), KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00 uur, info: Gerda Hakvoort (0313-472550 of hakvoortgma@gmail.com)

wo 14 feb

- Maaltijd voor Alleengaanden, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00-19.00 uur, info + aanmelden uiterlijk 11 feb: Pieter van Voorst (06-27308809)

do 15 feb

- Bijeenkomst Dameskrans Hummelo: Jan en Gemma Alfrink over Varen op de IJssel (verhalen met muzikale begeleiding), Dorpshuis De Ruimte Hummelo, 14.00-16.00 uur

vr 16 feb

- Pubquiz georganiseerd door HC'03, 't Hessenhuus Achter-Drempt, 20.00 uur, info: www.hc-03.nl

za 17 feb

- Sjoelparty De Zonnebloem HKD, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.30 uur, info: Bouwien Oosting (06-13010405 of bouwienoosting@gmail.com)

di 20 feb

- Filmmiddag met aansluitend soepmaaltijd, Kerkhuis Burg. van Panhuysbrink 5, Hoog-Keppel, 14.30 uur, info en opgave: ds. Karin Spelt (karin.spelt@gmail.com)

wo 21 feb

- Spelmiddag 60-plussers (rummikub en kaartspel), KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.00 uur, info: Tonny Lobeek (06-42569578)

za 24 feb

- Bingo Jeugdvereniging Drempt, 't Hessenhuus Achter-Drempt, 18.00-20.00 uur, info: jeugdvereniging.drempt@gmail.com

MAART

zo 3 mrt

- Vlooiemarkt, Hessenhal Hoog-Keppel, 09.00-16.00 uur, info: animo-vlooiemarkten.nl

wo 6 mrt

- Spelmiddag 60-plussers (rummikub en kaartspel), KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.00 uur, info: Tonny Lobeek (06-42569578)
- Dorusparodie De Zonnebloem HKD, FF naar Steef Hummelo, 14.00-16.30 uur, info: Bouwien Oosting (06-13010405 of bouwienoosting@gmail.com)

do 7 mrt

- Repair Café, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E, Hoog-Keppel, 09.30-11.30 uur, info: swdremphummelokeppel.nl
- Bowlingmiddag 60-plussers, KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-15.00 uur, info: Dinie Hetterscheid (0313-474944)

vr 8 mrt

- Koffieochtend diaconie Drempt & Oldenkeppel i.s.m. Dorpshuis, Dorpshuis Voor-Drempt, 10.00-12.00 uur, info: Marian Lusink (0313-479174)

za 9 mrt

- Circus Jeugdvereniging Drempt (onder voorbehoud), Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00 uur, info: jeugdvereniging.drempt@gmail.com

wo 13 mrt

- Maaltijd voor Alleengaanden, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00-19.00 uur, info + aanmelden uiterlijk 10 mrt: Pieter van Voorst (06-27308809)

vr 15 mrt

- Nationale Pannenkoekendag, onbeperkt pannenkoeken eten voor 5 euro p.p. (opbrengst voor Voedselbank Doetinchem), Dorpshuis De Ruimte Hummelo, 17.00 uur, info: kerkhummelo.nl

wo 20 mrt

- Spelmiddag 60-plussers (rummikub en kaartspel), KBO-PCOB afd. DHK, Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.00 uur, info: Tonny Lobeek (06-42569578)

do 21 mrt

- Bijeenkomst Dameskrans Hummelo: lezing 'Wat is de overeenkomst tussen aardappeleters en koffiedrinkers' door Ina Timmer en Arie Niks, Dorpshuis De Ruimte Hummelo, 14.00-16.00 uur

vr 22 mrt

- Dameskledingbeurs (voorjaar- en zomerkleding), St. Joriskerk Voor-Drempt, 13.00-20.00 uur, info: dames.kledingbeurs-drempt.nl
- Pubquiz georganiseerd door HC'03, 't Hessenhuus Achter-Drempt, 20.00 uur, info: www.hc-03.nl

za 23 mrt

- Landelijke Opschoondag: gezamenlijk zwerfafval opruimen. Voor info teams Hummelo, Keppel en Eldrik: Henk ten Zijthoff (henk@tzff.nl), voor teams Drempt: Irene Peters (a.h.peters@kpnplanet.nl)
- Modeshow De Zonnebloem HKD (met aansluitend verkoop), Dorpshuis Voor-Drempt, 14.00-16.30 uur, info: Bouwien Oosting (06-13010405 of bouwienoosting@gmail.com)

wo 27 mrt

- Creatieve voorjaarsactiviteit De Zonnebloem HKD, 14.00-16.30 uur, info: Bouwien Oosting (06-13010405 of bouwienoosting@gmail.com)

do 28 mrt

- Officiële opening Kunstwandelpad, HCR de Gouden Karper Hummelo, 14.00 uur, info: kunstwandelpad.hummelo.nl

TERUGKERENDE ACTIVITEITEN

elke dag

- Banenzwemmen, aquasport, zwemlessen en recreatief zwemmen bij buitenzwembad het Hessenbad Hoog-Keppel, openingstijden en info: www.hessenbad.nl, info@hessenbad.nl of 06-22286191

elke maandag t/m vrijdag

- Boekenuitleen bij Stichting Welzijn, tijdens openingsuren van het Gezondheidscentrum Hoog-Keppel
- Biljarten Stichting Welzijn, Hessencafé/sporthal Hoog-Keppel, info en aanmelden: Wim van Duijl (06-43747351)

elke maandag

- Damesgym 55+, Hessenhal Hoog-Keppel, 09.00-10.00 uur, info: Hanne Smeitink (06-23529282)

elke dinsdag

- Tai-Chi-Tao onder deskundige begeleiding, huiskamer Stichting Welzijn, Burg. van Panhuysbrink 1E, Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur
- Beter Bewegen/Fitness, Stichting Welzijn i.s.m. FysioPlus, Burg. van Panhuysbrink 1D, Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur
- Koffieochtend voor ouderen, Stichting Welzijn, huiskamer 't Klup Zandewierde J.D. Pennekampweg 17, Hummelo, 10.00-12.00 uur
- Schildercursus, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E, Hoog-Keppel, 13.30 uur

elke woensdag

- Beter Bewegen/Fitness, Stichting Welzijn i.s.m. FysioPlus, Burg. van Panhuysbrink 1D, Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur
- Jeu de Boules Stichting Welzijn/Pétanqueclub Leuke Boule, Burg. van Panhuysbrink Hoog-Keppel, vanaf 14.00 uur, doorgang afhankelijk van weersgesteldheid, info + aanmelden: Gerrit Lobeek (06-46575929 of g.w.lobeek@hccnet.nl)
- Boekenuitleen, FF naar Steef Hummelo, 14.00-17.00 uur

elke laatste woensdag van de maand

- Open Tafel, Dorpshuis Voor-Drempt, 17.00-19.00 uur, info + aanmelden (uiterlijk de maandag ervoor): Frank Wolbrink (06-51935793)

elke woensdag en donderdag

- Eten wat de pot schaft, FF naar Steef Hummelo, 18.03 uur, aanmelden (uiterlijk dag van tevoren): info@ffnaarsteef.nl of 06-57560509

elke donderdag

- Beter Bewegen/Fitness, Stichting Welzijn i.s.m. FysioPlus, Burg. van Panhuysbrink 1D, Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur
- Koffieochtend voor ouderen, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E, Hoog-Keppel, 10.00-12.00 uur (m.u.v. de eerste donderdag van de maand wegens Repair Café)
- Koersbal, Stichting Welzijn, huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1, Hoog-Keppel, 14.00-16.00 uur (sep t/m apr)
- Boekenuitleen, FF naar Steef Hummelo, 19.00-21.00 uur

elke vrijdag

- Meer bewegen voor ouderen, Stichting Welzijn, Hessenhal Hoog-Keppel, 10.00-11.00 uur

elke zaterdag

- Nordic Walking, Stichting Welzijn, samenkomst huiskamer Burg. van Panhuysbrink 1E, Hoog-Keppel, 09.15-11.00 uur

elke zondag na kerkdienst

- Samen koffie/thee/limonade drinken na de kerkdienst in Hummelo, Dorpshuis De Ruimte Hummelo, 11.00-12.00 uur, info: kerkhummelo.nl

elke donderdag, vrijdag en zaterdag t/m 30 dec

- Expositie Marcel van Hoef en Bibi Smit, kunstkerkje Laag-Keppel, do + vr 13.00-17.00 uur en za 11.00-17.00 uur, info: www.kunstofart.nl

Aanvullingen en wijzigingen kunnen worden doorgegeven via het e-mailadres watisertedoeningdhk@gmail.com. Voor het maart-nummer van De Hessencombinatie kan dit tot uiterlijk 28 januari 2024.

PELGROM, uw land- en tuinbouwspecialist

voor verkoop, onderhoud en reparatie...

we zijn o.a.
dealer van:

**MASSEY
FERGUSON**

STIGA®

STIHL®

TORO®

PELGROM HUMMELO

LANDBOUW- EN TUINMACHINES

Broekstraat 1a - 6999 DE Hummelo - T. 0314 - 38 18 42 - info@pelgrom.nl

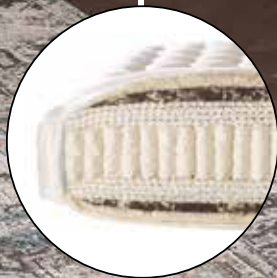
www.pelgrom.nl

SOMNUS

SLEEP. DESIGNED.

Slaapspecialist Drempt

Rijksweg 20 | 6996 AC Drempt | Tel.: 0313 476218

www.slaapspecialistdrempt.nl